

แนวทางการเสริมสร้างประโยชน์ของไทย
ในกรอบความร่วมมือเอเชีย

โดย

นางสาวดวงสุดา ศรียงค์
ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 - 2560

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นางสาวดวงสุดา ศรียงค์

หลักสูตร วปอ

รุ่นที่ 59

เอกสารวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประโยชน์ของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น โดยเน้นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เฉพาะรูปแบบ กลไกการดำเนินงาน บทบาทของไทย เป้าหมายและผลที่ได้จากการประชุมสุดยอดฯ รวมทั้งจะเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ ในทางวิชาการ โดยไม่พิจารณาลึกในรายละเอียดถึงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแหล่งข้อมูลจากเอกสารที่เป็นผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ข้อเสนอแนะจากเวทีของภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum และการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการเสริมสร้างประโยชน์ของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย

การวิจัยพบว่า ผลของการประชุมสุดยอดฯ มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และเอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ตลอดจนตอบสนองผลประโยชน์ของไทย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ ดังนั้น ไทยจึงควรผลักดันให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญากรุงเทพและแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030

ข้อเสนอแนะ แบ่งเป็นระดับนโยบาย ที่ผู้นำจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ และผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งจะต้องเร่งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีและใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับอนุภูมิภาค เพื่อช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและลดความขัดแย้ง ส่วนระดับปฏิบัติ จะต้องเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติให้เกิดความตระหนักและเล็งเห็นประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 โดยได้เสนอแนวทางในการดำเนินความร่วมมือภายใต้ 6 เสาหลัก รวมทั้งจะต้องมีการพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรให้มีความพร้อม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นสากล

คำนำ

ในโอกาสที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่า จะมีแนวทางอย่างไรบ้างที่จะเสริมสร้างให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้นจากกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) ที่ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่ม จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2545 และยังมีบทบาทสำคัญ ในฐานะประเทศผู้ประสานงาน (ACD Coordinator) ซึ่งแม้จะได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการขึ้นที่คูเวต แต่ไทยก็ยังคงสถานะประเทศผู้ประสานงาน ตามที่ประเทศสมาชิกร้องขอ และยังคงมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ทั้งในด้านสาระและวิธีการต่อไป ตลอดจนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรี มาแล้ว 3 ครั้ง ในปี 2545 2546 และ 2559 แต่การดำเนินการที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏผลที่เป็นรูปธรรม และตอบสนองผลประโยชน์ของไทยเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหวังว่า ผลการศึกษาวิจัยที่ได้นำเสนอในเอกสารนี้ หน่วยงานและผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องจะพิจารณานำไปใช้ประกอบการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป

(นางสาวดวงสุดา ศรียงค์)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มและความร่วมมือภายในภูมิภาค	6
ทฤษฎีการรวมกลุ่ม	6
แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาค และ ภูมิภาคนิยม	9
แนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ	12
แนวคิดในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย	14
คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน	16
ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)	20
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
กรอบความคิดของการวิจัย	26
สรุป	27
บทที่ 3 กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD)	29
ความเป็นมา รูปแบบและกลไกในการดำเนินงาน	29
พัฒนาการที่สำคัญก่อนการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2	32
บทบาทและการดำเนินการของไทย	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประเด็นสำคัญจากการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือแห่งเอเชีย ครั้งที่ 2	36
1. วิสัยทัศน์กรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ.2030 (Vision for Asia Cooperation 2030)	36
2. ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017-2021 (ACD Blueprint 2017-2021)	36
3. เอกสารแถลงการณ์ ACD เกี่ยวกับบทบาทของเอเชียในการกระตุ้นการเติบโต ผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)	37
4. การประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum และการเสนอแนะ ของภาคเอกชนต่อผู้นำ	38
สรุป	40
บทที่ 4 ผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชียภายใต้ความร่วมมือ ใน 6 เสาหลัก	45
ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ (Interrelation of Food, Energy and Water Security)	45
ความเชื่อมโยง (Connectivity)	47
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม (Science, Technology and Innovation)	49
การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Education and Human Resource Development)	50
วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Culture and Tourism)	52
การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development)	53
สรุป	54
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	59
สรุป	59
ข้อเสนอแนะ	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	73
ผนวก ก วิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030 (Vision for Asia Cooperation 2030)	74
ผนวก ข ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) และแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017 - 2021)	76
ผนวก ค เอกสารแถลงการณ์บทบาทของเอเชียในการกระตุ้นพลวัตการเติบโตผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)	86
ผนวก ง คำให้สัมภาษณ์ของพลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	88
ผนวก จ คำให้สัมภาษณ์ของนายชุตินธร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงที่มีการจัดการประชุมฯ	92
ผนวก ฉ คำให้สัมภาษณ์ของคณะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	95
ประวัติย่อผู้วิจัย	97

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3 - 1	กิจกรรมความร่วมมือ 20 สาขา และประเทศผู้ขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อน	30
4 - 1	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ	45
4 - 2	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยความเชื่อมโยง	47
4 - 3	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม	49
4 - 4	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	50
4 - 5	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว	52
4 - 6	วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลัก ว่าด้วยการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ด้านที่ 2 การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ข้อที่ 2.4 ได้กำหนดไว้ว่า ...2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ บนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญ ของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ หรือ สังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองดูแลคนไทยและผลประโยชน์ของ คนไทยในต่างแดน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา วัฒนธรรม การค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเปิดโลกทัศน์ให้มีลักษณะสากล เป็นต้น...¹

ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศนั้น สามารถทำได้ทั้งในระดับ ทวิภาคีและพหุภาคี โดยในระดับพหุภาคีนั้น การส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆระหว่างประเทศ ภายในภูมิภาค และอนุภูมิภาคนั้น จัดว่าเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญประการหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้ การดำเนินนโยบายต่างประเทศบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งประเทศไทยก็ตระหนักถึงความสำคัญ ของความร่วมมือในลักษณะดังกล่าว จึงได้ริเริ่มและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกรอบความร่วมมือในภูมิภาค และอนุภูมิภาคหลายกรอบ รวมทั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) ซึ่งประเทศไทยเพิ่งได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ไปเมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร ภายใต้หัวข้อหลัก คือ “เอเชียหนึ่งเดียว หลากหลายในพลัง” (One Asia, Diverse Strengths) โดยเน้นเป้าหมายใน การระดมศักยภาพและจุดแข็งที่หลากหลาย เพื่อสร้างความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียและประชาคม เอเชียที่ยั่งยืนต่อไป

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. (พิมพ์ครั้งที่ 1. กันยายน 2557).

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ในการริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2545 โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดตั้งเพื่อเป็นเวทีหารือระดับนโยบายและความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชีย โดยอาศัยศักยภาพที่หลากหลายของประเทศสมาชิก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิกทั้งสิ้น 34 ประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียกลาง ตะวันออกกลาง และ ยูเรเชีย

การจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียขึ้น นั้น มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นเวทีของภูมิภาคเอเชีย (continent-wide forum) ที่เชื่อมโยงประเทศ ตลอดจนกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาค และเชื่อมต่อ (missing links) ภูมิภาคเอเชียเข้าด้วยกัน
2. เพื่อเป็นเวทีหารือระดับนโยบายของภูมิภาคเอเชีย ที่ประเทศสมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและนำมาซึ่งมาตรการหรือแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่างๆ (Asia-wide strategic linkage)
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันของประเทศในภูมิภาคเอเชีย (Asia-wide cooperation)
4. เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้า และขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคเอเชีย
5. เพื่อส่งเสริมกระบวนการรวมตัวในภูมิภาค (community building) และเสริมสร้างความเป็นเอเชีย²

และมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานใน 2 มิติ คือ

1. มิติการประชุม (มีการประชุมใน 3 ระดับ คือ ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ระดับรัฐมนตรี และระดับผู้นำ) และ
2. มิติกิจกรรมความร่วมมือ (มี 20 สาขา โดยแต่ละสาขามีประเทศสมาชิกเสนอตัวเป็นผู้ขับเคลื่อนหรือร่วมขับเคลื่อน (Prime Mover/ Co-Prime Mover) ทั้งนี้ไทยเป็นประเทศผู้ขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยว การเงินการคลัง และเป็นประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์)³

อย่างไรก็ดี แม้ว่าไทยจะเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย ทั้งในฐานะประเทศผู้ริเริ่มจัดตั้ง ประเทศผู้ประสานงาน (ACD Coordinator) ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นสำนักเลขาธิการของกรอบความร่วมมือเอเชียมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง (ปัจจุบันมีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการชั่วคราวของกรอบความร่วมมือเอเชียขึ้นที่คูเวต เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก แต่ไทยก็ยังคงสถานะประเทศผู้ประสานงาน ตามที่ประเทศสมาชิกร้องขอ และยังคงมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรอบความ

² กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. “ข้อมูลภูมิหลังและสถานะล่าสุด”. (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ครั้งที่ 2. กันยายน 2559).

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 1.

ร่วมมือเอเชีย ทั้งในด้านสาระัตถะและพิธีการ แก่สำนักเลขาธิการชั่วคราว และประเทศสมาชิกอื่นๆ (ต่อไป) และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีของกรอบความร่วมมือเอเชีย มาแล้ว 3 ครั้ง คือ ในปี 2545 2546 และ 2559 แต่ก็เห็นได้ว่า การดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว ก็ยังไม่ปรากฏผลที่เป็นรูปธรรม และตอบสนองผลประโยชน์ของไทยเท่าที่ควร

ดังนั้น ในโอกาสที่ไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ซึ่งนอกจากไทยจะได้รับประโยชน์จากการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาคมเอเชียและประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อไทย การส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทย และเป็นโอกาสในการแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะได้นำผลการประชุมดังกล่าว มาศึกษา วิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์กรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2030 (ACD Vision for Asia Cooperation 2030) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 14 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อวันที่ 9 - 10 มีนาคม 2559

2. ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และ แผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017-2021) ซึ่งเป็นเอกสารผนวก เพื่อนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติ

3. เอกสารแถลงการณ์กรอบความร่วมมือเอเชีย เกี่ยวกับบทบาทของเอเชียในการกระตุ้นการเติบโตผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)

4. ข้อเสนอแนะจากเวทีของภาคเอกชน (ACD Connect 2016 Business Forum) โดยเฉพาะด้านความเชื่อมโยงทางการเงินผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเงินสมัยใหม่ (Financial Technology - FinTech) และการเร่งระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคจากแหล่งเงินทุนสำคัญต่างๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนของเอเชียในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 โดยเฉพาะประเด็นสำคัญภายใต้ความร่วมมือใน 6 เสาหลักตามแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 คือ

- 1.1 ความเชื่อมโยง
- 1.2 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
- 1.3 การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- 1.4 ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ
- 1.5 วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- 1.6 การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนและผลักดันประโยชน์ของไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลักตามแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เฉพาะรูปแบบ กลไกการดำเนินงาน บทบาทของไทย เป้าหมายและผลที่ได้จากการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลัก ตามแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021

2. ในส่วนของแนวทางการขับเคลื่อนและผลักดันประโยชน์ของไทย จะเป็นเพียงการเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ ในทางวิชาการ โดยไม่พิจารณาลึกในรายละเอียดถึงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. เอกสารที่เป็นผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ได้แก่

1.1 วิสัยทัศน์กรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2030 (Vision for Asia Cooperation 2030)

1.2 ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และ แผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017-2021)

1.3 เอกสารแถลงการณ์กรอบความร่วมมือเอเชียเกี่ยวกับบทบาทของเอเชียในการกระตุ้นการเติบโตผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)

1.4 ข้อเสนอแนะจากเวทีของภาคเอกชน (ACD Connect 2016 Business Forum) โดยเฉพาะด้านความเชื่อมโยงทางการเงิน ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเงินสมัยใหม่ (Financial Technology - FinTech) และการเร่งระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค จากแหล่งเงินทุนสำคัญต่างๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนของเอเชียในอนาคต

2. การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2.2 อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

2.3 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด

หลักทรัพย์

3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษา วิเคราะห์ ประกอบกับข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการขับเคลื่อนและผลักดันผลประโยชน์ของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นสำคัญภายใต้ความร่วมมือใน 6 เสาหลักตามแผน ปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาค ดังนี้ 1) ความเชื่อมโยง 2) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 3) การศึกษา

และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 5) วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6) การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน เพื่อให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบปัญหา อุปสรรคของการดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างชุดกรอบแนวคิดใหม่ เพื่อปรับปรุงผลการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชียต่อไปในอนาคต
2. ได้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการขับเคลื่อนและผลักดันผลประโยชน์ของไทยในการดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม และความร่วมมือภายในภูมิภาค

ทฤษฎีการรวมกลุ่ม (Integration Theory)

Karl W. Deutsch เห็นว่า การรวมกลุ่ม หมายถึง การสร้างประชาคมที่มีความมั่นคง (Security Community) โดยการทำให้ผู้ที่อยู่ในประชาคมมีความรู้สึกว่ายู่ในประชาคมเดียวกัน และประชาคมนี้ประกอบด้วยสถาบันต่างๆ ทั้งที่เป็นสถาบันที่กำหนดจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ และสถาบันที่ไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ภายในประชาคมยังมีประเพณีต่างๆ ที่ปฏิบัติติดต่อกันมานาน ประเพณีเหล่านี้มีทั้งประเพณีที่ทางการกำหนดขึ้น และที่ประชาชนยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องกันมานาน สถาบันและประเพณีปฏิบัติเหล่านี้จะต้องแข็งแรงและครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางพอที่จะควบคุมให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มสมาชิกเป็นไปอย่างสันติ และมีลักษณะแน่นอนในช่วงเวลาที่นานพอสมควร¹

ทฤษฎีสำคัญที่ Karl W. Deutsch นำมาใช้กับการรวมกลุ่ม คือ ทฤษฎีว่าด้วยการสื่อสารคมนาคมภายในสังคม (Social Communication Theory) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความรู้สึกว่ายู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือรัฐชาติเดียวกันก็เพราะ มีการติดต่อสื่อสารและมีการคมนาคมระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารคมนาคมนี้อาจหมายถึง การใช้ภาษาเดียวกัน การคมนาคม การติดต่อทางโทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ จดหมาย โดยจะสามารถทราบได้ว่าประชาคมระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้เมื่อใด ก็ด้วยการวัดจำนวนครั้งของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยการวัดเนื้อหา หรือเนื้อเรื่องของการติดต่อ เช่น เรื่องการค้า การเมือง เป็นต้น และวัดขนาดของการติดต่อสัมพันธ์ เช่น ด้านการเมืองก็วัดว่าติดต่อกันมากน้อยเพียงใด

ตามความหมายของ Karl W. Deutsch การรวมกลุ่มเป็นประชาคมที่มั่นคงนั้น ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ หลายกระบวนการ เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างสันติ เป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกมีอุปนิสัยคล้ายคลึงกัน และเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสถาบันต่างๆ ใน

¹ รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี. “สังคมกับการปกครอง”. (เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มกราคม 2533). หน้า 2.

ประชาคม และสถาบันเหล่านี้ทำหน้าที่ร่วมนสมาชิกด้วยกัน กระบวนการเหล่านี้รวมเรียกว่า กระบวนการรวมกลุ่ม (Integrative Processes) ได้แก่

1. การผสมผสานกันทางการเมือง (Political Amalgamation) หมายถึง การรวมหน่วยการเมือง หรือหน่วยที่มีอำนาจควบคุมเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน การรวมลักษณะนี้อาจจะเป็นการรวมกันของรัฐอิสระหรือประเทศเอกราชเข้าเป็นรัฐขนาดใหญ่รัฐเดียว และอยู่ภายใต้การปกครองของสถาบันการปกครองเดียวกัน รัฐที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่า “รัฐเดี่ยว” (Unitary State) การผสมผสานทางการเมืองอีกประเภทหนึ่ง คือ หน่วยการเมืองแต่ละหน่วยจัดตั้งเป็นสหพันธ์ขึ้น โดยมีกองทัพและกำลังตำรวจของสหพันธ์ ที่มีอำนาจเหนือกองทัพและกำลังตำรวจของรัฐที่เป็นสมาชิกสหพันธ์ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยรัฐต่างๆ 50 รัฐ

2. การรวมกลุ่มของหน่วยการเมืองที่ไม่จำเป็นต้องผสมผสานทางการเมือง และไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันแต่เมื่อรวมกลุ่มกันแล้วทำให้สนองความต้องการของหน่วยการเมืองนั้น เรียกว่า Pluralistic Security Communities

3. การรวมตัวกันโดยการกลมกลืนเป็นประชาคมที่มั่นคงเดียวกัน (Assimilation) คือ การที่ทำให้บุคคลหรือหน่วยการเมืองมีภาษา วัฒนธรรม อุปนิสัย ระบบเศรษฐกิจและสถาบันทางการเมือง ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากที่สุด

4. การรวมกันในด้านจิตวิทยา หมายถึง การทำให้แนวความคิด ความรู้สึก รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของประชาคมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อให้สมาชิกในประชาคมรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน การรวมตัวแบบนี้จะได้ผลต่อเมื่อมีการสร้างสถาบันหรือองค์การเพื่อคอยส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน

5. การรวมกลุ่มอย่างสันติ (Simple Pacification) คือ การรวมกลุ่มทางการเมืองที่ยอมรับอุดมการณ์ร่วมกันบางอย่าง ซึ่งจะนำมาเพื่อความสันติของสมาชิก จะไม่ใช่สงครามเป็นเครื่องมือทางการเมืองและจะตกลงลดกำลังอาวุธ

6. การรวมกลุ่มโดยทุกฝ่ายพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Mutual Interdependence) หมายถึงสมาชิกของประชาคมมีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่ไม่เหมือนกัน และจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ หน่วยการเมืองต่างๆ ที่จะรวมกลุ่มเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงได้นั้น จะต้องมีสภาพดังต่อไปนี้

1. มีค่านิยมที่สำคัญๆ สอดคล้องกัน
2. สมาชิกมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเดียวกัน
3. สมาชิกมีความหวังร่วมกันบางอย่างในการที่จะรวมกันตัวเข้า ก่อนที่จะรับภาระร่วมกัน

4. หน่วยที่เป็นสมาชิกอย่างน้อยบางหน่วย จะต้องมีความสามารถในการบริหาร และในด้านการเมืองสูงขึ้น เมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว

5. หน่วยที่เป็นสมาชิกอย่างน้อยบางหน่วย จะต้องมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว และจะต้องจัดตั้งเขตแกนกลางภายใน (core area) ในบริเวณที่ตั้งของหน่วยที่อ่อนแอ

6. สมาชิกมีการติดต่อกันไม่ขาดสาย ทั้งในทางภูมิศาสตร์และระหว่างชนชั้นในสังคม
7. ชนชั้นผู้นำทางสังคม (Political Elite) จะต้องเพิ่มจำนวนมากขึ้น หมายถึง การที่ผู้นำของสมาชิกในประชาคมมารวมกัน ทำให้เกิดชนชั้นผู้นำทางการเมืองที่ใหญ่ขึ้น
8. สมาชิกในประชาคมมีการสื่อสาร และเชื่อมโยงกันในด้านต่างๆ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันนั้นจะต้องมีหลายลักษณะ
9. มีการเคลื่อนไหวของบุคคลในกลุ่มอยู่เสมอ (Social Mobilization) หรืออย่างน้อยมีการเคลื่อนไหวในระหว่างชนชั้นทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง²

ต่อมา ทฤษฎีของ Karl W. Deutsch ได้รับการดัดแปลงและเผยแพร่ โดย David Mitrany ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่า ความร่วมมือกันในสาขาใดสาขาหนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันในสาขาอื่นๆ ด้วย และการร่วมมือกันนี้จะเริ่มจากด้านเศรษฐกิจและสังคมก่อน เมื่อมีองค์การที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น องค์การเหล่านี้ก็จะกลายเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมืองในที่สุด สงครามมิได้มีสาเหตุมาจาก ข้ออ้างที่ว่า มนุษย์มีธรรมชาติก้าวร้าว แต่สภาพของระบบระหว่างประเทศในปัจจุบันที่ทำให้มนุษย์มีลักษณะก้าวร้าวยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ ความขัดแย้งและสงครามเกิดขึ้นจากการที่โลกแบ่งออกเป็นชาติต่างๆ ซึ่งแข่งขันในการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การแข่งขันกันก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งในด้านผลประโยชน์แห่งชาติ เกียรติภูมิ และความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ดังนั้น หนทางที่จะแก้ไขความขัดแย้งได้ คือ การสร้างความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้มาก รวมทั้งการก่อตั้งองค์การทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อการรวมตัวกันระหว่างประเทศ³

Ernst Haas ได้เสริมความคิดของ David Mitrany ว่า การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสังคมจำเป็นต้องมีองค์การที่จะส่งเสริมให้มากขึ้น จนกลายเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมืองในที่สุด โดยเสนอว่า

1. ประเทศที่จะรวมตัวกันควรจะต้องอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน และมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน
2. บุคลากรและผู้ชำนาญการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด⁴

แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาค (Regional Cooperation) และ ภูมิภาคนิยม (Regionalism)

1. แนวความคิดเรื่องความร่วมมือในภูมิภาค

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 3-5.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 5.

⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 7.

แนวคิดนี้ได้รับการดัดแปลงมาจากทฤษฎีการรวมกลุ่ม โดยเป็นความพยายามที่จะอธิบายถึง

1. สถานการณ์ที่ทำให้แต่ละประเทศมารวมมือกัน
2. ลักษณะการร่วมมือของกลุ่มประเทศ
3. สาเหตุภายในและภายนอกประเทศที่ทำให้เกิดความร่วมมือ
4. วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ หรือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของ ภูมิภาค ว่าอาณาบริเวณที่มีลักษณะบางอย่าง เช่น ลักษณะทางธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรม ทางการเมือง คล้ายคลึงกัน จนสามารถจัดเข้าพวกกันได้ และแตกต่างกับบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ ขณะที่ รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี เห็นว่า สามารถสรุปความเห็นของนักรัฐศาสตร์เกี่ยวกับภูมิภาค ได้ดังนี้

1. จะต้องมิใช่เขตโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน
2. จะต้องเป็นเขตที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
3. จะต้องเป็นดินแดนที่ผู้อยู่อาศัยมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. จะต้องเป็นเขตที่อยู่ภายใต้หน่วยบริหารหน่วยเดียวกัน
5. จะต้องเป็นดินแดนที่มีปัจจัยหลายอย่างคล้ายคลึงกันมากพอ เช่น ลักษณะทางสังคม (ค่านิยม ความเชื่อและโครงสร้างทางสังคม) ที่จะทำให้รวมกันเป็นระบบได้ มีการติดต่อสัมพันธ์กัน และเป็นดินแดนที่อยู่ใกล้เคียงกัน⁵

George Liska ได้วิเคราะห์วิวัฒนาการของการรวมกลุ่มในภูมิภาคว่า การรวมกลุ่มภูมิภาคของรัฐเล็กๆ จะไม่ได้ผล เพราะอำนาจในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในฐานะที่อ่อนแอ และรัฐเล็กๆ จะผูกพันกับการรวมกลุ่มในภูมิภาค เมื่อความมั่นคงแห่งรัฐได้รับการประกันจากมหาอำนาจ⁶

Louis J. Cantiri และ Steven L. Spiegel เห็นว่า มีตัวแปรสำคัญ 4 ประการที่เป็นเครื่องกำหนดระบบภูมิภาค ดังนี้

1. ระดับของการเกาะกลุ่มรวมตัว คือ ระดับของการรวมตัวกันทางสังคม (พิจารณาเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์) ทางเศรษฐกิจ (พิจารณาปริมาณและรูปแบบการค้า การลงทุน การเงินการคลัง) และทางการเมือง (พิจารณาลักษณะการเมืองการปกครอง) โดยพิจารณาว่า มีความเป็นไปได้ในการรวมตัวกันมากน้อยเพียงใด
2. ระดับของการติดต่อสื่อสาร พิจารณาได้จากการติดต่อส่วนบุคคล (โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์ โทรเลข) การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำ ความสัมพันธ์ทางการทูต การคมนาคมขนส่ง การร่วมมือในด้านต่างๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด
3. ระดับของอำนาจ หมายถึงกำลังความสามารถหรืออำนาจของรัฐ ที่จะเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนโยบายของรัฐอื่นๆ

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 15.

⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 17.

4. โครงสร้างของความสัมพันธ์ เป็นความสามารถของรัฐที่จะร่วมมือ และวิธีการที่จะร่วมมือ สิ่งสำคัญคือ ต้องตัดสินใจได้ว่ารัฐใดที่จะมาร่วมมือและประเด็นปัญหาที่ทำให้เป็นมิตรหรือศัตรู⁷

2. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องภูมิภาคนิยม

แนวคิดนี้เป็นหนึ่งในแนวคิดหลักของการศึกษาการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งนักวิชาการบางส่วนเรียกว่า การบูรณาการในภูมิภาค (Regional Integration) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เริ่มโดดเด่นในช่วงทศวรรษ 1950 โดยเริ่มจากการพยายามอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมทางเศรษฐกิจและการเมืองของยุโรป ที่มีการเคลื่อนตัวไปสู่ความร่วมมือที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างรัฐ การค่อยๆ เปลี่ยนถ่ายอำนาจไปสู่สถาบันเหนือชาติ กระบวนการสร้างลักษณะที่เหมือนกันของค่านิยม การนำไปสู่ความเป็นประชาสังคมโลกและการสร้างประชาคมทางการเมืองรูปแบบใหม่ ซึ่งเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1952 ที่มีการก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้า ที่รัฐสมาชิกยอมสละอำนาจอธิปไตยบางส่วนให้แก่องค์กรเหนือชาติ และนำไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ

แนวทางการศึกษาการบูรณาการในภูมิภาคข้างต้น ปัจจุบันถูกจัดว่าเป็นแนวคิดภูมิภาคนิยมดั้งเดิม (Old Regionalism หรือ Classic Regionalism) ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดอย่างมากจากทฤษฎีบูรณาการทางเศรษฐกิจ (Economic Integration Theory) ของ Bela Balassa ที่อธิบายว่า กระบวนการบูรณาการทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นเป็นเส้นตรง ดังนี้

1. ข้อตกลงหรือเขตการค้าเสรี (Free Trade Area หรือ Free Trade Agreement) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่สุดของการบูรณาการทางเศรษฐกิจ คือ ประเทศคู่เจรจาตกลงที่จะเปิดเสรีทางการค้า ลดอุปสรรคทางการค้า แต่ยังคงไว้ซึ่งสิทธิ์ในการกำหนดนโยบายทางการค้าต่อประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

2. สหภาพศุลกากร (Custom Union) การบูรณาการในระดับนี้ นอกจากจะมีข้อตกลงหรือเขตการค้าเสรีระหว่างกันแล้ว ยังมีการกำหนดพิกัดอัตราภาษีต่อประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกร่วมกันด้วย

3. ตลาดร่วม (Common Market) หรือ ตลาดภายใน (Internal Market) เป็นการขยายระดับความร่วมมือเพิ่มขึ้น โดยขจัดอุปสรรคที่จะขัดขวางการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิก อาทิ ทุนและแรงงาน เป็นต้น

4. สหภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) เป็นการบูรณาการทางการเงิน โดยประเทศสมาชิกใช้นโยบายเศรษฐกิจและการเงินร่วมกัน มีการใช้เงินสกุลเดียวกัน (Common Currency) และมีการจัดตั้งองค์กรที่ทรงสิทธิ์และอำนาจทางการเงินของภูมิภาค ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในประเด็นต่างๆ ของนโยบายเศรษฐกิจและการเงิน

5. สหภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง (Economic and Political Union) เป็นขั้นสูงสุด โดยประเทศสมาชิกรวมตัวเป็นสหพันธรัฐสหภาพ (Federal Union) และในที่สุดจะนำไปสู่การเป็นรัฐเดี่ยว

ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 การบูรณาการในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีการตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์ และระบบหลายขั้วอำนาจ (ซึ่งเป็นผลมาจากการสิ้นสุดของสงคราม

⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 20-21.

เย็น) การบูรณาการในภูมิภาคในหลายพื้นที่ของโลกมีลักษณะร่วมกันหลายประการ ได้แก่ ความตกลง มีแนวโน้มจะเปิดกว้างมากขึ้นและครอบคลุมมากขึ้น การศึกษาการบูรณาการในภูมิภาคในช่วงปลายทศวรรษ 1980 จนถึงปัจจุบันจึงมีลักษณะของสหวิทยาการสาขา (interdisciplinary) ที่สำคัญ ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ การเมืองระหว่างประเทศ รัฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมวิทยา และ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ (Economic Geography) เพื่อทำความเข้าใจในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการในภูมิภาค

สำหรับนิยามของคำว่า ภูมิภาคนิยมนั้น โดยทั่วไปหมายถึง “โครงสร้าง กระบวนการ และการจัดการ ซึ่งทำงานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมากขึ้นภายในภูมิภาคระหว่างประเทศที่เฉพาะเจาะจง ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง สังคมวัฒนธรรม และอื่นๆ ซึ่งเชื่อมโยงกัน” แต่ในความหมายเฉพาะ ภูมิภาคนิยม หมายถึง กระบวนการบูรณาการในภูมิภาค ที่เกิดจากความริเริ่มของภาคนโยบาย มีลักษณะจากบนลงล่าง (top-down process) เป็นโครงสร้างและกระบวนการระหว่างรัฐบาล⁸

แนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ

รองศาสตราจารย์สมพงษ์ ชูมาก เห็นว่า แนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ ยังคงคลุมเครืออย่างมาก มีคำถามหลายคำถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ

1. ใครภายในรัฐที่จะเป็นผู้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ
2. ผลประโยชน์แห่งชาติเปลี่ยนหรือไม่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ไม่ว่าจะโดยสันติหรือโดยการใช้กำลัง
3. กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มภายในรัฐที่จะกำหนดว่า ใครคือมิตร ใครคือศัตรูของรัฐ
4. เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศที่รุนแรงอันเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลประโยชน์และนโยบายใดที่จะถือว่าเป็นความคิดเห็นหรือเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติที่แท้จริง
5. รัฐมีผลประโยชน์ระยะยาวที่กำหนดโดยลักษณะทางภูมิศาสตร์ พื้นฐานทางด้านทรัพยากร ประชากร ความผูกพันทางวัฒนธรรม และปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่เหนือผลประโยชน์แห่งชาติระยะสั้นหรือระยะกลาง ซึ่งถูกรอบงำโดยอิทธิพลของการเมืองขณะใดขณะหนึ่งหรือไม่⁹

⁸ ภูวิน บุนยะเวชชิน. “ไทยกับภูมิภาคนิยมเอเชีย: ศึกษากรณี ACD และ ACMECS”, (รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557). หน้า 2-6. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://pbunyavejchewin.files.wordpress.com/2014/10/research-report-thailand-and-asian-regionalism.pdf>,2560.

⁹ รองศาสตราจารย์สมพงษ์ ชูมาก. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน (ทศวรรษ 1990สู่ทศวรรษแรกแห่งศตวรรษที่ 21). พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555). หน้า 131.

อย่างไรก็ดี มีบรรทัดฐานบางประการที่รัฐต่างๆ ใช้ในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ดังนี้

1. บรรทัดฐานทางเศรษฐกิจ นโยบายที่เป็นการส่งเสริมสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ล้วนถือว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติ เช่น การปรับปรุงดุลการค้าระหว่างประเทศให้ดีขึ้น การทำให้ฐานทางอุตสาหกรรมในประเทศเข้มแข็ง
2. บรรทัดฐานทางอุดมการณ์ รัฐบาลส่วนใหญ่ใช้อุดมการณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อแสดงเหตุผลในความชอบธรรมและในนโยบายที่กำหนด แต่เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออกล่มสลายลง บรรทัดฐานทางอุดมการณ์ได้ลดอิทธิพลและความสำคัญลง
3. การเพิ่มพูนอำนาจ Hans J. Morgenthau ได้ให้คำจำกัดความคำว่า อำนาจ (power) ว่าหมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ทำให้รัฐหนึ่งสามารถควบคุมรัฐอื่นและยังคงรักษาสถานะเช่นนั้นอยู่ต่อไป ดังนั้น เมื่ออำนาจจะทำให้รัฐอยู่รอด การได้มาซึ่งอำนาจ จึงเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของทุกรัฐ
4. ความมั่นคงและ/หรือการได้เปรียบทางทหาร ความรับผิดชอบอันสำคัญของทุกรัฐก็คือ การสร้างความปลอดภัยให้ประชาชน ดังนั้น การได้เปรียบทางทหารจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการสร้างความปลอดภัยดังกล่าว
5. บรรทัดฐานทางศีลธรรมและกฎหมาย ประเด็นนี้ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่มาก เพราะมีหลายกรณีที่พิจารณาครั้งแรกอาจถือว่าถูกต้อง แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดและใกล้ชิด จะเกิดความคลุมเครือว่าถูกหรือผิด

นอกจากนี้ ยังมีบรรทัดฐานอื่นอีกมากที่ถูกหยิบยกขึ้นมาอ้างเพื่อกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งที่เป็นปัจจัยด้านรูปธรรมและนามธรรม ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความที่แน่ชัด¹⁰

พลโท ดร. ไชยอนันต์ จันทคณานุรักษ์ ได้ให้นิยามผลประโยชน์แห่งชาติไว้ว่า หมายถึง แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุด จากบรรดาองค์ประกอบต่างๆ โดยประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดของชาติในมิติต่างๆ อาทิ การคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราช บุรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ฯลฯ นั่นคือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเป้าหมายหรือจุดหมายปลายทางสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ ซึ่งจะต้องกระทำการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้

กล่าวได้ว่า ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นความต้องการที่สำคัญของชาติที่จะขาดไปไม่ได้ การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติจึงพิจารณาจากมิติหรือปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของชาติด้วยความสุขสมบูรณ์ ปลอดภัย มั่นคง ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข โดยคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนภายในชาติเป็นสำคัญ นอกจากความอยู่รอดของชาติแล้ว การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติยังต้องคำนึงถึงความมีศักดิ์ศรี และการได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกด้วย

สาระสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติมักจะปรากฏอยู่ในเอกสารสำคัญของชาติ เช่น ผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยประการหนึ่งปรากฏให้เห็นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกฉบับ โดยได้กล่าวไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวที่จะแบ่งแยกไม่ได้”

¹⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 134 – 138.

หมายความว่า ประเทศไทยถือหลักการเป็นเอกราชให้ความสำคัญกับหลักความยุติธรรม ความมีอิสระเสรี ตลอดจนสวัสดิภาพของประชาชน และความปลอดภัยแห่งรัฐ เป็นต้น ทั้งนี้ นักยุทธศาสตร์จะนำสาระสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติมาเป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์แห่งชาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมว่า ยุทธศาสตร์ชาติควรดำเนินไปในทิศทางใด เพื่อให้สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ¹¹

แนวคิดในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย

กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) เป็นโครงการของไทยภายใต้นโยบายการทูตเชิงรุก (forward engagement) ของรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร โดยเป็นความพยายามที่จะก่อตั้งเวทีระดับทวีป (continent – wide forum) ขึ้นเป็นครั้งแรกในเอเชีย และไทยจะเป็นผู้เล่นสำคัญ โครงการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียนี้ มาจากแนวคิดของนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ที่นำเสนอในการประชุมนานาชาติว่าด้วยพรรคการเมืองเอเชีย (International Conference of Asian Political Parties) ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ หนึ่งปีก่อนที่พรรคไทยรักไทยจะชนะการเลือกตั้ง

กรอบความร่วมมือเอเชียก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน 2545 ผ่านการประชุมรัฐมนตรีกรอบความร่วมมือเอเชียครั้งแรก (The First ACD Ministerial Meeting) ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีสมาชิกก่อตั้ง 18 ประเทศ คือ บาห์เรน บังกลาเทศ บรูไน กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ลาว มาเลเซีย เมียนมา ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ กาตาร์ สิงคโปร์ ไทย และ เวียดนาม

แนวคิดสำคัญในการก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย มีดังนี้

1. เป้าหมาย (aim) คือ การสร้างความเชื่อมโยงที่ขาดหายไป (to constitute the missing link) ในเอเชีย ด้วยการรวมตัวกันของทุกประเทศในเอเชียและก่อตั้งเป็นประชาคมเอเชีย (Asian Community) โดยไม่ทับซ้อนหรือแข่งขันกับกรอบความร่วมมือในภูมิภาคที่มีอยู่เดิม
2. หลักการพื้นฐานสำคัญ (key principle) คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของเอเชีย เพื่อเสริมความแข็งแกร่งและความได้เปรียบของเอเชีย
3. ค่านิยมหลัก (core values) ได้แก่ ความคิดเชิงบวก (positive thinking) ความไม่เป็นทางการ (informality) ความสมัครใจ (voluntarism) การไม่สร้างความเป็นสถาบัน (non-institutionalization) การเปิดกว้าง (openness) การเคารพในความหลากหลาย (respect for diversity) ระดับความสบายใจของประเทศสมาชิก (comfort level of member countries) และวิวัฒนาการของกระบวนการความร่วมมือเอเชียที่เป็นไปตามธรรมชาติ (evolving nature of the ACD process)
4. แนวทางการขับเคลื่อนดำเนินงาน มี 2 มิติ คือ

¹¹ พลโท ดร. ไชยอนันต์ จันทคณานุรักษ์. “โครงสร้างการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร”. (เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59. 10 มกราคม 2560). หน้า 1-2.

4.1 มิติการประชุม (dialogue dimension) เพื่อเป็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการพบปะหารือกันอย่างต่อเนื่อง โดยจะมีการประชุมระดับรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี เพื่อหารือเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความร่วมมือเอเชีย ประเด็นความร่วมมือในภูมิภาค และ แนวทางในการส่งเสริมความเป็นเอกภาพของเอเชีย (Asian unity) นอกจากนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศของสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียยังจะมีการพบปะหารือกันอีกในช่วงเดือนกันยายน ในโอกาสเข้าร่วมการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ เพื่อแจ้งความคืบหน้าความร่วมมือตามโครงการต่างๆ ตลอดจนหารือกันอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับประเด็นระหว่างประเทศที่อยู่ในความห่วงกังวล และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ “เสียงของเอเชีย” (voice of Asia) ในเวทีระหว่างประเทศ

4.2 มิติโครงการความร่วมมือ (projects dimension) เป็นการสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกแสดงเจตจำนงโดยสมัครใจ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหรือร่วมขับเคลื่อน (Prime Mover/ Co-Prime Mover) ในสาขาความร่วมมือที่มีความสนใจ และเพื่อพัฒนาโครงการความร่วมมือต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศต่างๆ ในเอเชีย ซึ่งมีทั้งสิ้น 20 สาขา ได้แก่ พลังงาน การเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ การท่องเที่ยว การบรรเทาภาวะความยากจน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

5. วัตถุประสงค์หลัก

5.1 เพื่อส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของประเทศเอเชียในทุกสาขาความร่วมมือ ด้วยการกำหนดโอกาสและความแข็งแกร่งร่วมกันของเอเชีย ซึ่งจะช่วยลดความยากจนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนเอเชีย พร้อมกับพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ในเอเชียและเสริมสร้างพลังอำนาจให้ประชาชนและชุมชน (community and people empowerment)

5.2 เพื่อขยายตลาดการค้าและการเงินในเอเชีย และเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของประเทศเอเชียในการแข่งขัน รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของเอเชียในตลาดโลก

5.3 เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงความร่วมมือในเอเชียด้วยการสร้างเสริมศักยภาพและความแข็งแกร่งผ่านกรอบความร่วมมือที่มีอยู่ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นหุ้นส่วนกับภูมิภาคอื่นๆ

5.4 เพื่อเปลี่ยนทวีปเอเชียให้เป็นประชาคมเอเชีย อันจะทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคอื่นๆ ของโลกอย่างเท่าเทียมและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น เพื่อสันติสุขและความมั่งคั่งร่วมกัน¹²

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ได้กล่าวถึงเรื่องต่างๆ ดังนี้

¹² “About ACD”. (Online). Available : <http://www.acdsummit2016.com/background.html> , 2016.

1. นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ได้ระบุไว้ข้อ 2.4 ดังนี้
 ...2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ บนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญ ของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ หรือ สังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองดูแลคนไทยและผลประโยชน์ของ คนไทยในต่างแดน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา วัฒนธรรม การค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเปิดโลกทัศน์ให้มีลักษณะสากล เป็นต้น...

2. นโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ ได้ระบุไว้ในข้อ 4.1 4.4 และ 4.8 ดังนี้
 ...4.1 จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและ การศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนได้เต็ม ตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมี คุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความ เหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ...

...4.4 พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้และทักษะใหม่ ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย ตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการ เรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็น ผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้ง ในและนอกโรงเรียน...

...4.8 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจใน ประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ...

3. นโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้ระบุไว้ใน ข้อ 6.6 6.9 6.12 และ 6.18 ดังนี้

...6.6 ชักจูงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย โดยพิจารณามาตรการลด ผลกระทบจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่ที่มีต่อการท่องเที่ยวในโอกาสแรกที่จะทำได้ และสร้างสิ่งจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกื้อกูลต่อบรรยากาศการท่องเที่ยว ส่งเสริม การท่องเที่ยวที่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวอันมีลักษณะโดดเด่นร่วมกันหรือจัดเป็นกลุ่มได้ เช่น กลุ่มธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุขภาพ เช่น นำพอรัน ธรรมชาติ ทั้งจะให้เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศ ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยเน้นการให้ความรู้และเพิ่ม มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การควบคุมสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ราคา เป็นธรรม ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ นักท่องเที่ยว...

...6.9 ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ให้สอดคล้องกับต้นทุน และให้มีภาระภาษีที่ เหมาะสมระหว่างน้ำมันต่างชนิดและผู้ใช้ต่างประเภท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของ ประเทศ และให้ผู้บริโภคตระหนักว่าจะไม่ใช้อย่างฟุ่มเฟือย รวมถึงดำเนินการให้มีการสำรวจและ ผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบรอบใหม่ทั้งในทะเลและบนบก และดำเนินการให้มีการสร้าง โรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน ทั้งจากการใช้ฟอสซิลเป็นเชื้อเพลิงและจาก พลังงานทดแทนทุกชนิด ด้วยวิธีการที่เปิดเผยมุ่งไปเร่งใส เป็นธรรม และเป็นมิตรต่อสภาวะแวดล้อม

¹³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. กันยายน 2557. หน้า 5.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 6-7.

พร้อมทั้งร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาพลังงาน...

...6.12 ในระยะยาว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม ด้านคมนาคมทางบก โดยเริ่มโครงการรถไฟฟ้ามหานครในกรุงเทพมหานคร และรถไฟฟ้าเชื่อมกรุงเทพมหานครกับเมืองบุรีรัมย์เพิ่มเติม เพื่อลดเวลาในการเดินทางของประชาชน และเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อตั้งฐานให้รัฐบาลต่อไปทำต่อได้ทันที ด้านคมนาคมทางอากาศ โดยปรับปรุงท่าอากาศยานสุวรรณภูมิระยะที่ 2 ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานสากลในภูมิภาค เพื่อให้สามารถรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา นิคมอุตสาหกรรมการบินของประเทศ การซ่อมบำรุงอากาศยาน และการพัฒนาขีดความสามารถ ในการให้บริการขนส่งทางอากาศให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากล รวมทั้งการใช้ ท่าอากาศยานในภูมิภาคเสริมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง เช่น ท่าอากาศยานอุบลราชธานี เป็นต้น และด้านการคมนาคมทางน้ำ โดยพัฒนาการขนส่งสินค้าทางลำน้ำ และชายฝั่งทะเล เพื่อลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์ของประเทศ เริ่มจากการเร่งรัดพัฒนาท่าเทียบเรือ ชายฝั่งที่ทำเรือแหลมฉบัง ท่าเรือชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน ตลอดจนผลักดันให้ท่าเรือใน ลำน้ำเจ้าพระยาและป่าสักมีการใช้ประโยชน์ในการขนส่งสินค้าภายในประเทศ และเชื่อมโยงกับ ท่าเรือแหลมฉบัง รวมทั้งการขุดลอกร่องน้ำลึก...

...6.18 ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัลโดยตรง ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับปรุง บทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงให้ดูแลและผลักดันงานสำคัญของ ประเทศชาติในเรื่องนี้ และจะจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง...¹⁵

4. นโยบายการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ได้ระบุไว้ใน ข้อ

7.1 7.4 และ 7.5 ดังนี้

...7.1 เร่งส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ในภูมิภาคอาเซียนและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งและ โทรคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน ระบบการออกใบรับรอง/ใบอนุญาตผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันในอาเซียน รวมทั้งการสนับสนุนการใช้ ประโยชน์จากความตกลงทางการค้าการลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับทวิภาคีและ พหุภาคีที่มีผลใช้บังคับแล้ว เร่งขยายการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกันของสินค้าด้านการ ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน โดยให้ความสำคัญต่อสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพสูง โดยเฉพาะ กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค รวมถึงการปรับกฎเกณฑ์การค้าและระบบพิธีการศุลกากรให้สะดวก ลดขั้นตอนต่างๆ หรือยกเลิกขั้นตอนบางเรื่อง และปรับระบบภาษีและการอำนวยความสะดวกอื่นๆ เพื่อดึงดูดให้มีการตั้งสำนักงานปฏิบัติการประจำภูมิภาคที่กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาให้ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า การลงทุนของภูมิภาคได้ในที่สุด...

...7.4 เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาค อาเซียน โดยเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจใน อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย- มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) แผนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) แผนความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) และแผนแม่บทความเชื่อมโยงในอาเซียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้ความเชื่อมโยงด้าน การขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในอาเซียนสัมฤทธิ์ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

7.5 ต่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ จากฐานการผลิตในชุมชนสู่แหล่ง

¹⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 10-13.

แปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าทั้งภายในประเทศและเชื่อมโยงกับอาเซียน เพื่อยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อยสู่ตลาดที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และ ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแก่พื้นที่ต่างๆ ภายในประเทศด้วย...¹⁶

5. นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนา และนวัตกรรม ได้ระบุไว้ใน ข้อ 8.1 8.2 8.4 และ 8.5 ดังนี้

...8.1 สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายให้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของรายได้ประชาชาติและมีสัดส่วนรัฐต่อเอกชน 30 : 70 ตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขัน และมีความก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน และจัดระบบบริหารงาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ โดยให้ความเชื่อมโยง กับภาคเอกชน

8.2 เร่งเสริมสร้างสังคมนวัตกรรม โดยส่งเสริมระบบการเรียนรู้การสอนที่เชื่อมโยงระหว่าง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ การผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน การเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับการทำงาน การให้บุคลากรด้านการวิจัยของภาครัฐสามารถไป ทำงานในภาคเอกชน และการให้อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีช่องทางได้เทคโนโลยี โดยความร่วมมือจากหน่วยงานและสถานศึกษาภาครัฐ...

...8.4 ส่งเสริมให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ เช่น ด้านพลังงานสะอาด ระบบราง ยานยนต์ ไฟฟ้า การจัดการน้ำและขยะ ใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาวิจัยและพัฒนา และ นวัตกรรมของไทยตามความเหมาะสม ไม่เพียงแต่จะใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ ส่งเสริมการใช้ เครื่องมือ วัสดุ และสินค้าอื่นๆ ที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาภายในประเทศในวงกว้าง โดยจัด ให้มีนโยบายจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่เอื้ออำนวย เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาเทคโนโลยีของ ประเทศ ในกรณีที่ต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศ จะให้มีเงื่อนไข การถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคตด้วย

8.5 ปรับปรุงและจัดเตรียมให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการวิจัย และพัฒนา และด้านนวัตกรรม ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่สำคัญในการต่อยอดสู่การใช้ เชิงพาณิชย์ของภาคอุตสาหกรรม ให้มีความพร้อม ทันสมัย และกระจายในพื้นที่ต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การตั้งศูนย์วิเคราะห์ ห้องปฏิบัติการ สถาบัน และศูนย์วิจัย เป็นต้น...¹⁷

6. นโยบายการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการ อนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ได้ระบุไว้ใน ข้อ 9.2 และ 9.3 ดังนี้

...9.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสในการเข้าถึงและแบ่งปัน ผลประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อสร้างความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และ การพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้การคุ้มครองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทาง ชีวภาพ

9.3 ในระยะต่อไป พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยยึดแนว พระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ เช่น กำหนดเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน พื้นที่ใด ที่สงวนหรือกันไว้เป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ก็ใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด พื้นที่ใดสมควรให้ ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ก็จะผ่อนผันให้ตามความจำเป็น โดยใช้มาตรการทางการบริหารจัดการ มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และการปลูกป่าทดแทนเข้าดำเนินการ ทั้งจะให้เชื่อมโยงกับการ

¹⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 13-14.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 14-15.

ส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้อื่น อันเป็นบ่อเกิดของเศรษฐกิจชุมชนที่ต่อเนื่อง เพื่อให้คนเหล่านั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยที่ดินยังเป็นของรัฐ...

เอกสารร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในระยะที่ 2 ของรัฐบาล (ปี 2558 – 2559) และกรอบในการปฏิรูประยะที่ 3 (ปี 2560 เป็นต้นไป)

การกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ ก็เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วน และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อมๆกับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน¹⁹

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูป เพื่อดำเนินการยกร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้ยกร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ และภาคส่วนต่างๆ อาทิ ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคการเมือง ภาควิชาการ และภาคประชาชน มาเป็นข้อมูลในการยกร่างด้วย ในขั้นนี้ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี อยู่ระหว่างการปรับปรุงตามมติของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

อย่างไรก็ดี ข้อมูลตามที่ปรากฏในเอกสารร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือ คติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”²⁰ และกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ด้าน ดังนี้

¹⁸ เรื่องเดียวกัน. หน้า 16.

¹⁹ (ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (สรุปย่อ). พฤษภาคม 2559). หน้า 17.

²⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 18.

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ และช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- ...(4) การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษา คุลยภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงรูปแบบใหม่
- (5) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ...

2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถ พัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรม ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- ...(2) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ดิจิทัลและการค้าที่เข้มข้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายกิจกรรมการผลิต และบริการ...
- ...(5) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และการวิจัยและการพัฒนา
- (6) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาชาติ ประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่างๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กร ระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ...

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้ เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ
- (2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และ ทั่วถึง...

4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่ง กระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและ เป็นธรรม กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (1) การสร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม...

5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่ง อนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมี ความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ธรรมชาติ กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

- (1) การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- (2) การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 ลุ่มน้ำ
- (3) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม...

6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้ หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

...(5) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมและเป็นสากล...²¹

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าและตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องกรอบความร่วมมือเอเชีย ปรากฏว่ามีเพียงรายการเดียว คือ รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ไทยกับภูมิภาคนิยมเอเชีย : ศึกษากรณี ACD และ ACMECS ของนายภูวิน บุนณะเวชชีวิน แห่งสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2557

งานวิจัยนี้วิเคราะห์พฤติกรรมนโยบายภูมิภาคนิยมของไทยต่อการก่อรูปกลุ่มโดยใช้กรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD) และ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) เป็นกรณีศึกษา งานวิจัยดังกล่าวได้ประยุกต์ทฤษฎีรัฐที่อาจเป็นผู้นำเพื่อวิเคราะห์กรณีทั้งสอง โดยวางอยู่บนระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methodology) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (qualitative content analysis) เป็นวิธีวิจัยหลัก สำหรับวิธีการศึกษางานวิจัยใช้ทฤษฎีรัฐที่อาจจะเป็นผู้นำ (Potential Regional Leader Theory - PRLT) ซึ่งเป็นทฤษฎีเชิงสมมุติฐาน (hypothetical theory) จากส่วนแรกของหนังสือ Asian Regionalism and Japan: The Politics of Membership in Regional Diplomatic, Financial and Trade Groups เขียนโดย Shintaro Hamanaka โดยใช้ทั้งการอุปนัย (induction) และการนิรนัย (deduction) อย่างไรก็ตามงานวิจัยแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยว่าสถานะ “ผู้นำภูมิภาค” ควรตีความให้กว้างขึ้น กล่าวคือ ควรเปลี่ยนเป็นรัฐแสวงหาสถานะที่เหนือกว่าตามบริบทเฉพาะ ซึ่งเชื่อมโยงกับหลายปัจจัย

วิธีการศึกษาของกรณีทั้งสองมีความแตกต่างกัน แต่ก็สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจาก กรณีของ ACMECS สามารถใช้วิธีการศึกษาโดยตรงได้ ในขณะที่กรณีของ ACD ต้องใช้การประยุกต์คำอธิบายของ PRLT อีกชั้นหนึ่ง เพราะเป็นการวิเคราะห์ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับรัฐภายนอกภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของ ACD ครอบคลุมทั้งเอเชีย และสมาชิกประกอบด้วยประเทศจากทั่วทวีป ไทยจึงไม่ใช่รัฐที่อาจเป็นผู้นำภูมิภาค (Potential Regional Leader State – PRLS) ในทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงไม่สามารถใช้ PRLT ในส่วนทฤษฎีเชิงสมมุติฐานได้

ทั้งนี้ การศึกษากรณี ACD จึงต้องเริ่มที่พื้นฐานของ PRLT ว่าภูมิภาคเป็นสิ่งสร้างทางสังคม และรัฐกำหนดขอบเขตของสมาชิกภาพที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของตน ในแง่นี้การศึกษาต้องเริ่มต้นที่การพิจารณาว่า ขอบเขตสมาชิกภาพก่อตั้งไม่รวมรัฐที่มีนัยสำคัญใด แล้วจึงนำข้อพิจารณาดังกล่าวมาจัดวางในบริบททางภูมิภาคที่ไทยสามารถเป็น PRLS ขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นฐานการวิเคราะห์ผลประโยชน์ของไทยในการริเริ่มกรอบ ACD โดยเฉพาะในประเด็นการแสวงหาสถานะ ข้อควรพิจารณาสำหรับกรณี ACD ตามแนวทางของ Hamanaka จึงเป็นการวิเคราะห์การเลือก “ลูกพี่” หรือ “พี่ใหญ่” (boss) หรือ ผู้นำของไทยในฐานะรัฐที่ไม่อาจเป็นผู้นำภูมิภาค (Non-potential Regional Leader State) หรือ NRLS ผ่านสมาชิกภาพก่อตั้ง รวมทั้งลักษณะของ ACD ในฐานะกลุ่มภูมิภาค และผลประโยชน์ที่ไทยได้รับ²²

²¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 22 -29.

²² ภูวิน บุนณะเวชชีวิน. เรื่องเดิม. หน้า 23.

ไทยในฐานะเป็นรัฐที่ไม่อาจเป็นผู้นำภูมิภาค หรือ NRLS ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้ก่อตั้ง ACD โดยกำหนดทวีปเอเชีย (รวมถึงรัสเซีย) เป็นขอบเขตสมาชิกภาพก่อตั้ง และมหาอำนาจของเอเชียล้วนแต่เป็นสมาชิก ACD ทั้งสิ้น ในแง่นี้จะเห็นได้ว่ามีรัฐที่ครองสถานะทัดเทียมหรือเหนือกว่ารัฐมหาอำนาจเอเชียเพียงรัฐเดียวที่ถูกกีดกันออกไป คือ สหรัฐอเมริกา นอกจากเป็นเพียงรัฐเดียวที่มีความเหนือกว่าจีน ซึ่งเป็นรัฐสมาชิกก่อตั้ง ACD แล้ว สหรัฐฯ ยังเป็นผู้เล่นสำคัญในกรอบภูมิภาคที่ไทยมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN) ซึ่งไทยเป็นสมาชิกก่อตั้ง และนโยบายภูมิภาคนิยมของไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาต่างมุ่งเน้นถึงบทบาทของไทยในกรอบดังกล่าว

ดังนั้น การกำหนดขอบเขตสมาชิกภาพก่อตั้งของ ACD ย่อมเป็นความตั้งใจของไทยในการไม่นับรวมสหรัฐฯ เข้าเป็นสมาชิก เช่นเดียวกับการโน้มน้าวให้จีนซึ่งเป็นรัฐลัทธิแก้ไข (revisionist state) ต่อสถานะเดิม (status-quo) ของโครงสร้างอำนาจระดับภูมิภาคและระดับโลกเข้าเป็นสมาชิกก่อตั้งของกรอบ ACD สำหรับลักษณะของกรอบ ACD เป็นเวทีระหว่างรัฐบาลที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการและไม่มีลักษณะสถาบัน และขับเคลื่อนด้วยกลไกการประชุม ในแง่นี้ แม้จะมีมิติโครงการความร่วมมือในอาณานิคมต่าง ๆ แต่ความร่วมมือดังกล่าวก็เป็นไปโดยไม่มีสภาพบังคับ จึงยากที่จะเห็นผลที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะความริเริ่มที่มีต้นทุนสูง เช่น ความร่วมมือทางการเงิน เป็นต้น ดังนั้น ACD จึงเป็นกลุ่มภูมิภาคทางการทูต ซึ่งรัฐผู้ริเริ่มและรัฐสมาชิกมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ใช่วัตถุ (non-material benefits)

เนื่องจาก ACD เป็นโครงการภูมิภาคนิยมที่ไทยออกแบบให้มีความแตกต่างจากกรอบภูมิภาคที่มีอยู่อื่น ๆ คือเป็นเวทีระดับทวีปของเอเชีย ในขณะที่เดียวกันก็ออกแบบลักษณะทางสถาบันให้คล้าย คลึงกับอาเซียน ช่วงก่อนการรับรองกฎบัตร แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า ดังนั้น หากอาเซียนเป็นประชาคมทางการทูต (diplomatic community) ในทำนองเดียวกัน ACD ย่อมเป็นกลุ่มภูมิภาคทางการทูตที่ไทยหวังใช้เป็นเวทีเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ใช่วัตถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกียรติภูมิของชาติเสียที่เพิ่มขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ และบทบาทผู้เล่นหลักในกรอบดังกล่าว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่สถานะความเป็นอำนาจภูมิภาค (regional power) หรือ อำนาจอนุภูมิภาค (sub-regional power) ของไทย

ACD มีศักยภาพในการเป็นแหล่งที่มาของผลประโยชน์ทางการเมืองสำหรับไทย เพราะกระบวนการและกลไกของ ACD ที่ขับเคลื่อนด้วยมติการหารือ หรือ การประชุมในระดับต่าง ๆ ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีลักษณะบังคับ และปราศจากประเด็นการเมืองเป็นหลัก ในแง่นี้ ACD จึงเป็นนวัตกรรมทางการทูต (diplomatic innovation) ที่ไทยนำเสนอต่อสังคมระหว่างประเทศ กล่าวคือ ACD สะท้อนบรรทัดฐานและตัวแบบการพัฒนาใหม่ที่ต่างไปจากภูมิภาคนิยมตะวันตก ซึ่งมาจากลักษณะแบบฉบับของนโยบายภูมิภาคนิยมของไทย และไทยต้องการให้เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคนิยมเอเชีย นอกจากนั้น ไทยต้องการให้ ACD เป็นเวทีเพื่อสร้างการยอมรับนับถือ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเป็นเจ้าภาพการประชุม การแสดงบทบาทผู้ประสานงาน และการผลักดันนวัตกรรมการเมืองรวมทั้งความริเริ่มใหม่ ๆ ที่แสดงวิสัยทัศน์ของไทยต่อเอเชีย

นอกจากนั้น ACD ยังมีต้นทุนต่ำโดยเปรียบเทียบ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ PRLT กล่าวคือ หากพิจารณาจากมิติโครงการความร่วมมือของ ACD จะเห็นได้ว่ากลไกดังกล่าวถูกออกแบบ

มาเพื่อลดต้นทุน หรือ ราคาที่ต้องจ่าย ของไทยในฐานะผู้ริเริ่มก่อตั้ง เพราะมิติโครงการความร่วมมือไม่มีสภาพบังคับ แต่ยึดหลักสมัครใจ และความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพึงใจของประเทศสมาชิก กล่าวอีกนัยหนึ่ง โครงการดังกล่าวผลักภาระต้นทุนให้กับประเทศสมาชิก สำหรับการจัดประชุมประเทศเจ้าภาพ หรือ ประธาน ACD เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย มีเพียงเฉพาะงบประมาณของสำนักเลขาธิการชั่วคราว ACD เท่านั้น ที่ผู้ริเริ่มเป็นผู้สนับสนุน

จะเห็นได้ว่า ACD เป็นโครงการภูมิภาคนิยมนขนาดใหญ่ที่สุด นับตั้งแต่เคยมีมาในประวัติศาสตร์การต่างประเทศของไทย การลากเส้นแบ่งสมาชิกภาพก่อตั้งโดยไม่นับรวมสหรัฐฯ แต่กลับรวมจีนเป็นสมาชิกก่อตั้งจึงมีนัยสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม ในส่วนพฤติกรรมของไทยที่คาดหวังไว้ อาจอธิบายเรื่องดังกล่าวได้ว่า เนื่องจากไทยพยายามแข่งขันกับรัฐอื่น ๆ เพื่อเป็นผู้นำของกรอบอาเซียน โดยเฉพาะอินโดนีเซีย ทว่าภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ทำให้ความสามารถและสถานะของไทยถดถอยลงอย่างมาก การยอมรับนับถือที่มีต่อไทยลดน้อยลง และสูญเสียตำแหน่งผู้นำภูมิภาคภายใต้กรอบอาเซียน นอกจากนั้นความช่วยเหลือของสหรัฐฯ ต่อวิกฤตที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างไม่ทันท่วงทีและไม่เต็มใจในสายตาของไทย ทั้งที่ควรจะเป็น “มิตรแท้” แต่ในห้วงเวลาดังกล่าว จีนกลับเป็นประเทศที่ตัดสินใจดำเนินนโยบายไม่ให้อาณาจักรทางเศรษฐกิจของไทยแย่กว่าเดิม ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นกับสหรัฐฯ ก็มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ในมุมนี้ทำให้ไทยต้องการฟื้นฟูสถานะที่เสื่อมถอยลงของตน ผ่านการริเริ่มโครงการภูมิภาคนิยมนใหม่ โดยมีข้อแม้ว่าไทยต้องมีสถานะสูงกว่าในเชิงเปรียบเทียบทั้งทางเกียรติภูมิ บทบาท และอำนาจ

การลากเส้นแบ่งขอบเขตสมาชิกภาพ ACD ในรูปแบบดังกล่าวจึงเป็นคำตอบ เพราะเป็นโครงการภูมิภาคนิยมนที่รัฐคู่แข่งของไทยในอาเซียนจะถูกจำกัดบทบาท เนื่องจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นผู้เล่นสำคัญและผู้วางดุลถูกแยกออกไป ประกอบกับการดึงจีนซึ่งเป็นมหาอำนาจของเอเชีย และเป็นทีหว่าดระวางของกลุ่มรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าไปเป็นสมาชิกก่อตั้ง ย่อมเป็นการกดทับอิทธิพลของกลุ่มรัฐนั้นอีกทางหนึ่ง ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่าภายใต้กรอบ ACD ซึ่งไทยเป็น NRLS ไทยต้องการให้จีนเป็น “ลูกพี่” หรือ “พี่ใหญ่” (boss) สถานะของจีนที่ไทยต้องการให้เป็นยังเห็นได้จาก การที่จีนได้รับเลือกให้เป็นประเทศสมาชิกแรกที่เป็นเจ้าภาพจัดประชุมรัฐมนตรี ACD ถัดจากไทยซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการเลือกให้จีนเป็นลูกพี่ หรือ พี่ใหญ่ ในกรอบ ACD ยังสอดคล้องกับแนวโน้มของนโยบายต่างประเทศไทยโดยรวม คือ ปรับเปลี่ยนแนว (realignment) เข้าหาจีนมากขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และดำเนินความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ไทยยังเป็นผู้ผลักดันให้จีนเข้าเป็นประเทศคู่เจรจา (dialogue partner) ภายใต้กรอบอาเซียนด้วย นับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา อิทธิพลของจีนต่อไทยจึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ Arne Kislenko ถึงกับกล่าวว่าไทยเปรียบเสมือน “ผู้แทนทางการทูต”(emissary) ของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อย่างไรก็ตาม ภายใต้กรอบ ACD ไทยก็ดึงรัฐมหาอำนาจของเอเชียอื่นเข้าเป็นสมาชิกด้วย คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นความพยายามในการสร้างถ่วงดุลไม่ให้จีนมีอิทธิพลมากจนเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ญี่ปุ่นและอินเดียที่มีความขัดแย้งกับจีนในระดับทวิภาคี²³

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาสุดท้าย ดังต่อไปนี้

²³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 31-34.

ข้อสรุปที่ 1 พฤติกรรมนโยบายภูมิภาคนิยมของไทยต่อการก่อรูปของกลุ่มภูมิภาค ในประเด็นสมาชิกภาพก่อตั้ง มีความสอดคล้องกับสมมติฐานของทฤษฎีรัฐที่อาจเป็นผู้นำ กล่าวคือ เมื่อไทยไม่สามารถเป็นผู้นำในกรอบภูมิภาคเดิมได้ ไทยจะเสนอโครงการภูมิภาคนิยมใหม่ ที่ขอบเขตสมาชิกภาพก่อตั้งไม่รวมประเทศผู้นำ และประเทศที่มีความสามารถสู้กันในรอบเดิม โดยไทยเลือกภูมิภาคและกลุ่มภูมิภาคที่มีขนาดเล็กกว่า แต่ไทยสามารถเป็นผู้นำได้ หากไทยเสนอก่อตั้งกลุ่มภูมิภาคที่มีขอบเขตสมาชิกภาพกว้างขวาง ไทยจะลากเส้นแบ่งเพื่อกันประเทศมหาอำนาจภายนอกที่เป็นผู้สนับสนุน หรือ เสริมสร้างอิทธิพลให้กับประเทศผู้นำและคู่แข่งของไทย ภายใต้กรอบภูมิภาคเดิม ในขณะเดียวกันก็นับรวมประเทศมหาอำนาจที่ส่งเสริมตนเข้าเป็นสมาชิกก่อตั้งพร้อมสนับสนุนบทบาทของประเทศดังกล่าวภายใต้กลุ่มภูมิภาคที่ตั้งขึ้นใหม่

ข้อสรุปที่ 2 พฤติกรรมนโยบายภูมิภาคนิยมของไทยในการกำหนดประเด็นของกรอบภูมิภาค มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการกำหนดประเด็นที่สามารถสร้างผลประโยชน์ที่ไม่ใช่วัตถุดิบ เกียรติภูมิของชาติ การยอมรับนับถือ เพื่อแสวงหาสถานะผู้นำภูมิภาค หรือ สถานะอื่นที่ตนต้องการ ซึ่งอาจต้องแลกด้วยการแบกรับภาระต้นทุนทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ไทยจะพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของตัวแสดงจากภายนอก เพื่อแบ่งเบาภาระข้างต้น ทั้งนี้โดยไม่มีสมาชิกภาพ

ในส่วนพฤติกรรมนโยบายภูมิภาคนิยมในการออกแบบกรอบภูมิภาค ลักษณะทางสถาบันของกรอบที่ไทยออกแบบเป็นกลุ่มภูมิภาคทางการทูต แม้ภายนอกอาจมีลักษณะคล้ายกลุ่มภูมิภาคทางการค้า ลักษณะของกลุ่มภูมิภาคทางการทูตของไทยจะวางอยู่บนตัวแบบของอาเซียน โดยเฉพาะความไม่เป็นทางการ และการไม่มีลักษณะสถาบัน นั่นคือ ปราศจากสภาพบังคับ ซึ่งเป็นไปเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ที่ไทยต้องการ และเปิดโอกาสให้ไทยสามารถควบคุมไม่ให้นั้นประสบภาวะขาดทุน นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางให้ไทยสามารถถอนตัวหากต้องรับภาระที่ไม่คุ้มทุน หรือ เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรวดเร็ว ทั้งจากบริบทภายในและบริบทระหว่างประเทศ

ข้อสรุปที่ 3 สำหรับนัยของพฤติกรรมนโยบายภูมิภาคนิยมของไทยจากกรณีศึกษาต่อทิศทางของไทยในการเมืองระหว่างประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เชื่อได้ว่าไทยมีความพึงใจที่จะให้จีนเป็นผู้นำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากกว่าที่จะเป็นสหรัฐฯ ซึ่งเป็นมหาอำนาจระดับโลก ดังเห็นได้จากการกำหนดขอบเขตสมาชิกภาพของ ACD ให้ครอบคลุมเขตภูมิภาคเศรษฐกิจทวีปเอเชีย ซึ่งเท่ากับเป็นการแยกสหรัฐฯออกไปโดยปริยาย และหากพิจารณาปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง รวมทั้งระดับความเข้มข้นของการปฏิสัมพันธ์ของไทยด้วยแล้ว ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าเขตภูมิภาคศาสตร์ที่สำคัญยิ่งต่อไทยในความเป็นจริง คือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในแง่นี้ นัยของขอบเขตสมาชิกภาพที่แท้จริงของ ACD จึงอยู่ที่ตัวแสดงของการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในขณะเดียวกัน ด้วยความเสื่อมถอยของไทยโดยเปรียบเทียบ ทำให้โอกาสในการเป็นผู้นำของอาเซียนเป็นไปได้ยาก ดังนั้น แนวโน้มทางสถานะของไทยในการเสนอโครงการภูมิภาคนิยมภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นการแสวงหาสถานะที่จำกัดอยู่ในอนุภูมิภาค หรือ เขตทางภูมิภาคศาสตร์ขนาดเล็ก เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป เป็นต้น²⁴

โดยสรุป งานวิจัยค้นพบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มจะริเริ่มโครงการภูมิภาคนิยมใหม่ หากไทยไม่สามารถครองความเป็นผู้นำภายในกลุ่มที่มีอยู่เดิม ในการก่อตั้งกลุ่มใหม่ รัฐที่มีอำนาจมากกว่า

²⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 43-44.

และผู้สนับสนุนภายใต้กลุ่มเก่าจะถูกแยกออกจากขอบเขตสมาชิกภาพ นอกจากนั้น งานวิจัยยังเสนอว่าไทยต้องการให้เงินเป็น “พี่ใหญ่” (boss) หรือ ผู้นำภูมิภาค ในเอเชียตะวันออกเฉียง

กรอบความคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของไทยในการริเริ่มก่อตั้งและเข้าร่วมกรอบความร่วมมือเอเชีย ความเป็นมาของกรอบความร่วมมือเอเชีย รูปแบบและกลไกในการดำเนินงาน พัฒนาการที่สำคัญ ตลอดจนบทบาทและผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย โดยใช้ทฤษฎีการรวมกลุ่ม แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาคและภูมิภาคนิยม แนวคิดในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย แนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบในการพิจารณา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองของไทยในการดำเนินความร่วมมือภายในภูมิภาค โดยเฉพาะภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย

จากนั้น จะเป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ที่ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญ 6 เสาหลัก ตามแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 คือ 1. ความเชื่อมโยง 2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 3. การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4. ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 5. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6. การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน โดยมีนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เป็นกรอบในการพิจารณาความสอดคล้องและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวมาพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนและผลักดันประโยชน์ของไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลักดังกล่าวข้างต้น ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการรวมกลุ่มของรัฐความร่วมมือในภูมิภาค และภูมิภาคนิยม เป็นแนวคิดที่เพิ่งเริ่มมีพัฒนาการในระยะเวลาไม่นานนัก จากแนวคิดดั้งเดิมที่เชื่อในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของแต่ละรัฐ แต่เมื่อโลกมีวิวัฒนาการและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐแต่ละรัฐจึงพบว่าการรวมกลุ่ม หรือ การร่วมมือกันของรัฐที่มีพื้นฐานเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ไม่ว่าจะเป็นด้วยเรื่องประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประชากร ความเชื่อ ศาสนาฯ จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และตอบสนองความต้องการของรัฐตนได้ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอื่นๆ จึงทำให้แต่ละรัฐยอมสละเขตอำนาจหรือผลประโยชน์บางด้านของตน เพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มความร่วมมือที่ก่อตั้งขึ้น โดยอาจจะเป็นการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกันในลักษณะหลวมๆ ไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การดำเนินงานต่างๆ ใช้หลักความสมัครใจ ไปจนถึงการรวมกลุ่มที่มีการก่อตั้ง

ขึ้นอย่างเป็นทางการ มีหลักปฏิบัติระหว่างรัฐสมาชิกที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน ชัดเจน โดยถือว่ากลุ่มที่ตั้งขึ้นใหม่นั้นมีสถานะเสมือนเป็นรัฐใหม่หรือองค์การใหม่โดยมีรัฐสมาชิกเป็นองค์ประกอบ

ไทยเองก็ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มหรือความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ ในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มหรือความร่วมมือภายในภูมิภาคและอนุภูมิภาค ดังจะเห็นได้ว่าไทยได้เป็นผู้ร่วมก่อตั้งและ/หรือเข้าร่วมในกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาคและอนุภูมิภาคหลายกรอบ ดังที่ได้กล่าวถึงไว้ในนโยบายรัฐบาล ข้อ 7.4 เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน

ดังนั้น การที่ไทยได้ริเริ่มก่อตั้งและเข้าร่วมกรอบความร่วมมือเอเชีย ซึ่งมีลักษณะเป็นกรอบความร่วมมือทางการเมืองหรือการทูต ที่เป็นการรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างหลวมๆ ที่มีหลักการพื้นฐานสำคัญ คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของเอเชีย ในการเสริมความแข็งแกร่งและความได้เปรียบของเอเชีย จึงเป็นการรวมตัวกันเพื่อสร้างความเชื่อมโยงที่ขาดหายไปในเอเชีย และมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างประชาคมเอเชีย เพื่อเสริมสร้างอำนาจในการเจรจาต่อรองของเอเชียกับมหาอำนาจหรือกรอบความร่วมมือในภูมิภาคอื่นๆ ขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางสำคัญในการขยายตลาดการค้า และการเงินระหว่างประเทศในเอเชียด้วยกัน รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของเอเชียในตลาดโลกด้วย สิ่งเหล่านี้สามารถตอบสนองผลประโยชน์ของไทยทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี โดยได้รับการกล่าวถึงไว้แล้วในนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

นอกจากนี้ ผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ที่ได้มีการรับรองแผนงานหรือพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 ที่กำหนดประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลักที่ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมมือกันผลักดัน อันประกอบด้วย 1. ความเชื่อมโยง 2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 3. การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4. ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 5. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6. การส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ก็ล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นด้วยเช่นกัน

บทที่ 3

กรอบความร่วมมือเอเชีย

(Asia Cooperation Dialogue – ACD)

ความเป็นมา รูปแบบและกลไกในการดำเนินงาน

1. ความเป็นมา

กรอบความร่วมมือเอเชียจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน 2545¹ ผ่านการประชุมรัฐมนตรีกรอบความร่วมมือเอเชียครั้งแรก (The First ACD Ministerial Meeting) ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีสมาชิกก่อตั้ง 18 ประเทศ เพื่อเป็นเวทีหารือระดับนโยบายระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย อันจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมือในวงกว้าง โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและศักยภาพที่หลากหลายของประเทศสมาชิก ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 34 ประเทศ ดังนี้

1.1 สมาชิกก่อตั้ง ได้แก่ บาห์เรน บังคลาเทศ บรูไน กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ กาตาร์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

1.2 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2546 ได้แก่ คาซัคสถาน คูเวต โอมาน และ ศรีลังกา

1.3 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2547 ได้แก่ ภูฏาน อิหร่าน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และ มองโกเลีย

1.4 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2548 ได้แก่ รัสเซีย และ ซาอุดีอาระเบีย

1.5 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2549 ได้แก่ ทาจิกิสถาน และ อุซเบกิสถาน

1.6 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2550 ได้แก่ สาธารณรัฐคีร์กีซ

1.7 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2555 ได้แก่ อัฟกานิสถาน

¹ เป็นช่วงสมัยรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (ยศขณะนั้น) เป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากเป็นนโยบายของพรรคไทยรักไทย โดยนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในรัฐบาลชุดดังกล่าว เห็นว่ายังไม่มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมประเทศในภูมิภาคเอเชียทั้งหมด (Pan Asia) จึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียขึ้น

- 1.8 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2556 ได้แก่ ตุรกี
 1.9 สมาชิกที่เข้าร่วมในปี 2559 ได้แก่ เนปาล²

2. รูปแบบและกลไกในการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 มิติ ดังนี้

2.1 มิติการประชุม มี 3 ระดับ ได้แก่

2.1.1 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส จัดขึ้น 1 วันก่อนหน้าการประชุมระดับรัฐมนตรีประจำปี

2.1.2 การประชุมระดับรัฐมนตรี จัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง คือ การประชุมรัฐมนตรีประจำปี และการประชุมรัฐมนตรีคู่ขนานกับการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ (ACD Foreign Minister's Breakfast Meeting, to be held on the sidelines of United Nations General Assembly : UNGA)

2.1.3 การประชุมระดับผู้นำ จะมีการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ทุก 3 ปี โดยคูเวตเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดครั้งแรกเมื่อปี 2555 ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 และ อิหร่านจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 ในปี 2561

2.2 มิติกิจกรรมความร่วมมือ มี 20 สาขา โดยแต่ละสาขามีประเทศสมาชิกเสนอตัวเป็นผู้ขับเคลื่อน/ร่วมขับเคลื่อน (Prime Mover/ Co-Prime Mover) ดังนี้³

ตารางที่ 3 – 1 กิจกรรมความร่วมมือ 20 สาขา และประเทศผู้ขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อน

ลำดับ	สาขาความร่วมมือ	ประเทศผู้ขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อน
1	พลังงาน (Energy)	บาห์เรน อินโดนีเซีย คาซัคสถาน กатар จีน ฟิลิปปินส์ สปป.ลาว และสหรัฐอเมริกาบริติชเมิเรตส์
2	การลดความยากจน (Poverty Alleviation)	บังคลาเทศ กัมพูชา และเวียดนาม
3	การเกษตร (Agriculture)	จีนปากีสถาน และคาซัคสถาน

ตารางที่ 3 – 1 กิจกรรมความร่วมมือ 20 สาขา และประเทศผู้ขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อน (ต่อ)

ลำดับ	สาขาความร่วมมือ	ประเทศผู้ขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อน
4	การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม (Transport linkages)	อินเดีย คาซัคสถาน และเมียนมา

² “About ACD”. (Online). Available : <http://www.acdsummit2016.com/background.html> , 2016.

³ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. “ข้อมูลภูมิหลังและสถานะล่าสุด”. (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ครั้งที่ 2. กันยายน 2559). หน้า 6.

5	เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology)	อินเดีย
6	พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)	มาเลเซียและบาหลีเรน
7	กองทุนโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Fund)	มาเลเซีย
8	การศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Education)	มาเลเซียและอิหร่าน
9	สถาบันด้านการจัดการมาตรฐานเอเชีย (Asia Institute of Standards)	ปากีสถาน
10	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Cooperation)	สิงคโปร์และศรีลังกา
11	เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Development)	เกาหลีใต้และรัสเซีย
12	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)	ฟิลิปปินส์
13	การท่องเที่ยว (Tourism)	ไทย กัมพูชา เมียนมา ปากีสถาน และบาหลีเรน
14	การเงินการคลัง (Financial Cooperation)	ไทยและคาซัคสถาน
15	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Development)	เวียดนามและไทย
16	สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education)	ญี่ปุ่น กатар และบาหลีเรน
17	การสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างด้านกฎหมาย (Strengthening legal infrastructure)	ญี่ปุ่น
18	ความปลอดภัยบนท้องถนน (Road Safety)	โอมาน
19	การป้องกันภัยธรรมชาติ (Natural Disaster)	รัสเซีย
20	ความร่วมมือด้านวัฒนธรรม (Cultural Cooperation)	อิหร่าน อินเดีย และบาหลีเรน

พัฒนาการที่สำคัญก่อนการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2

1. จำนวนประเทศสมาชิก ได้เพิ่มขึ้นจาก 18 ประเทศเมื่อก่อตั้ง เป็น 34 ประเทศครอบคลุมทุกอนุภูมิภาคของเอเชีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศในเอเชียมีความเชื่อมั่นกรอบความร่วมมือเอเชีย และมุ่งหวังให้เอเชียนำจุดแข็งที่หลากหลายและแตกต่างกันมารวมเป็นพลังเพื่อสร้างประโยชน์ที่สร้างสรรค์ให้แก่ประชาชนเอเชีย

2. การฟื้นฟูกรอบความร่วมมือเอเชีย มีข้อเสนอ/โครงการที่ได้รับการผลักดันสืบเนื่องจากการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 1 ที่คูเวต และการประชุมระดับ

รัฐมนตรี ครั้งที่ 11 เมื่อเดือนมีนาคม 2556 ที่ท่าจิกสถาน และ ครั้งที่ 12 ที่ บาหลีเรน เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556 ดังนี้

2.1 การจัดตั้งสำนักเลขาธิการชั่วคราวที่คูเวต โดยคูเวตรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้ คูเวตจะให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายของสำนักเลขาธิการชั่วคราวจนถึงการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ที่ไทยเป็นเจ้าภาพเท่านั้น เนื่องจากต้องการให้มีการหาข้อสรุปเรื่องการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรโดยเร็ว

2.2 แผนปฏิบัติการด้านพลังงาน พ.ศ.2556 – 2560 (ACD Energy Plan of Action) จัดทำโดยกลุ่มประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านพลังงาน นำโดยอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ โดยได้รับการรับรองในที่ประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 12 โดยกำหนดความร่วมมือใน 5 มิติ ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาและการใช้พลังงานหมุนเวียนและ non – conventional fuels

2.2.2 การสำรวจ พัฒนา และการใช้พลังงานที่พบในประเทศ โดยใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมการเข้าถึงพลังงาน

2.2.3 การอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน

2.2.4 การจัดตั้งเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน และการอำนวยความสะดวกด้านการค้า

2.2.5 การส่งเสริมการลงทุนในผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงฟอสซิล ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.3 Pan – Asia Connectivity ที่ประชุมสุดยอดครั้งที่ 1 สนับสนุนข้อเสนอของไทยในการผลักดันความเชื่อมโยงในภูมิภาค ต่อมาที่ประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 12 ได้รับรองผลการประชุม Working Group Meeting on Enhanced ACD Regional Connectivity ครั้งที่ 1 ที่ไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 โดยให้ประเทศสมาชิกหารือแนวทางการทำงานร่วมกัน เพื่อผลักดันประเด็นดังกล่าว และเพื่อจัดทำเอกสาร Roadmap for ACD Regional Connectivity ต่อไป ซึ่งต่อมาไทยได้ยกร่างเอกสาร Roadmap ดังกล่าว และจัดการประชุม High Level Forum on ACD Regional Connectivity เมื่อเดือนกันยายน 2557

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 จีนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ACD Forum on Silk Road Cooperation เพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายเส้นทางเศรษฐกิจสายไหม (Silk Road Economic Belt) เส้นทางสายไหมทางทะเล (21st Century Maritime Silk Road) โดยที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับบทบาทของกรอบความร่วมมือเอเชีย ในการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย ทั้งด้านพลังงาน การรักษาสีงแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางสายไหม โดยประเทศสมาชิกต่างสนับสนุนนโยบายเส้นทางสายไหมของจีน และเห็นว่ากรอบความร่วมมือเอเชียสามารถมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงทุกอนุภูมิภาคในเอเชียเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อริเริ่มของไทยในการผลักดันประเด็นความเชื่อมโยงภายในภูมิภาคเอเชีย (ACD Regional Connectivity)

ต่อมา เมื่อวันที่ 17 – 18 พฤษภาคม 2558 จีนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ACD Forum on One Belt and One Road Cooperation and Asia Business Conference ที่นครผู้โจว มณฑลฝูเจี้ยน เพื่อประชาสัมพันธ์นโยบาย One Belt One Road และเผยแพร่ภาพของ

นครผู้ใจ ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองท่าอันดับต้นของจีน บนเส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ 21

2.4 การจัดตั้งรางวัลเมืองท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Asian Tourism Capital) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในเอเชีย โดยที่ประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 12 สนับสนุนให้กรุงมานามาบาห์เรน เป็นเมืองท่องเที่ยวแห่งเอเชียปฐมฤกษ์ ในปี 2557 ต่อมาที่ประชุม High Level Meeting on Asian Tourism Cities เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2557 ได้เห็นชอบหลักเกณฑ์ให้เสนอตำแหน่ง Asian Tourism Capital ให้แก่ประเทศที่จะเป็นประธานกรอบความร่วมมือเอเชียในปีถัดไป โยให้มีการพิจารณาดำรงตำแหน่ง 1 ปี

2.5 การจัดตั้งกองทุน Asian Development Fund เป็นไปตามข้อริเริ่มของคูเวต เมื่อการประชุมสุดยอดครั้งที่ 1 ที่เสนอให้จัดตั้งกองทุนจำนวน 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาในประเทศเอเชียนอกกลุ่มอาหรับ โดยคูเวตประกาศให้เงินสนับสนุน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และประสงค์ให้กองทุนเริ่มดำเนินการ เมื่อได้รับเงินสนับสนุนจากประเทศสมาชิกครบ 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกร่วมกันสนับสนุนเงินสำหรับกองทุนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้ ยังไม่มีประเทศสมาชิกประกาศให้การสนับสนุนเพิ่มเติม ทั้งนี้ คูเวตมีแนวคิดที่จะจัดการประชุมเพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งและการจัดการกองทุนดังกล่าว แต่ยังไม่มีความคืบหน้า⁴

3. กิจกรรมในสาขาความร่วมมือต่างๆ

3.1 สาขาความร่วมมือที่มีพัฒนาการและการจัดกิจกรรมค่อนข้างต่อเนื่อง ได้แก่ พลังงาน (โดยการผลักดันของประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านพลังงาน โดยเฉพาะอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์) วัฒนธรรม (โดยการผลักดันของอิหร่าน) และการท่องเที่ยว (โดยการผลักดันของบาห์เรน)

3.2 ไทยเป็นประเทศผู้ขับเคลื่อนด้านการเงินการคลังและการท่องเที่ยว และเป็นประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไทยไม่ได้จัดกิจกรรมในสาขาข้างต้น ส่วนแนวคิดการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทยที่ได้รับความนิยมนในช่วงต้นของการจัดตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียนั้น ปรากฏในเวลาต่อมาว่า จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมาเลเซียไม่ให้การสนับสนุน โดยให้เหตุผลว่าซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานในกรอบความร่วมมืออื่น และประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในระดับการพัฒนาและความพร้อม ทั้งนี้ ภายหลังจากประชุมสุดยอด ครั้งที่ 1 ไทยหันมาให้ความสำคัญกับประเด็นความเชื่อมโยงเป็นหลัก⁵

บทบาทและการดำเนินการของไทย

1. ไทยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเซีย และเป็นประเทศผู้ประสานงาน (ACD Coordinator) โดยทำหน้าที่เสมือนเป็นสำนักเลขาธิการกรอบความร่วมมือเอเซียมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งปัจจุบัน แม้จะมีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการเป็นการถาวร ณ คูเวตแล้ว แต่ไทยยังคงสถานะผู้

⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 2-3.

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 3.

ประสานงานตามที่ประเทศสมาชิกร้องขอ และยังคงบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย ทั้งในด้านสาระและพิธีการ แก่สำนักเลขาธิการและประเทศสมาชิกอื่นต่อไป

2. ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีมาแล้ว 3 ครั้ง ในปี 2545 2546 และ 2559

3. การดำรงตำแหน่งประธานกรอบความร่วมมือเอเชียของไทย (กันยายน 2558 – กันยายน 2559) จะช่วยยกสถานะและบทบาทของไทยอย่างสร้างสรรค์ ในการสร้างพลวัตของความร่วมมือในภูมิภาคและในเวทีระหว่างประเทศ และในวาระที่ไทยเป็นประธาน ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 8 – 10 มีนาคม 2559 โดยมีผลการประชุมที่สำคัญดังนี้

3.1 การกำหนดทิศทางการดำเนินความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนและเชื่อมโยงกับการเติบโตและความท้าทายต่างๆ ของเอเชีย โดยเสนอให้จัดทำวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2030 (ACD Vision for Asia Cooperation 2030)

3.2 การพัฒนาความเชื่อมโยงในภูมิภาคในกรอบความร่วมมือเอเชีย (Road Map for ACD Regional Connectivity) ด้วยวิสัยทัศน์ที่ต้องการเห็นเอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงอย่างสมบูรณ์รอบด้าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าและเงินทุน และการเดินทางของประชาชน รวมทั้งเพิ่มโอกาสให้พลเมืองของเอเชียรวมทั้งไทย ได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง โดยไทยต้องการผลักดันให้ประเทศสมาชิกรอบความร่วมมือเอเชียเร่งพัฒนาความเชื่อมโยง ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม พลังงาน และโทรคมนาคม รวมทั้งการปรับปรุงกฎระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ โดยการพัฒนาความเชื่อมโยงต้องสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเอเชีย ลดความเหลื่อมล้ำและกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาค

3.3 การส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของกรอบความร่วมมือเอเชีย ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้การดำเนินความร่วมมือในภูมิภาคสอดคล้องกับแนวทางของโลกและเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030

3.4 การปรับปรุงกลไกการทำงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย ซึ่งรวมถึงการทบทวนและปรับปรุงสาขาความร่วมมือต่างๆ และการส่งเสริมการดำเนินงานในลักษณะที่เน้นผลลัพธ์เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย

3.5 การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน และกรอบความร่วมมือและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อขยายบทบาทของกรอบความร่วมมือเอเชีย และใช้กลไกความเป็นหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน (Public – Private – People Partnership : 4Ps) โดยเฉพาะการจัดประชุมภาคธุรกิจ (ACD Business Connect) เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนความร่วมมือ รวมทั้งเพื่อให้กรอบความร่วมมือเอเชียเป็นที่รู้จักมากขึ้นในประชาคมระหว่างประเทศ⁶

⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 3-4.

4. อย่างไรก็ดี ในช่วง 14 ปีนับแต่มีการก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย บทบาทของไทย ในการผลักดันการพัฒนาความร่วมมือไม่ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องนัก อันเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ส่งผลให้กรอบความร่วมมือเอเชียที่เป็นแนวคิดริเริ่มจากรัฐบาลที่มี พรรคการเมืองหนึ่งเป็นแกนนำ ไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

ประเด็นสำคัญจากการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือแห่งเอเชีย ครั้งที่ 2

1. วิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030 (Vision for Asia Cooperation 2030)

เป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันของประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย ในการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างประชาคมเอเชียในอีก 14 ปีข้างหน้า โดยเน้นความร่วมมือใน 6 เสาหลักที่ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals - SDGs) ค.ศ.2030 ได้แก่ 1. ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 2. ความ เชื่อมโยง 3. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 4. การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6. การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน และการมี ส่วนร่วมของภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือในภาคธุรกิจสำคัญ รวมทั้งการมี ส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ โดยเน้นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่าง รัฐบาล เอกชน และประชาชน⁷

2. ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และแผนงาน หรือ พิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017 - 2021)

เป็นการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ โดยเสนอแผนงานให้ประเทศสมาชิกพิจารณาใช้เป็น แนวทางในการดำเนินความร่วมมือใน 6 เสาหลักของกรอบความร่วมมือเอเชียให้เป็นรูปธรรม โดยมี ประเทศสมาชิกเสนอตัวเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักใน 6 เสาหลัก ดังนี้

2.1 ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ (Interrelation of Food, Energy and Water Security) ได้แก่ จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เวียดนาม (ผู้ร่วม ขับเคลื่อน) อินโดนีเซีย(ผู้ร่วมขับเคลื่อน) ซาอุดีอาระเบีย(ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บาห์เรน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บังกลาเทศ(ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และฟิลิปปินส์ (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)

2.2 ความเชื่อมโยง (Connectivity) ได้แก่ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย (ผู้ร่วม ขับเคลื่อน) อินเดีย (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บาห์เรน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) คูเวต (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และ บังกลาเทศ (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)

⁷ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. “ผลการประชุมสุดยอด กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue Summit) ครั้งที่ 2”. พฤศจิกายน 2559. หน้า 1.

2.3 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม (Science, Technology and Innovation) ได้แก่ เกาหลีใต้ ศรีลังกา ซาอุดีอาระเบีย (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บาห์เรน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และฟิลิปปินส์ (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)

2.4 การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Education and Human Resource Development) ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย มาเลเซีย (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บาห์เรน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และฟิลิปปินส์ (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)

2.5 วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Culture and Tourism) ได้แก่ อิหร่าน ปากีสถาน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) กัมพูชา (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และเนปาล (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)

2.6 การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development) ได้แก่ ไทย ภูฏาน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) เวียดนาม (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) ซาอุดีอาระเบีย (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) บาห์เรน (ผู้ร่วมขับเคลื่อน) และคูเวต (ผู้ร่วมขับเคลื่อน)⁸ ทั้งนี้ ไทยจะได้นำเสนอประสบการณ์ในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในมิติต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนในภูมิภาค

นอกจากนั้น ประเทศสมาชิกยังสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากกลไกการประชุมภาคธุรกิจ (ACD Connect Business Forum) ซึ่งไทยได้ริเริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นๆ ในกรอบความร่วมมือเอเชีย และเห็นชอบกับการจัดตั้งสำนักเลขาธิการกรอบความร่วมมือเอเชีย ณ คูเวต โดยรัฐบาลคูเวตจะสนับสนุนค่าใช้จ่าย และจะมีการพิจารณาสถานะทางกฎหมายที่เหมาะสมต่อไป

3. เอกสารแถลงการณ์บทบาทของเอเชียในการกระตุ้นพลวัตการเติบโตผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)

สะท้อนถึงบทบาทและโอกาสของเอเชียในปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่ง “ศตวรรษของเอเชีย” ว่า เอเชียสามารถเป็นตัวเร่งพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยศักยภาพและจุดแข็งที่หลากหลาย หลาย โดยเสนอแนวทาง ดังนี้

3.1 กระตุ้นให้มีการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพในเอเชีย ผ่านความร่วมมือกับภาคเอกชนและธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

3.2 ส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาความเชื่อมโยงในทุกมิติ อาทิ การเงิน การคมนาคมขนส่ง อาหาร น้ำ พลังงาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ฯลฯ

3.3 ส่งเสริมบทบาทที่สำคัญของภาคเอกชนผ่านกลไก ACD Connect Business Forum

3.4 พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความเชื่อมโยง และส่งเสริมการรวมตัวทางเศรษฐกิจ

⁸ Bangkok Declaration. 2nd Asia Cooperation Dialogue (ACD) Summit. “One Asia, Diverse Strengths”. 9-10 October 2016, Bangkok, Kingdom of Thailand. p. 3.

3.5 ส่งเสริมการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญ และเทคโนโลยี การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม และความเป็นหุ้นส่วนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมในระยะยาว

3.6 ส่งเสริมให้เศรษฐกิจเอเชียก้าวไปสู่ยุคใหม่ของการเจริญเติบโตและการพัฒนา อย่างยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นการแสดงท่าทีร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจากเวที ACD Connect Business Forum สำหรับโอกาสและช่องทางในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเอเชียในอนาคต โดยเฉพาะแนวทางและบทบาทของกรอบความร่วมมือเอเชีย ในการกระตุ้นพลวัตทางเศรษฐกิจของโลก โดยใช้ศักยภาพของเงินทุนในเอเชียที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาความเชื่อมโยงและโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคเอเชีย⁹

4. การประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum และการ เสนอแนะของภาคเอกชนต่อผู้นำ

ไทยได้ริเริ่มจัดการประชุมภาคธุรกิจในกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Connect Business Forum 2016) ขึ้นเป็นครั้งแรก คู่ขนานกับการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 (2nd ACD Summit) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 ที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้หัวข้อ “ปลุกพลัง เชื่อมโยงนวัตกรรมการเงินเพื่อเอเชียที่ยั่งยืน” (Innovative Financial Connectivity for a Sustainable Asia) โดยมีผู้แทนระดับสูงจากภาคเอกชนชั้นนำและภาครัฐของประเทศสมาชิกกรอบ ความร่วมมือเอเชียทั่วภาคพื้นเอเชียจำนวนกว่า 400 คนจาก 28 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บังกลาเทศ ภูฏาน กัมพูชา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น คาซัคสถาน เกาหลีใต้ สาธารณรัฐคีร์กีซ สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา มองโกเลีย เนปาล โอมาน ปากีสถาน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ศรีลังกา ทาจิกิสถาน ตุรกี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อุซเบกิสถาน เวียดนาม และไทย ให้ความสนใจเข้าร่วมการประชุม

ในพิธีเปิดประชุม นายกรัฐมนตรีของไทยได้กล่าวสุนทรพจน์ภายใต้หัวข้อ “บทบาท สำคัญของภาคธุรกิจต่อวิวัฒนาการของกรอบความร่วมมือเอเชีย” (The Indispensable Role of Business in the Evolution of ACD) เชื้อเชิญให้ผู้เข้าร่วมการประชุมใช้เวที ACD Connect สร้าง เสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อให้ประเทศในทวีปเอเชียคว้าโอกาสสำคัญของ “ศตวรรษแห่งเอเชีย” ซึ่งภาคเอกชนเป็นพลังที่ขาดไม่ได้ที่จะเชื่อมโยงเอเชียและสร้างความเจริญ เติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการระดมทุน เพื่อลงทุนในโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม รวมถึง การใช้ประโยชน์จากฟินเทค (Financial Technology - FinTech) สู่อเอเชียเป็นสังคมไร้เงินสด และ หวังว่าเวทีการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect จะเป็นวิวัฒนาการสำคัญของกรอบความร่วมมือ เอเชีย และเป็นกลไกที่ยั่งยืนของภาคเอกชนในกรอบความร่วมมือเอเชียต่อไปในอนาคต

⁹ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. “บทสรุปผู้บริหาร”. (เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ครั้งที่ 2. กันยายน 2559). หน้า 4-5.

เวทีการประชุมภาคธุรกิจครั้งนี้ เป็นการหาจุดร่วมของภูมิภาคในการร่วมมือกันเพื่อเชื่อมโยงการเงินในเอเชียภายใต้หัวข้อย่อย 2 หัวข้อ ดังนี้

4.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการด้านการเงิน หรือ ฟินเทค (Financial Technology - FinTech) ผู้นำภาคธุรกิจด้านฟินเทคชั้นนำของเอเชียจาก Alibaba ของจีน Tata Consultancy Services - TCS ของอินเดีย Money Design ของญี่ปุ่น และ CASHU ของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ ได้ร่วมกับผู้กำกับดูแลด้านการเงินจากสิงคโปร์และฮ่องกง แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในการใช้ฟินเทค เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเอเชีย โดยผู้ร่วมเสวนาเห็นพ้องกันว่า ฟินเทคเป็นหนทางไปสู่รูปแบบทางการเงินที่ครอบคลุมและยั่งยืนในเอเชีย นำมาซึ่งโอกาสในการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ให้การทำธุรกรรมทางการเงินสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการและตอบโจทย์การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล ที่ประชุมเห็นพ้องว่าธุรกิจฟินเทคไม่ใช่เพียงศูนย์กลางการซื้อขายและให้บริการออนไลน์เท่านั้น แต่เป็นผู้ควบคุมระบบนิเวศ (Ecosystem) ของการทำธุรกรรมการเงินที่ไม่ต้องใช้เงินสด ฟินเทคจะมาทดแทนขั้นตอนการทำธุรกรรมแบบเดิมๆ ซึ่งจะไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไป ภาคเอกชนควรต้องร่วมมือกับภาครัฐแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ เพิ่มพูนความร่วมมือและความเชื่อมโยงระหว่างกัน โดยภาคเอกชนมีหน้าที่ตอบโจทย์เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ส่วนรัฐบาลมีบทบาทสนับสนุนให้อุตสาหกรรมฟินเทคเติบโต นอกจากนี้ภาครัฐควรเป็นผู้สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมฟินเทค และควรปรับปรุงให้กฎระเบียบต่างๆ เปิดช่องให้ธุรกิจฟินเทคสามารถทดลองสิ่งใหม่ เช่น Regulatory Sandbox ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีพื้นที่ให้บริษัทด้านฟินเทคทดลองบริการของตนเองว่า ใช้ได้ดีและมีประสิทธิภาพ โดยมี regulator คอยแนะนำก่อนจะออกสู่ตลาดจริง เป็นต้น สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ การเพิ่มความเชื่อมโยงข้ามพรมแดน เพื่อเชื่อมเอเชียเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว และลดต้นทุนในการทำธุรกรรมข้ามแดน ซึ่งกรอบความร่วมมือเอเชียสามารถเข้ามามีบทบาทสนับสนุนได้

4.2 การระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย (Financing Infrastructure) ในการเสวนาเรื่องนี้ ผู้แทนธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank – ADB) และธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) ผู้กำกับดูแล รวมถึงผู้แทนจากเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum - WEF) ต่างเห็นว่า โครงสร้างพื้นฐานในเอเชียยังขาดเงินลงทุนอยู่มาก ขณะนี้จึงเป็นโอกาสและช่วงเวลาลงทุนที่เหมาะสม สำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ทำให้การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลตอบแทนสูงกว่า เป็นทางเลือกที่น่าสนใจ ภาคเอกชนซึ่งมีศักยภาพในการลงทุนจึงมีบทบาทสำคัญในการร่วมลงทุน เพื่อความก้าวหน้าของโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วย ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สำเร็จได้ ประกอบด้วย การมีกฎระเบียบที่ชัดเจน อาทิ มาตรการทางภาษี การร่วมมือและการแบ่งสัดส่วนการลงทุน การกระจายความเสี่ยงระหว่างภาครัฐกับเอกชน การมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบโจทย์นักลงทุน และควรเพิ่มการแลกเปลี่ยนความรู้และความช่วยเหลือทางวิชาการระหว่างกัน และสนับสนุนให้นักลงทุนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่จะได้จากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน

จากนั้น ผู้แทนภาคเอกชนโดย นายแจ๊ค หม่า (Jack Ma) ประธานบริหารกลุ่มบริษัท อาลีบาบา (Alibaba) และนายสุนิล โชปรา (Sunil Chopra) ที่ปรึกษาอาวุโส บริษัท Tata

Consultancy Services - TCS ได้นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ของภาคเอกชนต่อที่ประชุมผู้นำ โดยย้ำความสำคัญของการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างการแข่งขันทางเศรษฐกิจของเอเชีย ในช่วงจังหวะเวลาที่เอเชียควรก้าวเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ในการช่วยสร้างความเชื่อมั่นและขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจโลก รวมทั้งความสำคัญของการสนับสนุนของภาครัฐ ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของเอเชีย¹⁰

สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ไทยและประเทศสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียอีก 17 ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชีย ต่างก็เล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มกันภายในภูมิภาคเพื่อก่อตั้งเป็นประชาคมเอเชีย อันจะเป็นการสร้างเชื่อมโยงที่ขาดหายไป ในภูมิภาค (เป็นการเชื่อมโยงระหว่างอนุภูมิภาคต่างๆของเอเชีย โดยไม่ทับซ้อนหรือแข่งขันกับกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคที่มีอยู่เดิม) โดยได้กำหนดให้ความร่วมมือดังกล่าวมีลักษณะเป็นเวทีหารือระดับนโยบายระหว่างประเทศในภูมิภาค เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมือในวงกว้าง รวมทั้งจะได้พิจารณานำทรัพยากรที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของประเทศในภูมิภาคมาใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่หลากหลาย เพื่อเสริมความแข็งแกร่งและความได้เปรียบของเอเชีย แม้ว่าประเทศสมาชิกที่ร่วมก่อตั้งจะไม่ได้มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกัน หรือมีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา หรือลักษณะทางสังคมอื่นๆ แต่ทุกประเทศที่ร่วมก่อตั้งต่างก็ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันจากการร่วมมือกันภายในกลุ่ม จึงได้ตกลงก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียขึ้น เพื่อส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของประเทศเอเชียในทุกสาขาความร่วมมือ ด้วยการกำหนดโอกาสและความแข็งแกร่งร่วมกันของเอเชีย ซึ่งจะช่วยลดความยากจนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนเอเชีย พร้อมกับพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ในเอเชียและเสริมสร้างพลังอำนาจให้ประชาชนและชุมชน (community and people empowerment) เพื่อขยายตลาดการค้าและการเงินในเอเชีย และเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของประเทศเอเชียในการแข่งขัน รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของเอเชียในตลาดโลก โดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงความร่วมมือในเอเชียด้วยการสร้างเสริมศักยภาพและความแข็งแกร่งผ่านกรอบความร่วมมือที่มีอยู่ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นหุ้นส่วนกับภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งจะเปลี่ยนทวีปเอเชียให้เป็นประชาคมเอเชีย และทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคอื่นๆ ของโลกอย่างเท่าเทียมและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น เพื่อสันติสุขและความมั่งคั่งร่วมกัน

ในช่วง 14 ปีที่ผ่านมา กรอบความร่วมมือเอเชียมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ทั้งในมิติของประเทศสมาชิกที่เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบเท่าตัว ทำให้ขอบเขตขยายครอบคลุมทุกอนุภูมิภาคของทวีปเอเชีย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดหลักในการก่อตั้งที่ต้องการเชื่อมโยงประเทศทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียเข้าด้วยกัน และมิติของความร่วมมือที่ได้มีประชุมระดับผู้นำมาแล้ว 2 ครั้ง โดยได้มีการปรับรูปแบบกลไก

¹⁰ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่องเดิม. หน้า 3-4.

การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ จาก 20 สาขามาเป็น 6 สาขาหลัก และส่งเสริมการดำเนินงานที่เน้นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 และตอบสนองต่อสภาพการณ์แวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการขึ้นเป็นการถาวร เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิกรวมทั้งทำหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประเทศสมาชิกให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ยังคงรักษาสถานะเดิมที่สำคัญในกรอบความร่วมมือเอเชียได้เป็นอย่างดี นั่นคือ การเป็นประเทศผู้ประสานงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Coordinator) ซึ่งไทยดำรงตำแหน่งนี้มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง และแม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรขึ้นที่คูเวต แต่ไทยก็ยังคงได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิกให้คงสถานะเป็นประเทศผู้ประสานงานของกรอบความร่วมมือเอเชียต่อไป รวมทั้งคงบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือเอเชียทั้งในด้านสาระตถะและพิธีการ แก่สำนักเลขาธิการและประเทศสมาชิกอื่นๆ ต่อไปอีกด้วย

อย่างไรก็ดี บทบาทของประเทศไทยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชียไม่ได้มีพัฒนาการและบทบาทที่โดดเด่นใดๆ เนื่องจากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไทยซึ่งเป็นประเทศผู้ขับเคลื่อนด้านการเงินการคลัง และการท่องเที่ยว และเป็นประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่ได้จัดกิจกรรมในสาขาดังกล่าวเลย ขณะที่แนวคิดการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทยตั้งแต่เริ่มต้น ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมาเลเซีย เพราะเห็นว่าซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานในกรอบความร่วมมืออื่น และประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในระดับการพัฒนาและความพร้อม

ดังนั้น การที่ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือแห่งเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงวันที่ 8-10 ตุลาคม 2559 ภายใต้หัวข้อ “เอเชียหนึ่งเดียว หลากหลายในพลัง” (One Asia, Diverse Strengths) จึงเป็นโอกาสอันดีของไทยที่จะเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาคมเอเชียและประชาคมโลกที่มีต่อไทย รวมทั้งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศ อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของไทยในภูมิภาค ตลอดจนเป็นโอกาสที่จะแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ในการสร้างพลวัตใหม่ของกรอบความร่วมมือเอเชียและในเวทีระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันในด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ที่ได้ระบุไว้ว่า ...เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ บนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญ ของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะในการเมือง เศรษฐกิจ หรือ สังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองดูแลคนไทยและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างแดน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา วัฒนธรรม การค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเปิดโลกทัศน์ให้มีลักษณะสากล เป็นต้น¹¹

¹¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. กันยายน 2557. หน้า 5.

การประชุมนี้เน้นถึงเป้าหมายของกรอบความร่วมมือเอเชีย ในการระดมศักยภาพและจุดแข็งที่หลากหลายในการสร้างความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียและประชาคมเอเชียที่ยั่งยืน ดังนั้น ไทยในฐานะประเทศเจ้าภาพจึงได้ผลักดันให้ผู้นำรับรองวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030 เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินความร่วมมือของภูมิภาคและตบโจทย์ความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาค อาทิ ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (United Nations Sustainable Development Goals - SDGs) ซึ่งสอดคล้องกับผลประโยชน์และนโยบายของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ตามที่กล่าวไว้ในเอกสารร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยยกตัวอย่างกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญว่า “...การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับนานาชาติ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่างๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ ...”¹²

ส่วนการนำวิสัยทัศน์ดังกล่าวมาสู่การปฏิบัตินั้น ไทยก็ได้ผลักดันให้ที่ประชุมผู้นำให้การรับรองปฏิญญากรุงเทพและแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 ซึ่งเป็นเอกสารผนวกเนื่องจากเป็นเอกสารที่กำหนดแผนปฏิบัติการในรายละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศสมาชิกใน 6 สาขาหลักที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาค ตลอดจนเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศสมาชิกที่เสนอตัวเป็นผู้ขับเคลื่อนและผู้ร่วมขับเคลื่อน สำหรับประเทศไทยได้เสนอตัวเป็นผู้ขับเคลื่อนในสาขาที่ 6 คือ การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาอย่างทั่วถึงและยั่งยืน โดยเห็นว่าเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้เผยแพร่ศักยภาพ จุดแข็งและประสบการณ์ของไทย โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 รวมทั้งยังสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹³

นอกจากนั้น ไทยยังได้ผลักดันให้มีการรับรองเอกสารแถลงการณ์บทบาทของเอเชียในการกระตุ้นพลวัตการเติบโต ผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือ ที่เป็นการแสดงปณิธานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจากการประชุม ACD Connect Business Forum 2016 เพื่อส่งเสริมโอกาสและเส้นทางความร่วมมือระหว่างกัน และสะท้อนถึงบทบาทของเอเชียในยุคปัจจุบันที่เป็น “ศตวรรษของเอเชีย” เนื่องจากเอเชียจะเป็นตัวเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยศักยภาพและจุดแข็งที่หลากหลายของประเทศสมาชิก

การจัดให้มีการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum 2016 และการเสนอแนะของภาคเอกชนต่อผู้นำกรอบความร่วมมือเอเชีย นั้น เป็นกิจกรรมที่เป็นข้อริเริ่มของไทยในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งนี้ โดยได้จัดกำหนดการให้ผู้นำได้มีโอกาสรับฟังข้อคิดเห็นและ

¹² “ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี” (พ.ศ. 2560 – 2579) (สรุปย่อ). พฤษภาคม 2559. หน้า 29.

¹³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 20 - 21.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาเอเชียจากตัวแทนภาคเอกชนในเวทีดังกล่าว ในประเด็นหัวข้อที่ไทยได้กำหนดไว้ 2 ประเด็น คือ

1. ด้านความเชื่อมโยงทางการเงิน ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินสมัยใหม่ หรือ ฟินเทค (Financial Technology - FinTech) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ว่า ...ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัลโดยตรง ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงิน และธุรกิจบริการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์...¹⁴

2. ด้านการเร่งระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค (Financing Infrastructure) จากแหล่งเงินทุนสำคัญต่างๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืนของเอเชียในอนาคตต่อไปด้วย ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับที่ได้กำหนดไว้ในเอกสารร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งได้ยกตัวอย่างกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญว่า...การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านขนสง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการวิจัยและพัฒนา...¹⁵

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การที่ไทยเข้าร่วมก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย และการดำเนินบทบาทที่สร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องของไทย รวมทั้งการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum 2016 ล้วนเป็นไปเพื่อเสริมสร้างและตอบสนองผลประโยชน์ของไทย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ

¹⁴ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. เรื่องเดิม. หน้า 12.

¹⁵ (ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (สรุปย่อ). พฤษภาคม 2559). เรื่องเดิม. หน้า 29.

บทที่ 4

ผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย ภายใต้ความร่วมมือใน 6 เสาหลัก

ตามแผนปฏิบัติการหรือพิมพ์เขียวกรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2017 - 2021 (Asia Cooperation Dialogue Blueprint 2017 - 2021) ที่เป็นเอกสารการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ได้กล่าวถึงแนวทางในการดำเนินความร่วมมือใน 6 เสาหลักของกรอบความร่วมมือเอเชียให้เป็นรูปธรรมซึ่งประกอบด้วย

ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ (Interrelation of Food, Energy and Water Security)

เป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งอาหาร น้ำ และพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้แนวปฏิบัติที่ดี ความเชี่ยวชาญ และเทคโนโลยี ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืน ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านพลังงานที่เห็นชอบโดยประเทศสมาชิก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 – 1 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
- เพื่อตอบสนองความต้องการอาหาร พลังงาน และน้ำอย่างยั่งยืนในเอเชีย - เพื่อให้เกิดความสมดุลที่ยั่งยืนระหว่างความต้องการน้ำ อาหาร และพลังงานที่	- จัดตั้งคณะทำงานด้านความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ - บรรลุความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ผ่านการสร้าง ความหลากหลาย การพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากร - แสวงหาโอกาสใหม่ๆ ในการเพิ่มการผลิตอาหารและ พัฒนาการแปรรูปอาหาร - เสริมสร้างจุดแข็งด้านประสิทธิภาพในการผลิตพลังงาน ทั้งจากแหล่งพลังงานดั้งเดิมและทางเลือก พัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4 – 1 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
เชื่อมโยงกัน	<p>และการถ่ายทอดเทคโนโลยีในกลุ่มประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย จัดตั้งเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานพลังงานที่ปลอดภัย และพัฒนาตลาดพลังงานทั่วทั้งเอเชีย</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนปฏิบัติการด้านพลังงานที่ได้รับความเห็นชอบในการประชุมรัฐมนตรีกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 12 ฉบับใหม่ - กำหนดแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สมบูรณ์ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการสำหรับแหล่งทรัพยากรน้ำข้ามพรมแดน - ส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการพัฒนาบุคลากร - ทำให้การวางนโยบายด้านการเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ มีการแบ่งต้นทุนและผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาใน 3 สาขา
- เพื่อกระชับความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งกลไกความร่วมมือใหม่ระหว่างภาครัฐ เอกชน วิชาการ และประชาชน ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านการสร้างขีดความสามารถ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ - สร้างความตระหนักรู้ของทุกภาคส่วนต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก - แบ่งปันและใช้ประโยชน์ข้อมูลสาธารณะ เวทีหารือ และการประชุม เพื่อผลักดันความร่วมมือกับธุรกิจและประชาชน

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ในฐานะผู้ขับเคลื่อนหลัก ได้ประชุมร่วมกับผู้ร่วมขับเคลื่อนอื่นๆ ได้แก่ จีน เวียดนาม บาหลีเรน ซาอุดีอาระเบีย อินโดนีเซีย บังกลาเทศ และฟิลิปปินส์ เพื่อหารือแนวทางความร่วมมือและทบทวนปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการด้านพลังงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย โดยสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์จะจัดการประชุมคณะทำงานด้านพลังงานคู่ขนาน (back to back) กับการประชุมรัฐมนตรีกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 15 เพื่อพิจารณากิจกรรมในแผนปฏิบัติการด้านพลังงาน สำหรับ ปีค.ศ. 2017-2019

ไทยอยู่ระหว่างพิจารณาแผนกิจกรรมด้านพลังงานของกรอบความร่วมมือเอเชีย กับการประชุม ที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2560 เพื่อขยายความเป็นหุ้นส่วนและเชื่อมโยงในสาขาพลังงานในภูมิภาค โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพลังงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยง (Connectivity)

เป็นการส่งเสริมให้เอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อและหลายมิติ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน โทรคมนาคม การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงทางการเงิน ความเชื่อมโยงด้านดิจิทัล ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาความเชื่อมโยงที่ไทยได้จัดทำขึ้น (Roadmap for ACD Regional Connectivity) ขยายพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 – 2 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยความเชื่อมโยง

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อบรรลุโครงข่ายความเชื่อมโยงที่ครอบคลุมทั้งเอเชียอย่างไร้รอยต่อและทุกมิติ - เพื่อส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างยั่งยืนทั้งทางสังคมและสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งคณะทำงานด้านความเชื่อมโยง - เชื่อมต่อรอยต่อและยกระดับการคมนาคมทั้งทางบก ทะเล และอากาศ <p>ขีดความสามารถ และความถี่ของการคมนาคม โดยการผสมผสานความพยายามในกรอบความร่วมมือด้านความเชื่อมโยงคมนาคมในภูมิภาคและอนุภูมิภาคที่มีอยู่แล้วในเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก (กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจภูมิภาคเอเชียกลาง หรือ Central Asia Regional Economic Cooperation - CAREC) ในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กรอบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือ Greater Mekong Subregion - GMS แผนพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศไทย หรือ Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle – IMT-GT และสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) ในเอเชียใต้ (กรอบความร่วมมือเศรษฐกิจอนุภูมิภาคเอเชียใต้ หรือ South Asia Subregional Economic Cooperation – SASEC กรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ หรือ Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation – BIMSTEC และสมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียใต้ หรือ South Asian Association for Regional Cooperation - SAARC)และอื่นๆ</p>

ตารางที่ 4 – 2 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยความเชื่อมโยง (ต่อ)

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
	<p>ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความเท่าเทียมในสังคม สาธารณสุข การปรับตัวของเมือง การเชื่อมโยงระหว่างชนบทกับเมือง และกำลังผลิตของชนบท เป็นต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาความเชื่อมโยงด้านโทรคมนาคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และค่าใช้จ่ายของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต - เพิ่มขีดความสามารถและการใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการวางแผนพัฒนาและโครงสร้างพื้นฐาน

	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งเวทีที่ครอบคลุมทั้งทวีปที่ใช้การพิจารณาของหลายภาคส่วนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค - จัดตั้งกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อระดมทุนที่มีอยู่ในภูมิภาค โดยความร่วมมือของธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (multilateral development bank) และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการรวมตัวในภูมิภาค - แสวงหาการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก หรือเอสแคป (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific -ESCAP) ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างเข้มข้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงด้านคมนาคมและโทรคมนาคมทั่วทั้งเอเชีย
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางกฎระเบียบในสาขาการคมนาคมขนส่ง การค้าการลงทุน การเงินและอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษากฎระเบียบ และมาตรฐานปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง และการค้าการลงทุนของประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย - พยายามสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้อและลดอุปสรรคต่อการทำธุรกิจในภูมิภาค ทั้งด้านการบริหารจัดการและกฎระเบียบ - ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ - ขยายการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในความพยายามที่จะบรรเทาปัญหา ด้านโลจิสติกส์และสถานะคอขวดของห่วงโซ่อุปทาน

การจัดตั้งคณะทำงานด้านความเชื่อมโยง มีปากีสถานเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก และมีซาอุดีอาระเบีย บาห์เรน คูเวต เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ได้แก่ กระทรวงคมนาคม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม (Science, Technology and Innovation)

เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ Thailand 4.0 โดยมีรายละเอียด ดังนิตารายที่ 4 – 3 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม.

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
--------------	-----------------------

<p>- เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการเคลื่อนย้ายบุคลากรภายในภูมิภาค</p> <p>- เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม</p>	<p>- จัดตั้งคณะทำงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม</p> <p>- จัดการสัมมนา เวทีหารือ การประชุมและอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการสร้างเครือข่าย</p> <p>- ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีความสามารถ (Talent Mobility)</p> <p>- จัดตั้งเวทีสำหรับการวิจัยและพัฒนาร่วมด้านวิทยาศาสตร์ขั้นสูง พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก เพื่อตอบสนองประเด็นท้าทายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน การบริหารจัดการน้ำ เทคโนโลยีสีเขียว และเศรษฐกิจดิจิทัล</p> <p>- จัดหาศูนย์/ห้องทดลองที่มีคุณภาพสูงและเพียงพอ ศูนย์สาธิตและถ่ายทอดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อุทยานวิทยาศาสตร์ หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ เป็นต้น</p>
<p>- เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม</p> <p>- เพื่อบรรลุเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาค</p>	<p>- ส่งเสริม start up ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดพลวัตในกลุ่มประเทศสมาชิก</p> <p>- ปรับปรุงความสามารถด้านการผลิต การทำธุรกิจ การศึกษา สาธารณสุข การบริหารจัดการ และกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจอื่นๆ ด้วยการใช้นวัตกรรมสารสนเทศ</p>

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยคือ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเห็นควรให้ไทยเข้าร่วมในคณะทำงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งมีเกาหลีใต้เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก และมีศรีลังกา ซาอุดีอาระเบีย บาห์เรน และฟิลิปปินส์ เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน รวมทั้งมีข้อเสนอให้พิจารณานำเรื่องเทคโนโลยีจากโครงการพัฒนาที่ยั่งยืน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาผลักดันเป็นโครงการในเสาหลักนี้ได้แก่

1. เทคโนโลยีเพื่อเกษตรกรในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศของโลก อาทิ โครงการฝนหลวง โครงการแก้มลิง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามพื้นที่ต่างๆ
2. เทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการบำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะมูลฝอย และรักษาสภาพป่าชายเลน
3. เทคโนโลยีเพื่อพลังงาน เช่น โครงการไบโอดีเซล
4. เทคโนโลยีเพื่อเกษตรกรในการปรับปรุงดิน อนุรักษ์ดิน และป้องกันสารพิษปนเปื้อนในแหล่งน้ำ เช่น โครงการหญ้าแฝก

การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Education and Human Resource Development)

เป็นการพัฒนาคนให้ตอบสนองความต้องการของตลาดในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ เพื่อวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีความสามารถ (talent mobility) ในภูมิภาค ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคเอเชีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 - 4 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อปรับปรุงการเข้าถึงและการศึกษาที่เท่าเทียมและสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - เพื่อผลักดันมุมมองที่ดีขึ้นต่อบทบาทและความรับผิดชอบของชนรุ่นใหม่ในฐานะประชากรโลกที่รับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งคณะกรรมการด้านการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - ให้มีการเข้าถึงการศึกษาและสื่อการศึกษาที่มีคุณภาพผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ การศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ขนาดใหญ่ (Massive Open Online Courses - MOOCs) แหล่งรวมสื่อการเรียนรู้แบบเปิด (Open Educational Resources - OERs) ระบบการศึกษาแบบเคลื่อนที่ และอื่นๆ - เพิ่มขีดความสามารถของผู้สอนและบุคลากรที่บริหารการศึกษา - ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันการศึกษาสถาบันวิจัย และศูนย์ความเป็นเลิศในกลุ่มประเทศสมาชิกในสาขาที่สำคัญ เช่น การแพทย์ การเกษตร การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ตารางที่ 4 - 4 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อพัฒนาแรงงานที่มีความสามารถในการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันความร่วมมือและกิจกรรมภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD University Network) โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนระหว่างนักศึกษา สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยและนักวิจัย การทำวิจัยร่วมกัน และ e-learning - จัดหาองค์ความรู้ที่มีมาตรฐานและชุดทักษะทางอาชีพที่จำเป็นเพื่อรองรับความต้องการของตลาดในคริสต์ศตวรรษที่ 21
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อกระจายองค์ความรู้ในภูมิภาคและทำให้กรอบความร่วมมือเอเชียเป็นภูมิภาคฐานความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการสัมมนา เวทีหารือ การประชุมโต๊ะกลม การโต้วาที เป็นต้น ซึ่งเปิดให้สาธารณชนเข้าร่วม - ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านการเงินและดิจิทัลในกรอบความร่วมมือเอเชีย - ส่งเสริมการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) และการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning) โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน ด้วยการให้ทุนการศึกษา จัดค่ายวิทยาศาสตร์ และการแข่งขัน เป็นต้น

ชาวดิอาระเบียในฐานะผู้ขับเคลื่อนหลักในสาขานี้ (ผู้ร่วมขับเคลื่อนอื่นๆ ได้แก่ มาเลเซีย บาหลีเรน ฟิลิปปินส์) โดยสำนักเลขาธิการกรอบความร่วมมือเอเชีย เสนอให้มีการต่อยอดแผนความร่วมมือด้านการศึกษากายใต้ เครือข่ายมหาวิทยาลัยกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD University Network) การแลกเปลี่ยนบุคลากร สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย รวมทั้งการทำวิจัยร่วมกันในสาขาที่มีศักยภาพ และเห็นพ้องให้ศึกษาความเป็นไปได้ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความร่วมมือระหว่างกรอบความร่วมมือเอเชีย กับศูนย์ International Center for Interreligious and Intercultural Dialogue ของชาวดิอาระเบีย ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Culture and Tourism)

ส่งเสริมจุดเด่นของภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และเป็นโอกาสของไทยซึ่งมีจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวในการขยายตลาดท่องเที่ยวในเอเชีย โดยเฉพาะ medical tourism โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 - 5 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
- เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย	- ส่งเสริมการไปมาหาสู่ระหว่างประชาชน ผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ภาษา การเรียนรู้ และการท่องเที่ยว เป็นต้น - แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีมิติของวัฒนธรรม
- เพื่อให้ทำให้อกรอบความร่วมมือเอเชียเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำที่มีความรับผิดชอบ ยั่งยืน และปลอดภัย	- จัดตั้งคณะกรรมการด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว - เพิ่มความหลากหลายและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกรอบความร่วมมือเอเชีย - เพิ่มการส่งเสริมและการตลาดผ่านการทำธุรกิจท่องเที่ยวร่วมกัน - อำนวยความสะดวกการเดินทางท่องเที่ยวภายในเอเชีย - ส่งเสริมการสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาบุคลากรในสาขาการท่องเที่ยว - เพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่นักท่องเที่ยว

อิหร่านในฐานะผู้ขับเคลื่อนหลัก ปากีสถาน กัมพูชา และเนปาล ซึ่งเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน จะหารือเพื่อกำหนดแผนงานความร่วมมือ และจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (Ad Hoc Working Group on Tourism Senior Experts) เพื่อร่างแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเอเชีย ตามผลการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยว ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนสิงหาคม 2559 และกัมพูชาจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 ที่เสียมราฐ ในเดือนมิถุนายน 2560 เพื่อติดตามผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบความร่วมมือเอเชีย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงวัฒนธรรม

การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development)

เผยแพร่การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy - SEP) ของไทยในมิติต่างๆ มาเป็นแนวทางในการสนับสนุนและขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals - SDGs) ในมิติต่างๆ ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งเสริมบทบาทของไทยในการสนับสนุนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวกับ homegrown approach ที่ประสบความสำเร็จในบริบทต่างๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 – 6 วัตถุประสงค์และการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในเสาหลักว่าด้วยการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์	การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้ - เพื่อรวมพลังระหว่างแนวทางการส่งเสริมการเติบโตภายในต่างๆ เพื่อการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน - จัดตั้งกลไกหรือที่จะสามารถแบ่งปันแนวทางต่างๆ เพื่อการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน และดำเนินการได้เพื่อรวมพลังและแนวปฏิบัติที่ดี - แลกเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมการเติบโตภายในเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในภูมิภาค (ไทยจะแบ่งปันหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางที่ครอบคลุมรอบด้านที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน โดยมีความพอเหมาะและความสามารถในการปรับตัวเป็นแกนกลาง) - จัดตั้งกลไกสำหรับการหารือด้านนโยบาย
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสนับสนุนประเทศสมาชิกในการดำเนินงานตามเป้าหมายวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งปันองค์ความรู้และระดมทรัพยากรสำหรับการบรรลุเป้าหมายวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 - จัดการฝึกอบรม การเยือนดูงานของผู้เชี่ยวชาญ และอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญด้านการบรรเทาความยากจน - เผยแพร่ตัวอย่างการลดความยากจนที่ประสบความสำเร็จ

ไทยในฐานะผู้ขับเคลื่อนหลัก โดยมีภูฏาน เวียดนาม ซาอุดีอาระเบีย บาห์เรน และคูเวต เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน ได้จัดตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Working Group on Sustainable Development) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน จะได้ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนและเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของไทยมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนและขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติในมิติต่างๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนแนวทางของแต่ละประเทศในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเสาหลักนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ในเดือนสิงหาคม 2560 ไทยมีแผนจะจัดหลักสูตรฝึกอบรมในด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหัวข้อ “Microcredit and Sufficiency Economy Development” ให้แก่บุคลากรจากประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย เพื่อเป็นการเริ่มต้นกิจกรรมในเสาหลักนี้ ขณะเดียวกันก็มีแผนจะจัดการประชุมระดับการทำงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนคู่ขนานไปกับการจัดฝึกอบรมด้วย

สรุป

เมื่อพิจารณารายละเอียดใน 6 เสาหลักตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการหรือพิมพ์เขียวกรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2017 - 2021 (Asia Cooperation Dialogue Blueprint 2017 - 2021) ที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ในทั้ง 6 เสาหลักนั้นมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และ เอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นเอกสารที่ได้กำหนดแนวทางหรือยุทธศาสตร์ในการบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติไว้แล้ว ดังนั้น การที่ไทยในฐานะประเทศเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 สามารถผลักดันให้มีการประกาศใช้แผนปฏิบัติการหรือพิมพ์เขียวกรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2017 - 2021 (Asia Cooperation Dialogue Blueprint 2017 - 2021) ที่กำหนดประเด็นความร่วมมือใน 6 เสาหลัก จึงถือได้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งของประเทศไทยที่สามารถเจรจาหรือ จนทำให้ประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียเกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ สามารถบรรลุผลลัพธ์ออกมาเป็นเอกสารที่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติของไทยได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ใน 6 เสาหลักมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และ เอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้แก่

ในประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ที่กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อตอบสนองความต้องการอาหาร พลังงาน และน้ำอย่างยั่งยืนในเอเชีย และเพื่อให้เกิดความสมดุลที่ยั่งยืนระหว่างความต้องการน้ำ อาหาร และพลังงานที่เชื่อมโยงกัน โดยมี การปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ ด้วยการเสริมสร้างจุดแข็งด้านประสิทธิภาพในการผลิตพลังงาน ทั้งจากแหล่งพลังงานดั้งเดิมและทางเลือก พัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดตั้งเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานพลังงานที่ปลอดภัย และพัฒนาตลาดพลังงานทั่วทั้งเอเชีย การกำหนดแผนการบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำที่สมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการสำหรับแหล่งทรัพยากรน้ำข้ามพรมแดน ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ของทุกภาคส่วนต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก และบรรลุความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ผ่านการสร้างความปลอดภัย การพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากร นั้น สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.9 การดำเนินการให้มีการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบรอบใหม่ทั้งในทะเลและบนบก และดำเนินการให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน ทั้งจากการใช้ฟอสซิลเป็นเชื้อเพลิงและจากพลังงานทดแทนทุกชนิด ด้วยวิธีการที่เปิดเผย โปร่งใส เป็นธรรม และเป็นมิตรต่อสภาวะแวดล้อม พร้อมกับร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาพลังงาน และสอดคล้องกับนโยบายการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ข้อ 9.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ และ (3) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นความเชื่อมโยง ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมทั้งเอเชียอย่างไร้รอยต่อและทุกมิติ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างยั่งยืน ทั้งทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ด้วยการเชื่อมต่อรอยต่อและยกระดับการคมนาคมทั้งทางบก ทะเล และอากาศ ชีตความสามารถ และความถี่ของการคมนาคม โดยการผสมผสานความพยายามในการรวบรวมความร่วมมือด้านความเชื่อมโยงคมนาคมในภูมิภาคและอนุภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว ในเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก (CAREC) ในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (GMS IMT-GT และ อาเซียน) ในเอเชียใต้ (SASEC BIMSTEC และ SAARC) และอื่นๆ การส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านโทรคมนาคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล นั้น สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ข้อ 7.4 เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน โดยเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ GMS IMT-GT แผนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) BIMSTEC และแผนแม่บทความเชื่อมโยงในอาเซียน รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (5) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่ง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ (6) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก

ในประเด็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และเพื่อบรรลุเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาค โดยมีการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ ด้วยการจัดตั้งเวทีสำหรับการวิจัยร่วมด้านวิทยาศาสตร์ขั้นสูง พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และจัดหาศูนย์/ห้องทดลองที่มีคุณภาพสูงและเพียงพอ ศูนย์สาธิตและถ่ายทอดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อุทยานวิทยาศาสตร์ หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนปรับปรุงความสามารถด้านการผลิต การทำธุรกิจ การศึกษา สาธารณสุข การบริหารจัดการ และกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจอื่นๆ ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นั้น สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.18 ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจ

ดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ข้อ 8.1 สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของรายได้ประชาชาติและมีสัดส่วนรัฐต่อเอกชน 30 : 70 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อ 8.5 ปรับปรุงและจัดเตรียมให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านนวัตกรรม รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงและการศึกษาที่เท่าเทียมและสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ ด้วยให้มีการเข้าถึงการศึกษาและสื่อการศึกษาที่มีคุณภาพผ่านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถของผู้สอนและบุคลากรที่บริหารการศึกษา ผลักดันการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบัน การศึกษาสถาบันวิจัย และศูนย์ความเป็นเลิศในกลุ่มประเทศสมาชิกในสาขาที่สำคัญ ส่งเสริมการศึกษาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) และการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning) นั้น สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ ข้อ 4.1 จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน ข้อ 4.4 พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้และทักษะใหม่ ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ข้อ 8.2 เร่งเสริมสร้างสังคมนวัตกรรม โดยส่งเสริมระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ด้วย รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และ (2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง

ในประเด็นวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการไปมาหาสู่ระหว่างประชาชน ผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ภาษา การเรียนรู้ และการท่องเที่ยว เพิ่มการส่งเสริมและการตลาดผ่านการทำธุรกิจท่องเที่ยวร่วมกัน อำนวยความสะดวกการเดินทางท่องเที่ยวภายในเอเชีย เพิ่มความปลอดภัยและความมั่นคงให้นักท่องเที่ยว นั้น สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ ข้อ 4.8 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.6 ชักจูงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย สร้างสิ่งจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกื้อกูลต่อบรรยากาศการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมแหล่ง

ท่องเที่ยวอันมีลักษณะโดดเด่นร่วมกันหรือจัดเป็นกลุ่มได้ โดยเน้นการให้ความรู้และเพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การควบคุมสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

ในประเด็นการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้ และ เพื่อสนับสนุนประเทศสมาชิกในการดำเนินงานตามเป้าหมายวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 โดยมีกรอบปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ ด้วยการจัดตั้งกลไกหรือที่จะสามารถแบ่งปันแนวทางต่างๆ เพื่อการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน และดำเนินการได้เพื่อรวมพลังและแนวปฏิบัติที่ดี แลกเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมการเติบโตภายในเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในภูมิภาค แบ่งปันองค์ความรู้และระดมทรัพยากรสำหรับการบรรลุเป้าหมายวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. 2030 จัดการฝึกอบรม การเยือนดูงานของผู้เชี่ยวชาญและอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญด้านการบรรเทาความยากจน นั้น สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในเอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”¹ โดยไทยในฐานะประเทศผู้ขับเคลื่อนหลัก จะแบ่งปันหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางที่ครอบคลุมรอบด้านที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน โดยมีความพอเหมาะและความสามารถในการปรับตัวเป็นแกนกลาง

ทั้งนี้ การดำเนินการของไทยเพื่อขับเคลื่อนและร่วมขับเคลื่อนการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์ของเสาหลักทั้ง 6 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการหรือพิมพ์เขียวกรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2017 - 2021 (Asia Cooperation Dialogue Blueprint 2017 - 2021) นั้น ล้วนเป็นการดำเนินการภายใต้นโยบายที่สำคัญประการหนึ่งของไทย นั่นคือ นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ข้อ 2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ บนหลักการที่ว่า นโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าในด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือ สังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

¹“ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี” (พ.ศ. 2560 – 2579) (สรุปย่อ). พฤษภาคม 2559. หน้า 20-21.

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดในบทที่ 2 - 4 เป็นการศึกษาวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 แต่วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยยังมีอีกประการหนึ่ง คือ การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจาก 3 หน่วยงาน ที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย ดังนี้

1. คำให้สัมภาษณ์ของพลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการด้านการเมือง ด้านวิชาการ ด้านเลขานุการ ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานการบริหารราชการของนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเสริมสร้างภาพลักษณ์ผู้นำประเทศ โดยพลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยประสานงาน ช่วยคิด ช่วยอำนวยความสะดวก ให้เกิดการบูรณาการและความราบรื่นในการทำงาน ด้วยการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดทุกขั้นตอนทั้งด้านสารัตถะและพิธีการ ทั้งนี้ พลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เห็นว่าสิ่งที่ประเทศไทยได้รับจากการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 นี้ คือ สถานะของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศมีความโดดเด่นยิ่งขึ้น ในฐานะที่เป็นหนึ่งในประเทศแกนนำของกรอบความร่วมมือเอเชีย ถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศไทยที่ได้รับชื่อเสียงในเวทีโลก มีบทบาทนำและได้รับความร่วมมือจากประเทศในภูมิภาค รวมทั้งประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลักล้วนมีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนี้

ความเชื่อมโยง สิ่งที่สำคัญ คือ ความเชื่อมโยงในระดับระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระดับผู้นำต่อผู้นำ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนำไปสู่ความเชื่อมโยงในมิติอื่นๆ

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากประเทศที่ระดับการพัฒนาสูงกว่าไปยังประเทศที่ระดับการพัฒนาดำกว่า

การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกัน จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในประเทศนั้นๆ ให้สูงขึ้น

วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญคือ ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และยินดีที่จะเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันให้มากขึ้น โดยลดความขัดแย้ง ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความหวาดระแวง ที่จะนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจกัน

ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ต้องเริ่มด้วยการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายให้คงความอุดมสมบูรณ์ และมีแนวทางในการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน เมื่อมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ก็จะทำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน¹

2. คำให้สัมภาษณ์ของนายชุตินธร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในช่วงที่มีการจัดการประชุมฯ ในฐานะประธานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกรอบความร่วมมือเอเชีย และ ACD Troika เพื่อเตรียมการประชุมระดับรัฐมนตรี และระดับผู้นำในด้านสาร์ตละ ทั้งหัวข้อหลักการประชุม เอกสารผลลัพธ์ของการประชุม และการจัดการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ซึ่งมีความคาดหวังที่จะให้กรอบความร่วมมือเอเชียมีบทบาทมากขึ้นในฐานะที่เป็นกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทั่วทั้งเอเชีย (Pan-Asia Forum) ในการเป็นตัวกระตุ้นพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ด้วยการระดมศักยภาพและจุดแข็งของประเทศสมาชิกในด้านต่างๆ ทั้งนี้ ไทยมีบทบาทสำคัญในแต่ละเสาหลัก ดังนี้

ความเชื่อมโยง

- ส่งเสริมให้เอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อและหลายมิติ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาความเชื่อมโยงที่ไทยได้จัดทำขึ้น (Roadmap for ACD Regional Connectivity)

- ขยายพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

- ส่งเสริมความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

- สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ Thailand 4.0

ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ

¹ วิลาศ อรุณศรี, พลเอก, เลขาธิการนายกรัฐมนตรี. สัมภาษณ์. 20 กุมภาพันธ์ 2560.

- ส่งเสริมการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามเป้าหมายวาระการพัฒนอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี ความเชี่ยวชาญ และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืน
- ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านพลังงานที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- พัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองความต้องการของตลาดในศตวรรษที่ 21
- ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีความสามารถ (talent mobility) ในภูมิภาค
- ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- ส่งเสริมจุดเด่นของภูมิภาคเอเชีย ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
- เป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาดท่องเที่ยวในเอเชีย โดยเฉพาะ medical tourism การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน
- เผยแพร่การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy - SEP) ในมิติต่างๆ มาเป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SEP for SDGs) ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม
- ส่งเสริมบทบาทนำของไทยในการสนับสนุนวาระการพัฒนอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวกับ homegrown approach ที่ประสบความสำเร็จในบริบทต่างๆ²

3. คำให้สัมภาษณ์ของคณะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ซึ่งประกอบด้วยคุณอาจารย์ ศุภพิโรจน์ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมเทคโนโลยีทางการเงิน คุณจุฬวดี วรรณศักดิ์โยธิน ผู้อำนวยการศูนย์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คุณณิชา โภศลวงค์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และ คุณฝนทิพย์ ยุทธเสรี เจ้าหน้าที่บริหารศูนย์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ซึ่งเป็นกิจกรรมคู่ขนานของการประชุมสุดยอดฯ โดยได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศในการพิจารณากำหนดหัวข้อหลัก (theme) และรูปแบบของกิจกรรม โดยมีความคาดหวังว่าภาครัฐจะได้นำข้อคิดเห็นจากการประชุมฯ ดังกล่าว ไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยในการผลักดันและขจัดปัญหา ข้อขัดข้อง อุปสรรคต่างๆ ต่อไป³

² ชุตินธร คงศักดิ์, เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี อดีตอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 25 มกราคม 2560.

³ อาจารย์ ศุภพิโรจน์ และคณะ, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. สัมภาษณ์. 10 กุมภาพันธ์ 2560.

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการรวมกลุ่มของรัฐ ความร่วมมือในภูมิภาค และภูมิภาคนิยม ที่เป็นแนวคิดที่เพิ่งเริ่มมีพัฒนาการในระยะเวลาไม่นานนัก เนื่องจากแต่ละรัฐเห็นว่าการรวมกลุ่ม หรือ การร่วมมือกันของรัฐที่มีพื้นฐานเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประชากร ความเชื่อ ศาสนาฯ จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และตอบสนองความต้องการของรัฐตนได้ดีกว่า ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอื่นๆ โดยเริ่มตั้งแต่การรวมกลุ่มในลักษณะหลวมๆ ไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การดำเนินงานต่างๆ ใช้หลักความสมัครใจ ไปจนถึงการรวมกลุ่มที่มีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ มีหลักปฏิบัติระหว่างรัฐสมาชิกที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน ชัดเจน โดยถือว่ากลุ่มที่ตั้งขึ้นใหม่นั้นมีสถานะเสมือนเป็นรัฐใหม่หรือองค์การใหม่โดยมีรัฐสมาชิกเป็นองค์ประกอบ ซึ่งไทยเองก็ได้เป็นผู้ร่วมก่อตั้งและ/หรือเข้าร่วมในกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาคและอนุภูมิภาคหลายกรอบ โดยการดำเนินการดังกล่าวก็มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ในส่วนของกรอบความร่วมมือเอเชียนั้น ไทยและประเทศสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งอีก 17 ประเทศ ต่างก็เล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มกันภายในภูมิภาคเพื่อก่อตั้งเป็นประชาคมเอเชีย อันจะเป็นการสร้างเชื่อมโยงที่ขาดหายไปภายในภูมิภาค (เป็นการเชื่อมโยงระหว่างอนุภูมิภาคต่างๆของเอเชีย โดยไม่ทับซ้อนหรือแข่งขันกับกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคที่มีอยู่เดิม) ซึ่งได้มีการกำหนดให้ความร่วมมือดังกล่าวมีลักษณะเป็นเวทีหารือระดับนโยบายระหว่างประเทศในภูมิภาค เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความไว้วางใจ และความไว้วางใจในวงกว้าง รวมทั้งจะได้พิจารณานำทรัพยากรที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของประเทศในภูมิภาคมาใช้ประโยชน์ อันเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่หลากหลาย เพื่อเสริมความแข็งแกร่งและความได้เปรียบของเอเชีย โดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงความร่วมมือในเอเชียด้วยการสร้างเสริมศักยภาพและความแข็งแกร่งผ่านกรอบความร่วมมือที่มีอยู่ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นหุ้นส่วนกับภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งจะเปลี่ยนทวีปเอเชียให้เป็นประชาคมเอเชีย และทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคอื่นๆ ของโลกอย่างเท่าเทียมและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น เพื่อสันติสุขและความมั่งคั่งร่วมกัน

ในช่วง 14 ปีที่ผ่านมา กรอบความร่วมมือเอเชียนั้นมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ทั้งในมิติของประเทศสมาชิกที่เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบเท่าตัว และมิติของความร่วมมือที่ได้มีประชุมระดับผู้นำมาแล้ว 2 ครั้ง โดยได้มีการปรับรูปแบบกลไกการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ จาก 20 สาขามาเป็น 6 สาขาหลัก และส่งเสริมการดำเนินงานที่เน้นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 และตอบสนองต่อสภาพการณ์แวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดียิ่งขึ้น โดยไทยยังคงรักษาสถานะการเป็นประเทศผู้ประสานงานของกรอบความร่วมมือเอเซีย (ACD Coordinator) ซึ่งไทยดำรงตำแหน่งนี้มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง และแม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรขึ้นที่คูเวต แต่ไทยก็ยังคงได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิกให้คงสถานะเป็นประเทศผู้ประสานงานของกรอบความร่วมมือเอเซียต่อไป รวมทั้งคงบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรอบความร่วมมือเอเซียทั้งในด้านสารัตถะและพิธีการ แก่สำนักเลขาธิการและประเทศสมาชิกอื่นๆ ต่อไปอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ไทยก็ไม่ได้มีพัฒนาการและบทบาทที่โดดเด่นใดๆ เนื่องจากไทยในฐานะประเทศผู้ขับเคลื่อนด้านการเงินการคลัง และการท่องเที่ยว และเป็นประเทศ

ผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่ได้จัดกิจกรรมในสาขาดังกล่าวเลย ขณะที่แนวคิด การพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทยตั้งแต่เริ่มต้น ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมาเลเซีย เพราะเห็นว่าซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานในกรอบความร่วมมืออื่น และ ประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในระดับการพัฒนาและความพร้อม

การประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือแห่งเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงวันที่ 8-10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร ภายใต้หัวข้อ “เอเชียหนึ่งเดียว หลากหลายในพลัง” (One Asia, Diverse Strengths) ได้มีการรับรองวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030 ที่เป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินความร่วมมือของภูมิภาคและตอบโจทย์ความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาค รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (United Nations Sustainable Development Goals - SDGs) และรับรองปฏิญญากรุงเทพและแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 ซึ่งเป็นเอกสารผนวก ที่กำหนดแผนปฏิบัติการในรายละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศสมาชิกใน 6 สาขาหลัก คือ 1) ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 2) ความเชื่อมโยง 3) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม 4) การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6) การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ซึ่งเป็นสาขาหลักที่ไทยได้รับเป็นผู้ขับเคลื่อน นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มีการรับรองเอกสารแถลงการณ์บทบาทของเอเชียในการกระตุ้นพลวัตการเติบโต ผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือ ที่เป็นการแสดงปณิธานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจากการประชุม ACD Connect Business Forum 2016 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อริเริ่มของไทย เพื่อส่งเสริมโอกาสและช่องทางความร่วมมือระหว่างกัน และสะท้อนถึงบทบาทของเอเชียในยุคปัจจุบันที่เป็น “ศตวรรษของเอเชีย”

ทั้งนี้ ผลของการประชุมสุดยอดฯ มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และ เอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ตลอดจนตอบสนองผลประโยชน์ของไทย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การประชุมสุดยอดฯ ที่ประสบความสำเร็จ ยังเป็นการส่งเสริมสถานะของไทย(ในฐานะเจ้าภาพจัดการประชุม) ในเวทีระหว่างประเทศให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น ในการมีบทบาทนำและได้รับความร่วมมือจากประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนการที่ไทยสามารถเจรจาผลักดันให้มีการรับรองเอกสารที่เป็นการส่งเสริมความร่วมมือใน 6 สาขาหลักที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและสอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทย ก็จะมีส่วนช่วยให้กรอบความร่วมมือเอเชีย สามารถบรรลุเป้าหมายของการก่อตั้งในการเป็นกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทั่วทั้งเอเชีย (Pan-Asia Forum) และเป็นตัวกระตุ้นพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ด้วยการระดมศักยภาพและจุดแข็งของประเทศสมาชิกในด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงข้างต้น สามารถนำมากำหนดเป็นข้อเสนอ แนวคิดในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยได้ใน 2 ระดับ คือ

1. ระดับนโยบาย ผู้นำจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากกรอบความร่วมมือเอเชีย (ต้องไม่สนใจว่าแนวความคิดในการก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชียของไทยเกิดขึ้นในรัฐบาลชุดใด แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ไทยจะได้รับเป็นสำคัญ) ด้วยการผลักดันให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับแต่ละประเด็นความร่วมมือใน 6 สาขาหลัก ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและพิมพ์เขียวที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อติดตามและประเมินผล โดยควรนำผลการประเมินมาใช้ประกอบการพิจารณา เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปีของผู้บริหารแต่ละหน่วยงานด้วย เพื่อให้ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานเร่งรัด ติดตามการดำเนินการในระดับปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง

ขณะเดียวกัน ผู้นำก็ต้องเร่งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีและใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียอื่นๆ ในทุกระดับตั้งแต่ระดับผู้นำจนถึงระดับประชาชน ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับอนุภูมิภาค เพื่อช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและลดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นประเด็นที่พลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นหัวใจสำคัญของกรอบความร่วมมือเอเชีย เนื่องจากประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียทุกประเทศต้องก้าวเดินไปพร้อมๆ กัน ไม่มีประเทศใดเป็นแกนนำหรือเป็นผู้นำ แต่ทุกประเทศต้องก้าวเดินไปด้วยกันบนผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ เมื่อประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้รับประโยชน์ ไทยก็จะได้ประโยชน์ด้วย โดยเมื่อทุกประเทศมีความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งจะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้จะต้องไม่นึกถึงผลประโยชน์ของไทยแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องทำให้ประเทศสมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้กรอบความร่วมมือเอเชียเป็นเวทีแห่งความร่วมมือที่แท้จริง สามารถผลักดันให้มีการนำพลังที่หลากหลายของประเทศสมาชิกให้กลายเป็นพลังที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่พลังแห่งความขัดแย้ง⁴ นอกจากนี้ นายชุตินธร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในช่วงที่มีการประชุมฯ เห็นว่าจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ผ่านกลไกการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ซึ่งเป็นกิจกรรมคู่ขนานที่ไทยได้ริเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในการประชุมสุดยอดฯ คราวนี้ด้วย⁵ เช่นเดียวกับความเห็นของคณะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เห็นว่า ภาครัฐควรที่จะได้มีการผลักดันกลไกการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum อย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเงิน หรือ ฟินเทค (Financial Technology - FinTech) และการระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย (Financing Infrastructure) ซึ่งเป็นหัวข้อหลักของการประชุมฯ คราวนี้

2. ระดับปฏิบัติ ผู้บริหารของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นความร่วมมือของ 6 สาขาหลัก จะต้องเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติให้เกิดความตระหนักและเล็งเห็นประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ จากการเข้าร่วมในคณะทำงาน 6 สาขาหลักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและพิมพ์เขียวที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารจะต้องจัดให้

⁴ วิลาศ อรุณศรี, พลเอก. เรื่องเดิม.

⁵ ชุตินธร คงศักดิ์, เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี อธิบดีอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่องเดิม.

มีการศึกษา การวางแผนทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การจัดลำดับความสำคัญการดำเนินการเรื่องต่างๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้ทันที เรื่องใดต้องใช้เวลาในการดำเนินการหรือต้องมีการแก้ไขเรื่องใดก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ สำหรับเรื่องที่ยังมีข้อขัดแย้งหรือมีความเห็นไม่ตรงกัน ต้องไม่หยิบยกขึ้นมาพิจารณาดำเนินการ

นอกจากนั้น ทุกหน่วยงานจะต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ต้องการ การกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงาน ช่วงเวลา และระยะเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ให้มีความแน่นอนชัดเจน รวมถึงต้องมีการประสาน บูรณาการการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในการปฏิบัติ ตลอดจนต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถประเมินผลการปฏิบัติได้อย่างจริงจัง เพื่อใช้ในการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ และเมื่อเกิดปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินงานในขั้นตอนใด ก็จะต้องเร่งค้นหาสาเหตุ ต้องใส่ใจรายละเอียด และแก้ไขข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น ต้องไม่ละทิ้งหรือมองข้ามปัญหา ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนความร่วมมือใน 6 เสาหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด รวมทั้งการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินไปด้วยความโปร่งใส และจะต้องเร่งพัฒนาหน่วยงานของตนและตนเองให้มีความพร้อม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นสากล โดยต้องรู้จักหน่วยงานของตนเองและลักษณะงานของตนเองอย่างชัดเจน ต้องค้นให้พบว่าหน่วยงานของตนและตนเองมีความจำเป็นต้องพัฒนาในด้านใดบ้าง⁶

ส่วนข้อเสนอ แนวคิดในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในเสาหลักแต่ละเสา หลังจากไทยได้เข้าร่วมในคณะทำงานของ 6 เสาหลักแล้ว มีดังนี้

1. ความเชื่อมโยง ได้กล่าวแล้วในบทที่ 4 ว่า วัตถุประสงค์ของความร่วมมือในเสาหลักนี้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ข้อ 7.4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ข้อ (5) และ (6) ตลอดจนยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ (5) ดังนั้น หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง จึงต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและโทรคมนาคมภายในประเทศ ให้ได้มาตรฐานสากลพร้อมสำหรับการเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอื่นๆ โดยอาจพิจารณาใช้ประโยชน์จากข้อเสนอของภาคเอกชนในเวทีการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ที่เกี่ยวกับการระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 รวมทั้งเร่งปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงทางการเงิน และความเชื่อมโยงด้านดิจิทัล

2. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม วัตถุประสงค์ของความร่วมมือในเสาหลักนี้ มีความสอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.18 8.1 8.5 รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ข้อ (2) ดังนั้น หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยผู้นำในระดับนโยบายจะต้องสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินการให้เพียงพอด้วย

⁶ วิลาศ อรุณศรี, พลเอก. เรื่องเดิม.

3. การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วัตถุประสงค์ของความร่วมมือในเสาหลักนี้ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ ข้อ 4.1 4.4 นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ข้อ 8.2 และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ข้อ (1) และ (2) ดังนั้น หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็น หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษา อย่างจริงจังเพื่อให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยต้องเข้าใจ ยอมรับ และนำสภาพปัญหาแท้จริงที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาในปัจจุบันมาค้นหาสาเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขและกรอบเวลาในการ ดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับเอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี และ ผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งต้องมีการจัดลำดับความจำเป็นและความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาแต่ละ เรื่อง โดยต้องยอมรับข้อเท็จจริงว่า เรื่องใดเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญเฉพาะหน้าที่มีความจำเป็น เร่งด่วน ซึ่งจะต้องสนับสนุนงบประมาณให้มีการเร่งดำเนินการทันที และต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ สามารถวัดผลได้อย่างแท้จริง มีการติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบข้อขัดข้องที่ เกิดขึ้นและแก้ไขได้ทันเวลา ทั้งนี้ ประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารระดับนโยบายจะต้องมีความ เข้าใจและสนับสนุนให้มีการปฏิรูปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ กว่าจะเห็นผลที่แท้จริงต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่าสิบปี ดังนั้น จึงต้องยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นและเร่งกำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนาตั้งแต่วันนี้ โดยแนวทางดังกล่าวจะต้องเป็นแนวทางที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและตอบสนองความต้องการ ของตลาดแรงงาน ซึ่งรัฐบาลชุดต่างๆ สามารถนำมาดำเนินการอย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นแนวทาง ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ไม่ใช่แนวทางของรัฐบาลชุดใดชุดหนึ่ง ที่ รัฐบาลชุดต่อๆ มาจะปรับเปลี่ยน ทำให้การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้อง วนเวียนเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่เป็นระยะๆ

นอกจากนั้น จะต้องพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นการศึกษาเพื่อความรู้ ไม่ใช่เป็น การศึกษาเพื่อการสอบ และพัฒนาระบบการประเมินความรู้ให้สามารถวัดความสามารถได้อย่าง แท้จริงเพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละชั้นเรียน มีความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาทางเลือก การศึกษานอกระบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะเป็น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของตลาดใน ศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการเคลื่อนย้าย บุคลากรที่มีความสามารถ (talent mobility) ในภูมิภาคด้วย

4. ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ วัตถุประสงค์ของ ความร่วมมือในเสาหลักนี้ สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.9 นโยบายการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืน ข้อ 9.2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ข้อ (2) และ (3) ดังนั้น หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและ หน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจึงต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งอาหาร พลังงาน และน้ำ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยในด้านพลังงาน จะต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติ

การดำเนินงานที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมระดับรัฐมนตรีกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 12 แล้ว ส่วนด้านอาหาร ไทยมีศักยภาพในการเป็นแหล่งผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก จึงต้องเร่งพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปอาหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับด้านทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะแหล่งทรัพยากรน้ำข้ามพรมแดนซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับหลายประเทศ ทั้งในฐานะแหล่งอุปโภคบริโภคและเส้นทางการคมนาคมขนส่ง จะต้องมีการประสานบูรณาการการบริหารจัดการและการปฏิบัติตามที่ได้มีการตกลงกันไว้อย่างจริงจัง

5. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของความร่วมมือในเสาหลักนี้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ ข้อ 4.8 นโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อ 6.6 ทั้งนี้ ไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีประเพณีวัฒนธรรมที่งดงามและหลากหลายอยู่แล้ว ดังนั้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่ไทยจะได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในด้านนี้กับประเทศสมาชิกอื่นๆ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการขยายตลาดการท่องเที่ยวของไทยไปสู่ตลาดใหม่ๆ ในภูมิภาค และเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวไทยได้ไปเรียนรู้วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความไว้วางใจระหว่างกัน หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งพัฒนาองค์กร บุคลากร และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล มีความสะดวกปลอดภัย รวมทั้งอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของไทย เพื่อให้เกิดความหวงแหนและภาคภูมิใจ

6. การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน วัตถุประสงค์ของความร่วมมือในเสาหลักนี้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในเอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยไทยได้เสนอตัวเป็นประเทศผู้ขับเคลื่อนหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนและเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนและขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติในมิติต่างๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนแนวทางของแต่ละประเทศในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น หน่วยงานของไทยทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง จะต้องเร่งดำเนินการภายในกำหนดเวลาตามที่ได้วางแผนไว้ และมีการติดตามประเมินผลผ่านตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ และมีความชัดเจนแน่นอนอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ได้รับทราบความคืบหน้า ปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินการและสามารถแก้ไขได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้การดำเนินงานของเสาหลักนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ต่อไป

ในท้ายที่สุด เมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสาน บูรณาการการปฏิบัติงาน และกำหนดแนวทาง วิธีการปฏิบัติร่วมกัน ตลอดจนได้เข้าร่วมในคณะทำงานของ 6 เสาหลักแล้ว ก็จะต้องร่วมมือกันในความพยายามที่จะผลักดันโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้แก่ ความมั่นคง การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคน การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการ

บริหารจัดการภาครัฐ ตลอดจนการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค (อาทิ ด้านพลังงาน อาหาร การเกษตร การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม) และความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย (อาทิ การระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน) ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการเจรจาหรือและประสานความร่วมมือกับประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักและผู้ร่วมขับเคลื่อนของเสาหลักแต่ละเสา

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด เป็นข้อเสนอแนะที่ภาครัฐควรพิจารณาผลักดันให้หน่วยงานภายในประเทศเร่งดำเนินการ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชียอย่างไรก็ตาม การที่กรอบความร่วมมือที่ประกอบด้วยสมาชิก 34 ประเทศจะมีพัฒนาการที่เข้มแข็งได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากประเทศสมาชิกทุกประเทศ ในการเร่งรัดดำเนินการตามที่ได้เห็นพ้องกันไว้แล้ว ประเทศสมาชิกเพียงประเทศเดียวไม่สามารถผลักดันให้บังเกิดผลตามที่ต้องการได้ ดังนั้น ไทยในฐานะหนึ่งในประเทศผู้ริเริ่มก่อตั้งจะต้องเร่งเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือ เพื่อให้ทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการตามปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และแผนงาน หรือ พิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017 - 2021) อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักและผู้ร่วมขับเคลื่อนในทั้ง 6 เสาหลัก

นอกจากภาครัฐแล้ว ภาคธุรกิจก็ได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือเอเชียในการประชุมสุดยอดครั้งนี้ ก็จะต้องเข้ามามีบทบาทในการร่วมมือกับภาครัฐเพิ่มขึ้น เพื่อผลักดันความร่วมมือและการดำเนินการที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับภาครัฐ เพราะภาครัฐมีกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่นๆ ที่จะต้องเร่งดำเนินการอีกไม่น้อย ดังนั้น ภาคธุรกิจของไทยจึงควรมีการปรึกษาหารือกันภายในประเทศในการพิจารณากำหนดแนวทางที่ภาคธุรกิจจะดำเนินการต่อไปให้มีความชัดเจน ทั้งในด้านสารถะและกรอบเวลา โดยในเบื้องต้นสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ที่ได้ร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศในการจัดการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ควรเป็นผู้ริเริ่มในการหารือกับสถาบันและองค์กรภาคธุรกิจที่สำคัญๆ เพื่อผลักดัน สานต่อ และขยายความร่วมมือกับภาคธุรกิจของประเทศสมาชิกอื่นๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งอาจเริ่มจากการติดตามความคืบหน้าข้อเสนอของการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ที่ได้นำเสนอต่อที่ประชุมผู้นำไปแล้ว รวมทั้งประสานกับภาคธุรกิจของประเทศสมาชิกอื่นๆ ให้ดำเนินการติดตามความคืบหน้าในแต่ละประเทศสมาชิกด้วย โดยเฉพาะภาคธุรกิจของประเทศอิหร่านที่จะเป็นเจ้าภาพการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 ในปี 2561 เพื่อให้มีการจัดการประชุมภาคธุรกิจเป็นกิจกรรมคู่ขนานต่อเนื่องในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 ด้วยรวมทั้งต้องขยายขอบเขตความร่วมมือของภาคธุรกิจให้กว้างขวางและตอบสนองผลประโยชน์และความสนใจของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันก็ต้องร่วมมือกับภาครัฐในการผลักดันความร่วมมือใน 6 เสาหลักข้างต้นให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

หนังสือ

สมพงศ์ ชูมาก, รองศาสตราจารย์. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยปัจจุบัน (ทศวรรษ 1990 สู่ทศวรรษแรกแห่งศตวรรษที่ 21). พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

สัมภาษณ์

ชุตินธร คงศักดิ์, เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี อดีตอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 25 มกราคม 2560.

วิลาศ อรุณศรี, พลเอก, เลขาธิการนายกรัฐมนตรี. สัมภาษณ์. 20 กุมภาพันธ์ 2560.

อาจารย์ ศุภพีโรจน์ และคณะ, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. สัมภาษณ์. 10 กุมภาพันธ์ 2560.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ไชยอนันต์ จันทดมานุรักษ์, พลโท. “โครงสร้างการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร”. เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59. 10 มกราคม 2560.

“ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)”, (สรุปย่อ). พฤษภาคม 2559.

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. กันยายน 2557.

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กรม กระทรวงการต่างประเทศ. “ข้อมูลภูมิหลังและสถานะล่าสุด”. เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ครั้งที่ 2. กันยายน 2559.

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กรม กระทรวงการต่างประเทศ. “บทสรุปผู้บริหาร”. เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD Summit) ครั้งที่ 2. กันยายน 2559.

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กรม กระทรวงการต่างประเทศ. “ผลการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue Summit) ครั้งที่ 2”. พฤศจิกายน 2559.

สีดา สอนศรี, รองศาสตราจารย์. “สังคมกับการปกครอง”. เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มกราคม 2533.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ภูวีน บุณยะเวชชีวิน. “ไทยกับภูมิภาคนิยมเอเชีย: ศึกษากรณี ACD และ ACMECS”, รายงาน
ผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2557. หน้า 2-6. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
[https://pbunyavejchewin.files.wordpress.com/2014/10/
research-report-thailand-and-asian-regionalism.pdf](https://pbunyavejchewin.files.wordpress.com/2014/10/research-report-thailand-and-asian-regionalism.pdf),2560.

“About ACD”. (Online). Available : [http://www.acdsummit2016.com/
background.html](http://www.acdsummit2016.com/background.html) , 2016.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ACD Vision for Asia Cooperation 2030

We, the Heads of State/Government, and other representatives, of the Member States of the Asia Cooperation Dialogue (hereinafter referred to as ACD), gathered at the 2nd ACD Summit in Bangkok, Thailand, to reaffirm our commitment to the objectives and roles of the Dialogue as an Asia-wide platform wherein ACD Member States can shape regional cooperation by exchanging ideas and experiences while maintaining the comfort level among all participants. Recognizing the strategic location, diverse strengths, and rising economic potential of Asia, we are proud to share our aspirations and visions for pan-Asian cooperation in 2030 and the future creation of an Asian community as follows.

1. We affirm the role of the ACD as a regional platform that propels innovative development for Asia, based on the ACD's founding values of, namely, positive thinking, informality, openness, consensus, voluntarism, respect for diversity and comfort levels of Member States, and a proactive and results-oriented nature.

2. By 2030, we envisage Asia as a continent of peace, progress, stability, and shared prosperity, underpinned by inclusive and sustainable development, upholding international laws and principles of the United Nations Charter, and bound by mutual trust, harmony of nations and peoples, a commitment to a lasting spirit of friendship.

3. We aspire to bring together a broader and deeper synergy in Asia. The expansion of ACD Membership from 18 in 2002 to 34 Member States in 2016 reaffirms ACD's relevance as an Asia-wide forum, fostering closer cooperation on common issues and challenges of Asia, such as narrowing the development gap, human development, poverty alleviation, connectivity, the nexus of food, water and energy security, climate change, amongst others.

4. We attach high importance to the inclusiveness and complementarity of ACD in advancing Asia cooperation. As a pan-Asian forum, ACD belongs to all of Asia and therefore, the work of ACD should complement and build upon other existing regional frameworks in the region such as ASEAN, and other ASEAN-led mechanisms, BIMP-EAGA, BIMSTEC, CICA, EAEU, ECO, EEU, GCC, IORA, SAARC, SCO, Mekong subregion frameworks and others to establish a multi-level, multi-sector, rules-based regional architecture. We also welcome collaboration and cooperation between ACD and other major multilateral fora including APEC, ASEM, G20, and WTO to effectively address urgent regional and global concerns in the pursuit of sustainable development for Asia.

5. We acknowledge the importance of promoting connectivity in forging greater understanding and closer relationships between the people of ACD and creating opportunities for all. We aim to create a seamlessly interconnected region where all ACD Member States collaborate closely to achieve vibrant and effective connectivity in all its dimensions including quality infrastructure, sustainability and the development of Asia. The interest of all countries in Asia, particularly LDCs, LLDCs and SIDs are taken into account to narrow the development gap to ensure region-wide equitable and inclusive growth.

6. We envision Asia as a dynamic, innovative continent, where no one will be left behind. Our peoples, all men and women, particularly those in vulnerable

situations, have equal rights and access to the necessities for a good quality of life.

7. We are committed to making our continent a global hub where the mobility of ACD citizens would be promoted while their rights are respected. Our workforce should be equipped with both basic and enhanced skills as demanded by the increasingly transnational business activities.

8. We strive to bring our region to the forefront of global sustainability through advanced research and development and innovation. The rich human resources and advanced knowledge from ACD Member States are widely exchanged on various development issues such as climate change, disaster risk reduction and management, science, technology, innovation, renewable energy, sustainable agriculture, green growth, water resource management and health.

9. We desire to promote inclusive growth and sustainable development in the region by giving priority to, but not limiting ourselves to, the agreed 6 pillars of cooperation that are in line with the UN 2030 Agenda for Sustainable Development, namely, (i) Interrelation of food, water and energy security; (ii) connectivity; (iii) science, technology and innovation; (iv) education and human resources development; (v) culture and tourism; and, (vi) promoting approaches to inclusive and sustainable development, such as the Belt and Road initiative, the Expanded Partnership for Quality Infrastructure, poverty reduction and rural development.

10. We aim to enhance engagement of the private sector, especially SMEs, in ACD to allow for stronger linkages among our business people, women and young entrepreneurs; and support start-ups as a new driver of the economy. In addition, we expect to enhance the Public-Private-People Partnership (4Ps) to inspire more innovative participation from all stakeholders in the ACD.

11. We envision an in-depth expansion in investment and business activities in potential business clusters, including but not limited to connectivity, food, tourism, energy, technology and innovation, as well as investment for sustainable development.

12. We support academia to have a concrete role and contribution in the Dialogue. Our universities and research institutions are home to Asian human capital where young leaders and innovators are cultivated. Therefore, the participation of academia in ACD will help support the direction in which we will be heading and how we should prepare the younger generation of ACD citizens for new global challenges.

13. We will seek to expand collaboration and engagement with other partners and including regional and international organizations based on mutual interest, to enhance ACD's international standing and relevance, as well as promote coherence in the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development.

14. We see ACD as an outward-looking platform of Asia in 2030; an important driving force that plays an innovative role on the international stage and in promoting global development and stability. We envisage pan-Asian cooperation through the 6 pillars of cooperation, business participation, the 4Ps, as well as intensified collaboration with external partners which will finally lead to opportunities in social, economic and cultural development for all ACD Member States.

15. We pledge to ACD citizens our determination and commitment to advancing our cooperation. We aim to bring the ACD Vision for Asia Cooperation 2030 into action taking into account the suggested elements in the Blueprint 2017-2021 and the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development.

Bangkok

10 October 2016

ພາກ ໒

Bangkok Declaration
2nd Asia Cooperation Dialogue (ACD) Summit
“One Asia, Diverse Strengths”
9 – 10 October 2016, Bangkok, Kingdom of Thailand

We, the Heads of State, Heads of Government and Heads of Delegation of the Member States of the Asia Cooperation Dialogue (ACD), namely, the Islamic Republic of Afghanistan, the Kingdom of Bahrain, the People’s Republic of Bangladesh, the Kingdom of Bhutan, Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the People’s Republic of China, the Republic of India, the Republic of Indonesia, the Islamic Republic of Iran, Japan, the Republic of Kazakhstan, the Republic of Korea, the State of Kuwait, the Kyrgyz Republic, the Lao People’s Democratic Republic, Malaysia, Mongolia, the Republic of the Union of Myanmar, Nepal, the Sultanate of Oman, the Islamic Republic of Pakistan, the Republic of the Philippines, the State of Qatar, the Russian Federation, the Kingdom of Saudi Arabia, the Republic of Singapore, the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka, the Republic of Tajikistan, the Kingdom of Thailand, the Republic of Turkey, the United Arab Emirates, the Republic of Uzbekistan, and the Socialist Republic of Viet Nam;

Having met in Bangkok, the Kingdom of Thailand, for the 2nd Asia Cooperation Dialogue (ACD) Summit from 9 to 10 October 2016;

WELCOMING the Republic of Turkey and Nepal as the new ACD Member States and the United Arab Emirates as the new ACD Chair;

REITERATING the commitment of the 34 Member States to the objectives, roles and principles of the Dialogue as a Pan-Asian platform wherein high-level policy makers can exchange ideas and experiences that will contribute to regional development and the future of an Asian community.

EXPRESSING our appreciation to the Government of the State of Kuwait for hosting the 1st ACD Summit in 2012;

UNDERLINING the continuity of ACD’s positive thinking and proactive mission in the region, as well as its core values, namely, informality, inclusiveness, voluntarism, respect for the comfort level of each other, openness for diversity, results-oriented character, evolving nature of the Dialogue, and active participation of ACD Member States and its stakeholders in our cooperation projects and annual activities;

AFFIRMING the importance of cooperation that brings peace, stability and shared prosperity and harmony among ACD Member States with the aim of achieving inclusive growth and sustainable development;

STRESSING the importance of the principle of sovereign equality between states enshrined in the UN Charter and international law, including the principle of non-interference, which ensures development, guarantees the stability of the international community as well as international peace and security;

RECOGNIZING the evolving economic architecture of Asia and the ever changing forces of globalization, connectivity including transnational mobility, contributing to Asia being a preeminent hub of trade, investment, enterprises and a labour force that supplies the growing demand of regional and international markets;

UNDERSCORING the need for a shared vision statement comprising our common aspirations and actions that will lay down the next steps for ACD future cooperation consistent with our regional and global development agenda;

DO HEREBY PROCLAIM AS FOLLOWS:

(1) We welcome the 2nd ACD Summit under the theme, “One Asia, Diverse Strengths,” and all related-activities hosted by the Kingdom of Thailand during 8 – 10 October 2016 in Bangkok and note in particular the importance of such High-Level Meeting which brings together ACD Leaders and Heads of Delegation from 34 Member States to reaffirm their continued support for the ACD cooperation framework and to exchange views on ways to advance ACD cooperation for shared peace, stability, prosperity and benefits accruing to the Asian region and people over the next decades.

(2) We appreciate the work of our Foreign Ministers at the 14th ACD Ministerial Meeting under the theme “ACD: The Way Forward” hosted by the Kingdom of Thailand during 9 – 10 March 2016 in Bangkok, and endorse the outcome of the ACD Foreign Ministers’ Meeting, hosted by the United Arab Emirates, during UNGA71 on 22 September 2016 in New York.

(3) We endorse the ACD Vision for Asia Cooperation 2030 as our shared aspiration for ACD future collaboration towards creating an Asian community. We welcome the continuity of the ACD process as a continent-wide platform wherein Member States can jointly shape regional cooperation recommendations for the inclusive and sustainable development of Asia, while maintaining the comfort level of all participants. Recognizing our strengths, diversity and economic potential, we see Asia by 2030 as a prosperous, peaceful and responsible continent, seamlessly connected through the growing web of connectivity, globalization and evolving architecture of our societies and economies, bringing about positive benefits for all stakeholders of ACD Member States, particularly the governments, the private sector and peoples. Thus, we reaffirm our commitment to translate this vision into action taking into account the suggested elements in the Blueprint 2017-2021 which appears as Annex.

(4) We resolve to strengthen the framework of Asia cooperation by giving priority to the agreed 6 consolidated pillars of cooperation that are in line with the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development to promote inclusive growth and sustainable development in the region, with Member States designated as Prime Mover(s) in each pillar, as follows:

- **Interrelation of Food, Water, and Energy Security:** China, UAE, Viet Nam (co-prime mover), Indonesia (co-prime mover), Saudi Arabia (co-prime mover), Bahrain (co-prime mover), Bangladesh (co-prime mover), Indonesia (co-prime mover), the Philippines (co-prime mover)

- **Connectivity:** Pakistan, Saudi Arabia (co-prime mover), India (co-prime mover), Bahrain (co-prime mover), Kuwait (co-prime mover), Bangladesh (co-prime mover)

- **Science, Technology, and Innovation:** Republic of Korea, Sri Lanka, Saudi Arabia (co-prime mover), Bahrain (co-prime mover), the Philippines (co-prime mover)

- **Education and Human Resource Development:** Saudi Arabia, Malaysia (co-prime mover), Bahrain (co-prime mover), the Philippines (co-prime mover)

- **Culture and Tourism:** Iran, Pakistan (co-prime mover), Cambodia (co-prime mover), Nepal (co-prime mover)

- **Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development:** Thailand, Bhutan (co-prime mover), Viet Nam (co-prime mover), Saudi Arabia (co-prime mover), Bahrain (co-prime mover), Kuwait (co-prime mover)

For the ACD to be results and action-oriented, we encourage those Member States which are the Prime Movers in each pillar to establish an open-ended Working Group to drive cooperation under the pillar forward.

4.1 Interrelation of Food, Water, and Energy Security

We are committed to ensuring food, water and energy for all people in our continent. Therefore, we share a common goal to increase Asia's capacity in addressing the interrelation of food, water and energy security through technical assistance, capacity building, sharing best practices, experiences and technology in the region, and strengthening cooperation on sustainable management and utilization of water resources.

We therefore agree on the need of developing a more in-depth multidimensional connectivity among ACD Member States and collectively work on advancing seamless physical connectivity by land, sea and air, as well as the inter-operability and/or harmonization of rules, regulations and standards to improve the institutional connectivity of Asia. We will also strive to implement new connectivity projects at national and regional levels.

4.2 Connectivity

We attach great importance to the connectivity agenda, with a particular emphasis on the benefits and application of connectivity to other areas of regional cooperation such as quality infrastructure development, logistics, trade and investment, finance, tourism, education as well as people-to-people contacts. Enhancing connectivity in the ACD will help bridge regional missing links and reinforce the inclusive and complementary nature of ACD as a pan-Asian forum that builds upon the work of other regional frameworks.

We therefore agree on the need of developing a more in-depth multidimensional connectivity among ACD Member States and collectively work on advancing seamless physical connectivity by land, sea and air, as well as the inter-operability and/or harmonization of rules, regulations and standards to improve the institutional connectivity of Asia. We will also strive to implement new connectivity projects at national and regional levels.

4.3 Science, Technology, and Innovation

We envision advanced scientific researches, technological developments and innovations occurring in a dynamic environment of Asia over the next decade. We aim for Asia to be a leading community of young scientists, entrepreneurs and innovators who collaborate on all important scientific and innovative issues. The sharing of knowledge, expertise, science, technology and innovation among ACD members will make our region more advanced, equitable and sustainable.

4.4 Education and Human Resource Development

We reiterate our desire to train the future generation of ACD peoples, ensure inclusive and equitable quality education at all levels for them and to equip them with key capacities, particularly, financial literacy, digital literacy, language skills, and a better perspective of their role and responsibility as good global citizens. It is our hope to provide standardized knowledge and professional skillsets to

address inequality in education, bridge the gap in human development and build a competitive workforce in the region that responds to the needs of the marketplace.

We appreciate the role of the Asia e-University in Kuala Lumpur as an instrument for capacity building and increasing higher education accessibility for the benefit of ACD Member States. We take note of the establishment of the ACD University Network and encourage further cooperation and activities amongst the ACD Member States under this voluntary network.

4.5 Culture and Tourism

We attach importance to cultural diversity and the promotion of intra-Asian tourism. The dynamism of future connectivity and globalization will make Asia a leading hub of multicultural cooperation. Promoting better understanding of local values, principles, and tradition among our nations will facilitate closer and broader people-to-people contacts which are an important prerequisite for the establishment of an Asian people-centered community.

We call for integrating cultural and creative industries, in pertinence to the significant role of new technologies as important tools for harnessing the productive potentials of culture and creativity. The sharing of knowledge, experience and expertise among ACD Member States will facilitate the growth of cultural and creative industries of ACD Members, and reducing the existing gap that persists between ACD Members.

4.6 Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development

We support the promotion of inclusive and sustainable development as an on-going process among ACD Member States in pursuance of the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development. We welcome Thailand's proposal to establish and lead an ACD Working Group on Sustainable Development to explore synergy among ACD Member States in this development area, including homegrown approaches to sustainable and inclusive development. Among such approaches is Thailand's prominent "Sufficiency Economy Philosophy" (SEP) which aims to harmonize the economic, social and environmental aspects of development and Bhutan's Concept of Gross National Happiness (GNH), which is a home-grown, holistic approach to sustainable development.

(5) For the effective operation of the ACD process, the ACD Secretariat shall be located in the State of Kuwait with the continuing generous arrangements provided by the Government of Kuwait with appropriate legal status. Further refinements to the Secretariat's operation, such as funding model, responsibilities, staffing, among others, are to be discussed at a future date.

(6) We encourage the ACD to establish and promote dialogues with international, regional and sub-regional forums and organizations in Asia, as agreed in the Manama Declaration.

(7) We are committed to promoting the engagement of the private sector in the ACD to encourage better interaction among our business people, MSMEs and young entrepreneurs who are the main drivers of creativity and innovation in the region. It is also essential to further strengthen the Public-Private-People Partnership within and among ACD Member States to ensure that all stakeholders utilize their potentials and undertake the responsibility for the sustainable economic development of Asia. In this regard, we welcome the successful convocation of ACD Business Conference and Young Entrepreneurs Innovation Summit in Fuzhou, China in May 2016.

(8) We welcome the launching of the “1st ACD Connect 2016 Business Forum” under the theme “*Innovative Financial Connectivity for a Sustainable Asia*” in Bangkok on 9 October 2016. The ACD Business Forum highlights the importance of financial connectivity and innovation in the region to support the integration of Asia to global markets. We particularly welcome the discussion on FinTech and financing infrastructure which provides an innovative platform for investors and financial regulators in Asia to explore wider prospects in financial connectivity and infrastructure funding that will bridge infrastructure gaps in the region.

(9) We welcome the private sector’s role and participation in ACD through ACD Connect Business Forum and encourage its continuity as an ACD Track II activity. We acknowledge the recommendations made by our private sector at the ACD Connect Business Forum 2016 on the need for a better cooperation between the government and the private sector to enhance the business environment and generate investment opportunities for our entrepreneurs. We concur that more work can be done in infrastructure financing.

(10) Recalling past propositions on ACD funding, we will continue our discussions on the establishment of an ACD Development Fund. We agree to task the Secretary General to propose the modalities on the establishment of the Fund.

(11) We congratulate the Islamic Republic of Iran on the success in hosting the 1st ACD Ministerial Meeting on Tourism in Tabriz during 29 – 30 August 2016 to reinforce our tourism cooperation in the ACD and increase cohesion and common links in the Asian tourism market. Home to a large number of global tourist destinations, ACD Member States should exchange our expertise and combine our strengths to raise our regional and international profile in tourism area.

(12) We also appreciate the work done by the Islamic Republic of Iran, as the prime mover on Cultural Cooperation in hosting the 1st and 3rd ACD Senior Officials’ Meeting on Cultural Cooperation in Tehran, Iran on 9 -10 May 2011 and 7-8 May 2013 respectively and welcome the decision of the 3rd ACD Senior Officials’ Meeting on Cultural Cooperation for the establishment of ACD Cultural Coordination Center in Tehran.

(13) We highly welcome the generous offer of the Islamic Republic of Iran to host the 3rd ACD Summit in 2018 which will further propel the momentum of ACD cooperation and decision-making at the highest level.

(14) We appreciate the work of the United Arab Emirates as the new Chair and her offer to host the 15th ACD Ministerial Meeting under the theme of “Abu Dhabi, Capital of Sustainable Energy” in January 2017. We are of the view that the upcoming Ministerial Meeting in Abu Dhabi will provide a good opportunity for discussions on the situation of energy security at both regional and global levels.

(15) We express our appreciation to the Kingdom of Thailand as the host country of the 2nd ACD Summit in Bangkok.

Adopted in Bangkok, the Kingdom of Thailand, on 10 October 2016

ACD Blueprint 2017 - 2021**1. Connectivity**

No.	Objectives	Actions/ Strategies
1a	<ul style="list-style-type: none"> - to achieve seamless, multidimensional, pan-Asian connectivity networks - to promote the development of socially and environmentally sustainable connectivity infrastructures 	<ul style="list-style-type: none"> - establish a Working Group on Connectivity - fill missing links and upgrade land, sea and air transportation, capacity and frequency by synergizing efforts from existing sub-regional and regional transport connectivity frameworks in Central and West Asia (CAREC), in East Asia and South East Asia (GMS, IMT-GT, ASEAN), in South Asia (SASEC, BIMSTEC, SAARC), etc.¹ 1 as a means to improve social equity, health, resilience of cities, urban-rural linkages, rural area productivity, etc. - develop telecommunication connectivity in order to reduce the digital divide and the cost of internet access - enhance capacity building and the use of best practices in infrastructure and development planning - establish a continent-wide platform that adopts multi-stakeholder deliberations on regional infrastructure development - establish effective mechanism to mobilize existing funds in the region in collaboration with Multilateral Development Banks and the private sector to support connectivity in infrastructure necessary for regional integration - seek engagement with UNESCAP whose work has been done extensively to promote implementation of pan-Asian transport and telecommunication connectivity
1b	<ul style="list-style-type: none"> - to build institutional connectivity in the areas of 	<ul style="list-style-type: none"> - examine existing rules, regulations and standards in ACD Member States related to transportation, trade and investment²

¹ As proposed in Road Map for ACD Regional Connectivity as of 6 May 2015

² Idem

	transportation, trade and investment, finance, etc.	- strive for the creation of an enabling business environment in ACD, reduce administrative and regulatory business roadblocks
--	---	--

No.	Objectives	Actions/ Strategies
		<ul style="list-style-type: none"> - promote the development and utilization of information and communications technology - engage the private sector in the effort to alleviate logistical chokeholds and supply-chain bottlenecks

2. Science, Technology and Innovation (STI)

No.	Objectives	Actions/ Strategies
2a	<ul style="list-style-type: none"> - to enhance capacity on STI and cross-border talent mobility within ACD - to improve STI infrastructures 	<ul style="list-style-type: none"> - establish a Working Group on STI - organize seminars, forums, symposiums, etc. for exchange and sharing of knowledge and expertise in STI as well as networking - promote STEM education and work-integrated learning, especially among the youth, by granting scholarships, organizing science camps and competitions, etc. - set up a platform to jointly conduct advanced scientific research, develop technology and innovation in ACD - provide sufficient and high-quality laboratories, STI demonstration and transfer centers, scientific parks, business incubators, etc.
2b	<ul style="list-style-type: none"> - to reinforce ACD economic competitiveness through STI - to realize digital economy in ACD 	<ul style="list-style-type: none"> - promote STI start-ups to make ACD's environment dynamic - improve production capacity, doing business, education, public health, administration, as well as other socio-economic activities using information and communications technology

3. Education and Human Resource Development

No.	Objectives	Actions/ Strategies
3a	<ul style="list-style-type: none"> - to improve access to and quality of education and create opportunities for 	<ul style="list-style-type: none"> - establish a Working Group on Education and Human Resource Development - encourage access to inclusive quality education and materials using technologies such as Internet-based distance learning, Massive Open Online Courses (MOOCs), Open Educational

human resource development	Resources (OERs), mobile delivery systems, etc. - enhance capacity of educators and administrative personnel
----------------------------	---

No.	Objectives	Actions/ Strategies
	<ul style="list-style-type: none"> - forge a better perspective of the roles and responsibilities of the new generations as global citizens - to develop competitive workforce 	<ul style="list-style-type: none"> - encourage exchanges between schools, universities, vocational colleges, and research institutions in key areas such as medicine, agriculture, tourism, STI, etc. through various platforms³ - Encourage cooperation and activities under the ACD University Network - provide standardized knowledge and professional skillsets necessary to meet the needs of the 21st Century marketplace
3b	<ul style="list-style-type: none"> - to improve knowledge dissemination to the ACD public and make ACD a knowledge-based region 	<ul style="list-style-type: none"> - organize seminars, forums, roundtables, debates, etc. which invite public participation - improve financial and digital literacy in ACD⁴

4. Interrelation of Food, Energy and Water Security

No.	Objectives	Actions/ Strategies
4a	<ul style="list-style-type: none"> - to meet Asia's increasing needs of food, energy and water sustainably - to ensure a sustainable balance among the nexus of 	<ul style="list-style-type: none"> - establish a Working Group on Food, Energy and Water Security - achieve food, energy and water security through diversification, development and conservation of resources - seek new opportunities to increase food production and improve food processing - enhance energy generation efficiency from both conventional and alternative sources, develop

³ Idem

⁴ Idem

	water, food and energy demand	environmentally friendly energy technologies as well as technology transfer within ACD, set up a secure energy infrastructure network and develop the pan-Asian energy market ⁵ - renew the ACD Energy Action Plan endorsed at the 12th ACD Ministerial Meeting - formulate a comprehensive water resource management scheme, including an integrated water management scheme for transboundary water resources
--	-------------------------------	--

No.	Objectives	Actions/ Strategies
		- promote collaboration in research, institutional capacity building and human resource development - ensure that costs and benefits of the policy planning based on the interrelation approach are equitably distributed to avoid any possible disincentive to the development in the 3 sectors
4b	- to enhance a synergistic collaboration, coordination and communication between all stakeholders to promote public-private-people partnership	- establish an innovative mechanism of collaboration between government, private sector, academia and civil society for technology transfer through capacity building and knowledge sharing - raise awareness and sensitiveness of all stakeholders to various risks emerging from rapidly changing and often unpredictable environmental conditions - share, utilize and leverage public information, platforms and forums to encourage cooperation with businesses and peoples.

5. Culture and Tourism

No.	Objectives	Actions/ Strategies
5a	- to enhance mutual understanding across cultural diversity	- promote people-to-people contacts through cultural exchange, language learning, tourism, etc.
5b	- to make ACD a top tourist destination that is responsible, sustainable and safe	- establish a Working Group on Tourism - diversify and upgrade ACD tourism industry - intensify promotion and marketing through joint operation - facilitate travel for intra-Asian tourism

⁵ Idem

		<ul style="list-style-type: none"> - promote capacity building and human resource development in tourism sector - strengthen the safety and security of tourists
--	--	--

6. Promoting Approaches to Inclusive and Sustainable Development

No.	Objectives	Actions/ Strategies
	- to achieve self-reliance and independent sustainable development	<ul style="list-style-type: none"> - establish a Working Group on Sustainable Development - set up a platform where different approaches to sustainable and inclusive development can be shared and worked upon to generate synergy and best practices

No.	Objectives	Actions/ Strategies
	- to seek synergy between homegrown approaches to sustainable and inclusive development	<ul style="list-style-type: none"> - share homegrown approach towards sustainable development in the ACD (Thailand will share with all ACD Member States its Sufficiency Economy Philosophy (SEP), a holistic approach towards sustainability centered on moderation and resiliency.) - establish a platform for policy consultation
6b	<ul style="list-style-type: none"> - to support Member Countries in implementing United Nations' 2030 Agenda for Sustainable Development - to build or enhance poverty reduction capacity 	<ul style="list-style-type: none"> - share knowledge and mobilize resources for the implementation of United Nations' 2030 Agenda for Sustainable Development - organize trainings, mutual visits of experts, etc. to share expertise on poverty alleviation - to publicize successful poverty reduction models

ພາກ ຄ

ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity

1. We, the Leaders of the Member States of the Asia Cooperation Dialogue (ACD) met in Bangkok, the Kingdom of Thailand, at the 2nd ACD Summit on 9 – 10 October 2016.

2. We recall that in 2002 the ACD first convened in Thailand around the need for Asian states to work closely through "Cooperation" and "Dialogue" to address various challenges deriving from the global financial and economic crisis.

3. Then, as now, we realize that through "Cooperation" and "Dialogue", Asia will not only overcome the crisis, but will also emerge as a strong engine of global growth. Amidst the currently slow global economic recovery and numerous emerging challenges, we concur that "The Asian Century" has arrived. We reaffirm Asia's definitive role as a catalyst of growth and integration that will reignite global dynamism, and as a preeminent hub of trade and investment in the future.

4. We are determined to foster an innovative, invigorated, interconnected and inclusive Asian economy to usher in a new era of Asian growth and sustainable development.

5. We recognize that to fully materialize our diverse and complementary potentials and strengths, we must collectively and proactively engage all stakeholders in an inclusive and results-oriented manner. In this context, we set out to become a responsible and productive member of the global community, and we agree that enhanced partnership for connectivity in all its dimensions, including quality infrastructure, while taking into account the interest of all countries in Asia, particularly LDCs, LLDCs and SIDs in narrowing the development gap, is a prerequisite for sustainable and inclusive growth. In pursuit of such goals, we also emphasize a key role of the private sector in the enhanced partnership, thereby welcome the participation of the representatives from the ACD business community at the 1st ACD Connect 2016 Business Forum held on 9 October 2016 in Thailand and concur with their recommendations on the need to strengthen multi-stakeholder partnerships in advancing seamless connectivity.

6. We emphasize the importance of promoting quality infrastructure investment, which ensures factors such as economic efficiency in view of life cycle cost, safety, resilience and sustainability, job creation, capacity building, transfer of expertise and know-how, and alignment with economic and development strategies while addressing social and environment impacts.

7. We reiterate the need to foster an enabling environment for partnerships for connectivity and encourage the deepening of economic integration, at both the regional and interregional levels, with a view to further facilitating the flows of resources and capital.

8. We encourage multi-stakeholder partnerships to strengthen and improve regional infrastructure connectivity in finance, transport, information and communications technology, food, water, energy, education and human resource development, health, culture and tourism, science, technology, innovation and environmental protection, amongst others, must also be utilized and synergized to best achieve these ends.

9. We will engage more actively with all stakeholders, in particular the

business sector, and development partners to explore innovative platforms and financing modalities, together with existing regional and financial mechanisms, for connectivity initiatives through collaboration with multilateral development banks and the private sector to effectively support quality infrastructure build-up in the region.

10. We will promote a continued dialogue on science, technology and innovation with a view to promoting the sharing of knowledge, expertise, technology and technical assistance among ACD Member States, and devising innovation-driven strategies and action plans, leveraging partnerships on science, technology and innovation, and as a long term strategy, stimulating the creation of innovation ecosystems for the betterment of mankind.

Bangkok
10 October 2016

ผนวก ง

บันทึกการให้สัมภาษณ์ของพลเอกวิลาศ อรุณศรี

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

วันจันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 16.30-17.30 น. ณ ห้องทำงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ชั้น 2 ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล เพื่อประกอบการจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อน และผลักดันผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue - ACD)

ประเด็นคำถาม

1. สถานะหรือบทบาทของท่านที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการด้านการเมือง ด้านวิชาการ ด้านเลขานุการ ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานการบริหารราชการของนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเสริมสร้างภาพลักษณ์ผู้นำประเทศ การประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชียในปี 2559 นี้ ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้ริเริ่มกรอบความร่วมมือฯ ได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม นายกรัฐมนตรีมีสถานะเป็นทั้งเจ้าภาพและประธานในการประชุม ดังนั้น เลขาธิการนายกรัฐมนตรีจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศในการกำกับดูแลเพื่อให้การประชุมฯ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ส่งงาม สมเกียรติ บรรลุวัตถุประสงค์ โดยได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยประสานงาน ช่วยคิด ช่วยอำนวยความสะดวก ให้เกิดการบูรณาการและความราบรื่นในการทำงาน ทั้งในด้านสาระและพิธีการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านสาระ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนดหัวข้อหลัก (theme) และวัตถุประสงค์ของการประชุมฯ รวมทั้ง เป้าหมายที่ไทยต้องการจะผลักดันในเวทีการประชุมฯ เพื่อให้เกิดพลังในการร่วมมือกัน เป็นการสานต่อการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียทุกประเทศ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงค่ากล่าวของนายกรัฐมนตรีในโอกาสต่างๆ ของการประชุมฯ ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

1.2 ด้านพิธีการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดทุกขั้นตอนเช่นกัน นับตั้งแต่การเตรียมการต้อนรับที่ท่าอากาศยาน การจัดทำป้ายต้อนรับ การกำหนดสถานที่ที่จะใช้ในการจัดประชุมในโอกาสต่างๆ การจัดสถานที่สำหรับถ่ายภาพหมู่ผู้นำ รูปแบบการจัดห้องประชุม รูปแบบการจัดงานเลี้ยง การจัดแสง สี เสียงในงาน รายการอาหาร การประดับตกแต่งเวที การจัดสาธิตผลิตภัณฑ์ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product - OTOP) รวมทั้งการจัดแสดงบนเวทีที่สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจ ประทับใจ และได้รับความสนุกสนาน โดยผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประชุมฯ ดำเนินไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ขณะเดียวกันผู้นำและคณะผู้แทนที่มาร่วมการประชุมก็ได้รับความสุข มีความประทับใจ และพร้อมสำหรับความร่วมมือกันต่อไป อันเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพของประเทศไทยในฐานะเจ้าภาพที่สามารถจัดงานในระดับพหุภาคีได้อย่างเรียบร้อย สมเกียรติ

2. ความคาดหวังของท่านต่อบทบาทและผลประโยชน์ที่ไทยควรได้รับจากการอบความร่วมมือเอเชีย และจากการประชุมสุดยอดฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพฯ โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลัก

สิ่งที่ประเทศไทยได้รับจากการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ ครั้งนี้ คือ สถานะของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศที่มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น ในฐานะที่เป็นหนึ่งในประเทศแกนนำของกรอบความร่วมมือเอเชีย ถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศที่ได้รับชื่อเสียงในเวทีโลก มีบทบาทนำและได้รับความร่วมมือจากประเทศในภูมิภาค รวมทั้งประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลักนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนี้

ประเด็นความเชื่อมโยง สิ่งที่สำคัญ คือ ความเชื่อมโยงในระดับระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระดับผู้นำต่อผู้นำ มีการไปมาหาสู่ระหว่างประเทศในกรอบความร่วมมือเอเชียมากขึ้น รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนำไปสู่ความเชื่อมโยงในมิติอื่นๆ ดึงเอาจุดเด่นต่างๆ ของเอเชียมารวมมือกัน เพื่อเอเชียและเพื่อชาวโลก

ประเด็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากประเทศที่ระดับการพัฒนาสูงกว่า เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไปยังประเทศที่ระดับการพัฒนาดำกว่า

ประเด็นการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย ก็จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในประเทศนั้นๆ ให้สูงขึ้น

ประเด็นวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญคือ ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และยินดีที่จะเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันให้มากขึ้น โดยลดความขัดแย้ง ลดความหวาดระแวงที่จะนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจกัน เพราะหากยังมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม มีความขัดแย้ง ประชากรอดอยากหิวโหย แต่แต่ละประเทศก็จะเห็นแก่ตัว ทำให้ไม่เกิดความร่วมมือ แต่หากประชาชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้เกิดความร่วมมือในเชิงการท่องเที่ยว และวัฒนธรรมมากขึ้น

ประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ต้องเริ่มด้วยการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายให้คงความอุดมสมบูรณ์ และมีแนวทางในการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ปัจจุบันแต่ละประเทศไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันกัน ขณะที่โลกก็กลายเป็นโลกไร้พรมแดน มีความเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ดังนั้น เมื่อคนมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ก็จะนำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการดำเนินงานที่ท่านคิดว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย และเพื่อผลักดันให้ผลของการประชุมตามข้อ 1 บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นที่เป็นหัวใจสำคัญของกรอบความร่วมมือเอเชีย คือ สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ ส่งเสริมความร่วมมือและลดความขัดแย้งบนผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันของประเทศสมาชิก เมื่อสามารถลดความหวาด ระแวงระหว่างกันลงได้ จะทำให้เกิดความร่วมมือในทางสร้างสรรค์มากขึ้น มีการเชื่อมโยงกันทำให้เกิดการเดินทางไปมาหาสู่กันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องก้าวเดินไปพร้อมๆ กัน ไม่มีประเทศใดเป็นแกนนำหรือเป็นผู้นำ แต่ทุกประเทศต้องก้าวเดินไปด้วยกันบนผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

การที่จะก้าวเดินต่อไปนั้น จะต้องค้นหาสาเหตุของข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ต้องใส่ใจรายละเอียด ตั้งเป้าหมายที่ต้องการ และแนวทางวิธีการที่จะปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการแก้ไขข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น มีการจัดลำดับเรื่องที่สามารถดำเนินการได้ทันที เรื่องที่ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ/แก้ไข มีการวางแผน ระยะสั้น กลางและยาว ประเด็นที่ยังมีข้อขัดแย้ง อย่าเพิ่งหิบบยกขึ้นมาดำเนินการ

ประเด็นสำคัญคือ จะต้องไม่นึกถึงผลประโยชน์ของไทยแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องทำให้ประเทศสมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ ไทยในฐานะประเทศผู้ร่วมก่อตั้งจะต้องทำให้กรอบความร่วมมือเอเชียเป็นเวทีแห่งความร่วมมือที่แท้จริง สามารถผลักดันให้มีการนำพลังที่หลากหลายของประเทศสมาชิกให้กลายมาเป็นพลังที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่พลังแห่งความขัดแย้ง ภูมิภาคเอเชียมีพลังมหาศาลจึงต้องร่วมมือกันให้ได้ ต้องค้นให้ได้ว่าจะสามารถร่วมมือกันในระยะใดได้บ้าง เพื่อเป็นพลังแห่งความร่วมมือ เพื่อสร้างสรรค์ให้มวลมนุษยชาติมีมาตรฐานชีวิตที่ดีขึ้น ในอนาคตโลกจะยิ่งแคบลง ความเชื่อมโยงในระดับประชาชนต่อประชาชนจะมีพลังมหาศาล บริษัทขนาดเล็กจะมีพลัง (power) มากขึ้น

ปัจจุบันประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชียมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันใน 3 ระดับคือ

1. ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ต้องพยายามช่วยพัฒนาตนเองโดยนำพลังเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม
2. ประเทศกำลังพัฒนา ต้องช่วยเหลือและสนับสนุนประเทศพัฒนาน้อยที่สุดตามขีดความสามารถที่มี ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งพัฒนาประเทศของตนเองด้วย
3. ประเทศพัฒนาแล้ว ต้องช่วยเหลือและสนับสนุนประเทศอื่นๆ ในด้านการศึกษา นวัตกรรม และเทคโนโลยีระดับสูง จึงจะเกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง

ทั้งนี้ เมื่อประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้รับประโยชน์ ประเทศไทยก็จะได้รับประโยชน์ด้วย หากทุกประเทศมีความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งจะไม่เกิด สิ่งไทยต้องเร่งดำเนินการคือ ทุกหน่วยงานต้องเร่งพัฒนาตนเองให้มีความพร้อม ต้องค้นให้พบว่ามีภารกิจจำเป็นต้องพัฒนาในด้านใดบ้าง ต้องรู้จักหน่วยงานและลักษณะงานของตนเองอย่างชัดเจน มีความโปร่งใส ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นสากล

ผนวก จ

บันทึกการให้สัมภาษณ์ของนายชุตินธร คงศักดิ์ อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

วันพุธที่ 25 มกราคม 2560 เวลา 15.30-16.30 น. ณ ห้องประชุมกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา เพื่อประกอบการจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อน และผลักดันผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue - ACD)

ประเด็นคำถาม

1. สถานะหรือบทบาทของท่านที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2

- ดำเนินบทบาทของไทยในฐานะประธานกรอบความร่วมมือเอเชีย และเป็นประเทศผู้ประสานงานกรอบความร่วมมือเอเชีย
- เป็นประธานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกรอบความร่วมมือเอเชีย และ ACD Troika เพื่อเตรียมการประชุมระดับรัฐมนตรี และระดับผู้นำ
- เตรียมการด้านสารัตถะของการประชุม (หัวข้อหลักการประชุม เอกสารผลลัพธ์ของการประชุม)
- การเจรจากับประเทศสมาชิกเพื่อหาข้อสรุปเอกสารผลลัพธ์ของการประชุม
- การหารือกับประเทศสมาชิกเพื่อหาข้อสรุปเรื่องการจัดตั้งสำนักเลขาธิการถาวรกรอบความร่วมมือเอเชีย
- เตรียมการจัดการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum

2. ความคาดหวังของท่านต่อบทบาทและผลประโยชน์ที่ไทยควรได้รับจากกรอบความร่วมมือเอเชีย และจากการประชุมสุดยอดฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเตหะราน โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลัก

ในภาพรวม ความร่วมมือใน 6 เสาหลักที่ไทยประสบความสำเร็จในการจัดลำดับความสำคัญนั้น มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับวาระของโลก (global agenda) และเป้าหมายวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ค.ศ. 2030 ซึ่งเป็นการช่วยยกสถานะและบทบาทของกรอบความร่วมมือเอเชียที่สร้างสรรค์ในเวทีโลก โดยการเป็นผู้เล่นที่รับผิดชอบ และส่งเสริมการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน

ไทยมีความคาดหวังที่จะให้ กรอบความร่วมมือเอเชียมีบทบาทมากขึ้นในฐานะที่เป็นกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทั่วทั้งเอเชีย (Pan-Asia Forum) ในการเป็นตัวกระตุ้นพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ด้วยการระดมศักยภาพและจุดแข็งของประเทศสมาชิกในด้านต่างๆ อาทิ นโยบาย One Belt One Road ของจีน โครงสร้างพื้นฐานคุณภาพของญี่ปุ่น กองทุน Sovereign Wealth Fund ของประเทศตะวันออกกลาง เป็นต้น

ทั้งนี้ ไทยมีบทบาทสำคัญในการหาผู้ขับเคลื่อนหลักและผู้ร่วมขับเคลื่อนในทุกเสาหลัก เพื่อร่วมกันวางแผนงานต่อไป โดยมีรายละเอียดในแต่ละเสาหลัก ดังนี้

ประเด็นความเชื่อมโยง

- ส่งเสริมให้เอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อและหลายมิติ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน โทรคมนาคม การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงทางการเงิน ความเชื่อมโยงด้านดิจิทัล ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาความเชื่อมโยงที่ไทยได้จัดทำขึ้น (Roadmap for ACD Regional Connectivity)

- ขยายพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค

ประเด็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

- ส่งเสริมความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

- สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ Thailand 4.0

ประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ

- ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งอาหาร พลังงาน และน้ำ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามเป้าหมายวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี ความเชี่ยวชาญ และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืน และส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นนี้

- การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านพลังงานที่ได้รับความเห็นชอบจากประเทศสมาชิก

ประเด็นการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- พัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองความต้องการของตลาดในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ เพื่อวางรากฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

- ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีความสามารถ (talent mobility) ในภูมิภาค

- ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคเอเชีย

ประเด็นวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

- ส่งเสริมจุดเด่นของภูมิภาคเอเชีย ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

- เป็นโอกาสของไทย ที่มีจุดแข็งด้านการท่องเที่ยว ในการขยายตลาดท่องเที่ยวในเอเชีย โดยเฉพาะ medical tourism

ประเด็นการส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน

- เผยแพร่การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy - SEP) ของไทยในมิติต่างๆ มาเป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SEP for SDGs) ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม

- ส่งเสริมบทบาทนำของไทยในการสนับสนุนวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030

- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวกับ homegrown approach ที่ประสบความสำเร็จในบริบทต่างๆ

3. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการดำเนินงานที่ท่านคิดว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย และเพื่อผลักดันให้ผลของการประชุมตามข้อ 1 บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

- ผลักดันให้หน่วยงานของไทยเห็นประโยชน์ของกรอบความร่วมมือเอเชีย และพิจารณาเข้าร่วมในคณะทำงานใน 6 สาขาหลัก โดยไทยสามารถผลักดันโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (อาทิ Thailand 4.0 เศรษฐกิจดิจิทัล คลัสเตอร์อุตสาหกรรมใหม่) และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

- เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2559 กระทรวงการต่างประเทศได้จัดการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานใน 6 สาขาหลัก โดยมีหลายหน่วยงานที่เห็นประโยชน์และโอกาสของกรอบความร่วมมือเอเชีย ทั้งในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค (อาทิ ด้านพลังงาน อาหาร การเกษตร การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม) และความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือเอเชีย (อาทิ การระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน)

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ผ่านกลไกการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ที่ไทยได้ริเริ่ม

ผนวก ฉ
บันทึกการให้สัมภาษณ์ของคณะผู้แทน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
(กลต)

วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560 เวลา 09.00 – 10.00 น. ณ ห้องประชุม 1208 อาคาร สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนและผลักดันผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue - ACD)

รายนามคณะผู้แทน

1. คุณอาจารย์	ศุภพิโรจน์	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมเทคโนโลยีทางการเงิน
2. คุณจุหวดี	วรศักดิ์โยธิน	ผู้อำนวยการศูนย์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
3. คุณณิชา	โกศลวงค์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
4.	คุณฝนทิพย์	ยุทธเสรี เจ้าหน้าที่บริหาร ศูนย์ความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ

ประเด็นคำถาม

1. สถานะหรือบทบาทของท่านที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้รับการประสานจากกระทรวงการต่างประเทศ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมคู่ขนานของการประชุมสุดยอดฯ (ซึ่งได้ริเริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรก) โดยได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศในการพิจารณากำหนดหัวข้อหลัก (theme) และรูปแบบของกิจกรรม ซึ่งได้จัดในรูปแบบของการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum เป็นการหารือในลักษณะ panel discussion มีกำหนดเวลา 1 วัน โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ดังนี้

1. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านการเงิน หรือ ฟินเทค (Financial Technology - FinTech)
2. การระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย (Financing Infrastructure)

2. ความคาดหวังของท่านต่อบทบาทและผลประโยชน์ที่ไทยควรได้รับจากกรอบความร่วมมือเอเชีย และจากการประชุมสุดยอดฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพฯ

การจัดกิจกรรมครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีโอกาสในการนำเสนอข้อคิดเห็นดังกล่าวต่อที่ประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 โดยตรง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้นำได้รับทราบประเด็นที่ภาคเอกชนในกรอบความร่วมมือ

เอเชียให้ความสำคัญ ตลอดจนรับทราบปัญหา ข้อขัดข้อง อุปสรรคในการดำเนินการของภาคเอกชน ขณะที่ภาคเอกชนก็จะได้เกิดความตระหนักถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของตนเองในกรอบความร่วมมือเอเชีย ทั้งนี้ ภาคเอกชนคาดหวังว่าภาครัฐจะได้นำข้อคิดเห็นดังกล่าว ไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยในการผลักดันและขจัดปัญหา ข้อขัดข้อง อุปสรรคต่างๆ ต่อไป

3. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการดำเนินงานที่ท่านคิดว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย และเพื่อผลักดันให้ผลของการประชุมบังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

การประชุม ACD Connect Business Forum ครั้งนี้จัดขึ้นเป็นครั้งแรก ดังนั้น จึงยังมีความไม่ชัดเจนว่าจะสามารถดำเนินการเพื่อต่อยอดประเด็นต่าง ๆ ที่ได้หารือกันได้เพียงใด และการประชุมสุดยอดฯ ครั้งต่อไปจะมีการจัดการประชุมในลักษณะนี้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ หากมีการจัดประชุม ACD Connect Business Forum ก็คาดว่าหัวข้อหลักของการประชุมฯ คงจะเปลี่ยนไปตามหัวข้อหลักของการประชุมสุดยอดฯ ตามที่ประเทศเจ้าภาพเห็นสมควร

ในส่วนข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้จากการหารือในหัวข้อหลักทั้ง 2 หัวข้อของการประชุมฯ ครั้งนี้ ภาครัฐควรที่จะได้มีการผลักดันอย่างต่อเนื่อง โดยในเรื่อง พินเทค อาจมีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและเอกชนในกรอบความร่วมมือเอเชียเพื่อผลักดันให้บังเกิดผลอย่างจริงจังต่อไป เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศขนาดเล็กที่สามารถใช้พินเทค ในการเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็ควรมีการส่งเสริมการใช้ตลาดทุนเป็นกลไกสำคัญในการระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อไปด้วยเช่นกัน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดวงสุดา ศรียงค์
วัน เดือน ปีเกิด	1 กันยายน 2505
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - นิเทศศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงานโดยย่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์และประสานงานต่างประเทศ 2 สำนักการต่างประเทศ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี - ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย

ผู้วิจัย นางสาวดวงสุดา ศรียงค์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2545 โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดตั้งเพื่อเป็นเวทีหารือระดับนโยบายและความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชีย โดยอาศัยศักยภาพที่หลากหลายของประเทศสมาชิก และมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานใน 2 มิติ คือ 1) มิติการประชุม 2) มิติกิจกรรมความร่วมมือ

การดำเนินงานที่ผ่านมาไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ทั้งในฐานะประเทศผู้ริเริ่มจัดตั้ง ประเทศผู้ประสานงาน (ACD Coordinator) ซึ่งแม้จะได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการขึ้นที่ภูเก็ต แต่ไทยก็ยังคงสถานะประเทศผู้ประสานงาน ตามที่ประเทศสมาชิกร้องขอ และยังคงมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ทั้งในด้านสาระและพิธีการต่อไป ตลอดจนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรี มาแล้ว 3 ครั้ง ในปี 2545 2546 และ 2559 แต่ก็เห็นได้ว่า การดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าวยังไม่ปรากฏผลที่เป็นรูปธรรม และตอบสนองผลประโยชน์ของไทยเท่าที่ควร ดังนั้น ในโอกาสได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 9 - 10 ตุลาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร โดยมีหัวข้อหลัก คือ “เอเชียหนึ่งเดียว หลากหลายในพลัง” (One Asia, Diverse Strengths) จึงควรมีการพิจารณาแนวทางการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในกรอบความร่วมมือเอเชีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 โดยเฉพาะประเด็นสำคัญภายใต้ความร่วมมือใน 6 เสาหลักตามแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 ได้แก่ 1) ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 2) ความเชื่อมโยง 3) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 4) การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6) การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 เสาหลัก ให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. เน้นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เฉพาะรูปแบบ กลไกการดำเนินงาน บทบาทของไทย เป้าหมายและผลที่ได้จากการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 โดยเฉพาะประเด็นสำคัญใน 6 สาขาหลัก
2. ในส่วนของแนวทางการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทย จะเป็นเพียงการเสนอแนวคิด หรือหลักการกว้างๆ ในทางวิชาการ โดยไม่พิจารณาลึกในรายละเอียดถึงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. เอกสารที่เป็นผลของการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ 2 ได้แก่
 - 1.1 วิสัยทัศน์กรอบความร่วมมือเอเชีย ค.ศ. 2030 (Vision for Asia Cooperation 2030)
 - 1.2 ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และ แผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 - 2021 (ACD Blueprint 2017-2021)
 - 1.3 เอกสารแถลงการณ์กรอบความร่วมมือเอเชียเกี่ยวกับบทบาทของเอเชียในการกระตุ้นการเติบโตผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเชื่อมโยง (ACD Statement on Reigniting Growth through Partnerships for Connectivity)
 - 1.4 ข้อเสนอแนะจากเวทีของภาคธุรกิจ (ACD Connect Business Forum) โดยเฉพาะด้านความเชื่อมโยงทางการเงิน ผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเงินสมัยใหม่ (Financial Technology - FinTech) และการเร่งระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย
2. การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 2.1 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 - 2.2 อธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
 - 2.3 ผู้เกี่ยวข้องจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษา วิเคราะห์ ประกอบกับข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือเอเชีย โดยเฉพาะประเด็นสำคัญภายใต้ความร่วมมือใน 6 สาขาหลัก

ผลการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการรวมกลุ่มของรัฐ ความร่วมมือในภูมิภาค และภูมิภาคนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่เพิ่งเริ่มมีพัฒนาการในระยะเวลาไม่นานนัก รวมทั้งยังได้ศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประกอบด้วย

ในช่วง 14 ปีที่ผ่านมา กรอบความร่วมมือเอเชียมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ทั้งในมิติของประเทศสมาชิกที่เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบเท่าตัว (จาก 18 ประเทศเป็น 34 ประเทศ) และมิติของความ

ร่วมมือที่ได้มีประชุมระดับผู้นำมาแล้ว 2 ครั้ง โดยได้มีการปรับรูปแบบกลไกการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ จาก 20 สาขามาเป็น 6 สาขา อย่างไรก็ดี ไทยไม่ได้มีพัฒนาการและบทบาทที่โดดเด่นใดๆ เนื่องจากไทยในฐานะประเทศผู้ขับเคลื่อนด้านการเงินการคลัง และการท่องเที่ยว และเป็นประเทศผู้ร่วมขับเคลื่อนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่ได้จัดกิจกรรมในสาขาดังกล่าวเลย ขณะที่แนวคิดการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทยตั้งแต่เริ่มต้น ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมาเลเซีย เพราะเห็นว่าซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานในกรอบความร่วมมืออื่น และประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในระดับการพัฒนาและความพร้อม

การประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือแห่งเอเชีย ครั้งที่ 2 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ได้รับรองวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030 ที่เป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินความร่วมมือของภูมิภาคและตอบโจทย์ความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาค รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (United Nations Sustainable Development Goals - SDGs) และรับรองปฏิญญากรุงเทพและแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 ซึ่งเป็นเอกสารผนวก ที่กำหนดแผนปฏิบัติการในรายละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศสมาชิกใน 6 สาขาหลัก คือ 1) ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ 2) ความเชื่อมโยง 3) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม 4) การศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และ 6) การส่งเสริมแนวทางสู่การพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ซึ่งเป็นสาขาหลักที่ไทยได้เสนอเป็นผู้ขับเคลื่อน นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้รับรองเอกสารแถลงการณ์บทบาทของเอเชียในการกระตุ้นพลวัตการเติบโต ผ่านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือ ที่เป็นการแสดงปณิธานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจจากการประชุม ACD Connect Business Forum 2016 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อริเริ่มของไทย จากการศึกษา พบว่าผลของการประชุมสุดยอดฯ มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน และ เอกสารร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ตลอดจนตอบสนองผลประโยชน์ของไทย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดฯ ที่ประสบความสำเร็จ ยังเป็นการส่งเสริมสถานะของไทยในเวทีระหว่างประเทศให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น ในการมีบทบาทนำและได้รับความร่วมมือจากประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนการที่ไทยสามารถเจรจาผลักดันให้มีการรับรองเอกสารที่เป็นการส่งเสริมความร่วมมือใน 6 สาขาหลักที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและสอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทย ก็จะมีส่วนช่วยให้กรอบความร่วมมือเอเชีย สามารถบรรลุเป้าหมายของการก่อตั้งในการเป็นกรอบความร่วมมือที่ครอบคลุมทั่วทั้งเอเชีย (Pan-Asia Forum) และเป็นตัวกระตุ้นพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ด้วยการระดมศักยภาพและจุดแข็งของประเทศสมาชิกในด้านต่างๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น ไทยจึงควรผลักดันให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญากรุงเทพและแผนปฏิบัติการพิมพ์เขียว ค.ศ. 2017 – 2021 เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของเอเชีย ค.ศ. 2030

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับนโยบาย ผู้นำจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากกรอบความร่วมมือเอเชีย และผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและพิมพ์เขียวที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อติดตามและประเมินผล โดยควรนำผลการประเมินมาใช้ประกอบการพิจารณาในการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปีของผู้บริหารแต่ละหน่วยงานด้วย

ขณะเดียวกัน ผู้นำก็ต้องเร่งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีและใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับอนุภูมิภาค เพื่อช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและลดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นประเด็นที่พลเอกวิลาศ อรุณศรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเห็นว่าป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องก้าวเดินไปพร้อมๆ กันบนผลประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีประเทศใดเป็นแกนนำหรือเป็นผู้นำ เมื่อทุกประเทศมีความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งจะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้ จะต้องไม่นึกถึงผลประโยชน์ของไทยแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องทำให้ประเทศสมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ นายชูตินธร คงศักดิ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวยอร์ก ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในช่วงที่มีการประชุมฯ เห็นว่าต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ผ่านกลไกการประชุมภาคธุรกิจ ACD Connect Business Forum ซึ่งไทยได้ริเริ่มขึ้น เช่นเดียวกับคณะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่เห็นว่า ภาครัฐควรที่จะได้มีการผลักดันกลไกการประชุมภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะใน 2 หัวข้อหลักของการประชุมสุดยอดฯ ครั้งนี้ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเงิน หรือ ฟินเทค (Financial Technology - FinTech) และการระดมทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเอเชีย (Financing Infrastructure)

2. ระดับปฏิบัติ ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องเร่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติให้เกิดความตระหนักและเล็งเห็นประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ จากการเข้าร่วมในคณะทำงาน 6 เสาหลัก โดยผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการศึกษา การวางแผนทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การจัดลำดับความสำคัญการดำเนินการเรื่องต่างๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้ทันที เรื่องใดต้องใช้เวลาในการดำเนินการหรือต้องมีการแก้ไขเรื่องใดก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ สำหรับเรื่องที่ยังมีข้อขัดแย้งหรือมีความเห็นไม่ตรงกัน ต้องไม่หยิบยกขึ้นมาพิจารณาดำเนินการ

ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานจะต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ต้องการ กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินงาน ช่วงเวลา และระยะเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ให้มีความแน่นอนชัดเจน รวมถึงต้องมีการประสานบูรณาการการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในการปฏิบัติ ตลอดจนต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถประเมินผลการปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และเมื่อเกิดปัญหา/ข้อขัดข้องในการดำเนินงานในขั้นตอนใด ก็จะต้องเร่งค้นหาสาเหตุ ต้องใส่ใจรายละเอียด และแก้ไขข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และจะต้องเร่งพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรให้มีความพร้อม ทันท่วงการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นสากล โดยบุคลากรต้องรู้จักหน่วยงานและลักษณะงานของตนอย่างชัดเจน ต้องค้นพบว่าหน่วยงานและตนเองมีความจำเป็นต้องพัฒนาในด้านใดบ้าง

ส่วนข้อเสนอในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในเสาหลักแต่ละเสา มีดังนี้

1. ความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ ต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยในด้านพลังงาน จะต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านพลังงานที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 12 แล้ว ส่วนด้านอาหาร ไทยมีศักยภาพในการเป็นแหล่งผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก จึงต้องเร่งพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปอาหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับด้านทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะแหล่งทรัพยากรน้ำข้ามพรมแดน จะต้องมีการประสานบูรณาการการบริหารจัดการและการปฏิบัติตามที่ได้มีการตกลงกันไว้อย่างจริงจัง

2. ความเชื่อมโยง ต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และโทรคมนาคมภายในประเทศ ให้ได้มาตรฐานสากลพร้อมสำหรับการเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอื่นๆ รวมทั้งเร่งปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงทางการเงิน และความเชื่อมโยงด้านดิจิทัล

3. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยในระดับนโยบายต้องสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินการให้เพียงพอด้วย

4. การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษาและระบบการประเมินความรู้ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาทางเลือก การศึกษานอกระบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีความสามารถ (talent mobility) ในภูมิภาค

5. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ต้องเร่งพัฒนาองค์กร บุคลากร และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ได้มาตรฐานสากล มีความสะดวกปลอดภัย รวมทั้งอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของไทย เพื่อให้เกิดความหวงแหนและภาคภูมิใจ

6. การส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน ซึ่งไทยเป็นประเทศผู้ขับเคลื่อนหลัก จะต้องเร่งดำเนินการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนและเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนและขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติในมิติต่างๆ โดยมีการติดตามประเมินผลผ่านตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ และมีความชัดเจนแน่นอนอย่างจริงจัง